

Ομοσπονδία Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργών Ελλάδας

Κλαδικό Εκπαιδευτικό Ινστιτούτο ΙΝΕ/ΓΣΕΕ - ΟΙΕΛΕ

**Αναβάθμιση του μορφωτικού
και κοινωνικού ρόλου
της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης**

ΑΘΗΝΑ

Σεπτέμβριος 2013

Ερευνητική Ομάδα

- Καραμεσίνης Φώτης, Φιλολόγος, ερευνητής Κλαδικής Επιτροπής ΙΝΕ/ΓΣΕΕ - ΟΙΕΛΕ
- Παπαδημητρίου Ηλέκτρα, Φιλολόγος, ερευνήτρια Κλαδικής Επιτροπής ΙΝΕ/ΓΣΕΕ - ΟΙΕΛΕ
- Χρηστίδης Αλέξανδρος, Πληροφορικής, ερευνητής Κλαδικής Επιτροπής ΙΝΕ/ΓΣΕΕ - ΟΙΕΛΕ

Σύνθεση κειμένων

- Παϊζης Νίκος, Μαθηματικός, Α΄ Αντιπρόεδρος ΟΙΕΛΕ
- Ψαλίδας Αργύρης, Φυσικός, Μέλος ΔΣ ΟΙΕΛΕ
- Χριστόπουλος Γιώργος, Εκπαιδευτικός, Μέλος ΔΣ ΟΙΕΛΕ

Για τη διατύπωση της γνώμης της ΟΙΕΛΕ αξιοποιήθηκαν ως κείμενα αναφοράς:

- Οι εισηγήσεις των μελών του ΣΠΔΕ για το Γενικό Λύκειο και για την Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση στο ΣΠΔΕ (2009 & 2011)
- Η εισήγηση της ΟΙΕΛΕ «Στρατηγικός σχεδιασμός για την εκπαίδευση» ΣΔΠΕ (2009) και οι αντίστοιχες για το «Γενικό Λύκειο» και την «Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση» στο ΣΠΔΕ (2009 & 2011)
- Το πόρισμα του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΣΠΔΕ, 2009) προς την Υπουργό Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (Νοέμβριος 2009)
- Η σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της Δια Βίου Μάθησης όπως δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (30/12/2006).
- Η πρόταση του Υπουργείου Παιδείας για το «ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ» και το «ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ» στο ΣΠΔΕ (2011)
- Οι προτάσεις της Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης προς το ΥΠΔΒΜΘ για την Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση (Μάιος 2011)
- Την Εισηγητική Πρόταση – Πλαίσιο Νόμου για την Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση της ΕΛΜΕ Σιβιτανιδείου (Μάιος 2011)
- Το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Παιδείας με τίτλο «Αναδιάθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Λοιπές Διατάξεις του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων» όπως αυτό κατατέθηκε προς συζήτηση στη Βουλή την Πέμπτη 29/8/2013.

Αναβάθμιση του μορφωτικού και κοινωνικού ρόλου του Γενικού και Επαγγελματικού Λυκείου

Διατύπωση πρότασης για την αναβάθμιση
του μορφωτικού και κοινωνικού ρόλου
της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευση
(Γενικό Λύκειο και ΤΕΕ),
σύμφωνα με τις εισηγήσεις των εκπροσώπων της
ΟΙΕΛΕ στο ΣΠΔΕ (2009 & 2011)
και σχετικής έρευνας
γνώμης των Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών (2011)

Το όραμά μας για ανθρώπινο και δημοκρατικό σχολείο απαιτεί δομική αλλαγή και όχι μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος

«Οι επαγγελλόμενες αλλαγές-μεταρρυθμίσεις του εκπαιδευτικού συστήματος δεν έχουν πείσει επειδή δεν εκφράζουν τις ανάγκες ούτε της εκπαιδευτικής κοινότητας, ούτε της κοινωνίας.

Το όραμα όλων των εκπαιδευτικών, όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης, είναι σαφές, καθολικό και ώριμο. Η κοινωνική και εκπαιδευτική κρίση δεν θα λυθεί με επιμέρους βελτιώσεις των μερών του εκπαιδευτικού συστήματος. Κάτι τέτοιο θα βύθιζε το μέλλον της χώρας στο τέλμα. Το εκπαιδευτικό μας σύστημα δεν μπορεί πλέον να ανταποκριθεί ούτε στις σύγχρονες κοινωνικές και εκπαιδευτικές ανάγκες της χώρας, ούτε βέβαια και στις μελλοντικές. Δεν διαθέτει όραμα και κινδυνεύει να εκμηδενίσει κάθε ποιοτικό χαρακτηριστικό που η ιστορία του μας κληροδότησε. Οι υποδομές των εκπαιδευτικών βαθμίδων (επάρκεια, εκσυγχρονισμός, η χωροταξική τους κατανομή), τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των παρεχόμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων (αναλυτικά προγράμματα, διδακτικά υλικά, διδακτική μεθοδολογία, τρόποι τεκμηρίωσης του εκπαιδευτικού έργου, αξιολόγησης ικανοτήτων και πιστοποίησης δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων), η επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό (αρχική εκπαίδευση, επιμόρφωση, ανατροφοδότηση, συμμετοχή στο σχεδιασμό, κοινωνική λογοδοσία), αλλά και οι επενδύσιμοι πόροι (δημόσιου και ιδιωτικού τομέα), έχουν πάψει προ πολλού να υπηρετούν την ουσία των άρθρων του συντάγματος για την αξία της εκπαίδευσης των πολιτών και τη διασφάλιση της ποιότητάς και της πρόσβασης της από όλους τους πολίτες (χωρίς καμία διάκριση) από το κράτος.

Το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως σύστημα μερών και όχι ως στατική εναλλαγή ανεξάρτητων μερών. Πρέπει με σαφήνεια και στρατηγικό σχεδιασμό να δομούνται οι κάθετες (απολύτως παραγνωρισμένες), όσο και οι οριζόντιες συνιστώσες του συστήματος. Μόνο τότε μπορούν πραγματικά να αναγνωριστούν στις πραγματικές τους διαστάσεις οι παθογένειες του συστήματος, τότε μόνο μπορούν να εντοπιστούν οι βαθύτερες αιτίες, μόνο τότε μπορούν να αναζητηθούν αποτελεσματικές θεραπείες των αντιφάσεων του.

Η προσέγγιση αυτή αναγνωρίζει εξ αρχής το συστημικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης, λαμβάνει υπόψη της το συνεχή διάλογο του μέρους με το όλο, την οριζόντια επικοινωνία, αλλά και τους κάθετους άξονες, που διατρέχουν το εκπαιδευτικό σύστημα.»

*Απόσπασμα από την τοποθέτηση των εκπροσώπων της ΟΙΕΛΕ
στο Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του ΕΣΥΠ
στο πλαίσιο του εθνικού διαλόγου για την Παιδεία (2009)*

Ενότητα 1^η

Το ευρωπαϊκό και εθνικό πλαίσιο αναφοράς

1.1 Ολοκλήρωση ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Απόσπασμα από την Ετήσια Έκθεση για την Εκπαίδευση του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ 2010
(Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια)

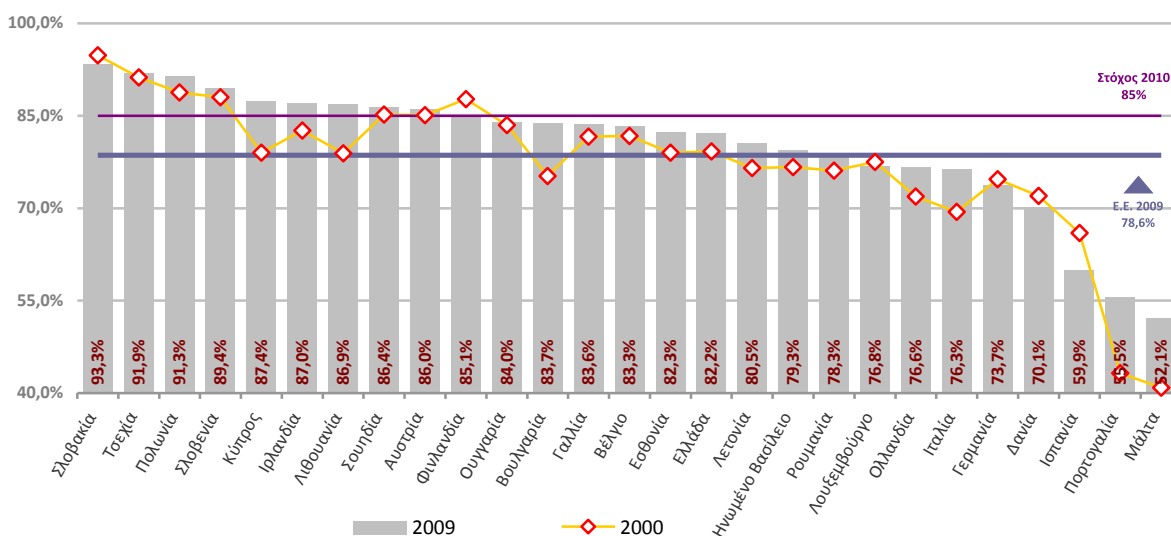
Επιδιωκόμενος στόχος:

«Μέχρι το 2010 θα πρέπει τουλάχιστον το 85% των νέων να έχει ολοκληρώσει την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση» (Συμβούλιο, 2003).

Κατά το έτος 2009 στην Ε.Ε. των 27, το ποσοστό των νέων που είχε ολοκληρώσει τουλάχιστον την ανώτερη βαθμίδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ήταν **78,6%**. Η τιμή αυτή υπολείπεται κατά **6,4 ποσοστιαίες μονάδες** του ευρωπαϊκού

στόχου που τέθηκε για το 2010 (**85%**). Σε συνδυασμό με την αργή πρόοδο που σημείωσε συνολικά η Ε.Ε. κατά την περίοδο 2000-2009 (αύξηση του ποσοστού κατά μόλις **2 ποσοστιαίες μονάδες**), θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί ότι ο στόχος για το 2010 δύσκολα θα επιτευχθεί. Στο σύνολο της η Ε.Ε. μέχρι το 2009 είχε καλύψει μόλις το **23,8%** της απαιτούμενης απόστασης (2000-2009) από τον επιδιωκόμενο στόχο για το 2010 (**85%**).

Γράφημα 1.1 Ποσοστό νέων που έχουν ολοκληρώσει τουλάχιστον την ανώτερη βαθμίδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα έτη 2000 και 2009 στην Ε.Ε.

Πηγή δεδομένων: Eurostat - Labour Force Survey

Ο δείκτης που παρουσιάζεται στο γράφημα ορίζεται ως το ποσοστό των νέων ηλικίας 20-24 ετών που έχουν ολοκληρώσει τουλάχιστον την ανώτερη βαθμίδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3a,3b ή 3c long) ως προς τον αριθμό των ατόμων της ίδιας ηλικιακής ομάδας του συνόλου του πληθυσμού όπως αυτά μετρούνται από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της Eurostat.

Τα κράτη-μέλη που παρουσιάζουν υψηλότερο ποσοστό από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο και ταυτόχρονα έχουν υπερβεί τον ευρωπαϊκό στόχο είναι: η **Σλοβακία** (93,3%), η **Τσεχία** (91,9%), η **Πολωνία** (91,3%), η **Σλοβενία** (89,4%), η **Κύπρος** (87,4%), η **Ιρλανδία** (87,0%), η **Λιθουανία** (86,9%), η **Σουηδία** (86,4%), η **Αυστρία** (86,0%) και η **Φινλανδία** (85,1%), ενώ εκείνα που απέχουν σημαντικά από τον στόχο είναι: η **Μάλτα** (52,1%), η **Πορτογαλία** (55,5%), η **Ισπανία** (59,9%), η **Δανία** (70,1%) και η **Γερμανία** (73,7%).

Εικοσιένα από τα 27 κράτη μέλη παρουσιάζουν αύξηση του ποσοστού των νέων που έχουν ολοκληρώσει την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Τα κράτη μέλη με την μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση του ποσοστού της κατηγορίας την περίοδο 2000-2009 είναι: η **Πορτογαλία** (28,5%), η **Μάλτα** (27,4%), η **Βουλγαρία** (11,3%), η **Κύπρος** (10,6%) και η **Λιθουανία** (10,1%). Στον αντίποδα εμφανίζονται χώρες που παρουσιάζουν μείωση στην κατηγορία: η **Ισπανία** (-9,2%), η **Φινλανδία** (-3,0%), η **Δανία** (-2,6%), η **Σλοβακία** (-1,6%), η **Γερμανία** (-1,3%) και το **Λουξεμβούργο** (-0,9%). Από τις τε-

λευταίες, με εξαίρεση την Σλοβακία και την Φινλανδία, η μεγάλη απόκλιση από τον ευρωπαϊκό στόχο σε συνδυασμό με την αρνητική μεταβολή μέσα στην δεκαετία, τις τοποθετούν στην πιο δυσμενή θέση σε σχέση με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη ως προς την πρόοδο για την επίτευξη του στόχου. Στην **Ελλάδα**, το ποσοστό των νέων που έχουν ολοκληρώσει τουλάχιστον την ανώτερη βαθμίδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης το 2009 ήταν **82,2%**, τιμή που υπερβαίνει κατά **3,6 ποσοστιαίες μονάδες** τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (**78,6%**), αλλά υπολείπεται κατά **2,8 ποσοστιαίες μονάδες** του ευρωπαϊκού στόχου για το 2010 (**85%**), γεγονός που κατατάσσει τη χώρα στην **16^η** θέση ανάμεσα στα 27 κράτη-μέλη της Ε.Ε.. Την περίοδο 2000-2009, η τιμή του δείκτη στην Ελλάδα αυξήθηκε από **79,2%** (2000) σε **82,2%** (2009) αύξηση κατά **3,0 ποσοστιαίες μονάδες** που αντιστοιχεί σε ποσοστιαία αύξηση **3,8%**. Συνολικά, η Ελλάδα το 2009 είχε καλύψει μόλις το **51,7%** της απαιτούμενης απόστασης για την επίτευξη του στόχου του 2010.

Μελέτη περιγραφικών στατιστικών παραμέτρων:

Πίνακας 1.1: Περιγραφικά στατιστικά του δείκτη ολοκλήρωσης της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Ολοκλήρωση ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (% νέων που έχουν ολοκληρώσει τη βαθμίδα)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Μεταβολή 2000-2004	Μεταβολή 2004-2009	Μεταβολή 2000-2009	
Μέση Τιμή Ε.Ε.27	77,3%	77,3%	77,9%	78,1%	78,5%	79,1%	79,2%	79,7%	79,8%	80,1%	1,2%	1,6%	2,8%	▲
Μέση τιμή κρατών-μελών top5	90,1%	89,8%	90,7%	90,6%	90,1%	90,5%	90,5%	91,0%	90,9%	90,7%	0,0%	0,6%	0,6%	▲
Μέση τιμή κρατών-μελών ενδιάμεσης κατ.	79,1%	79,6%	80,3%	79,9%	80,1%	80,9%	81,3%	81,5%	81,7%	82,3%	1,0%	2,2%	3,2%	▲
Μέση τιμή κρατών-μελών bottom5	58,3%	57,1%	57,3%	59,7%	61,4%	61,4%	60,6%	62,3%	62,2%	62,3%	3,1%	0,8%	4,0%	▲
Εύρος (max - min)	53,9%	54,3%	55,5%	49,0%	42,1%	42,8%	42,2%	38,4%	39,3%	41,2%	-11,8%	-0,9%	-12,7%	▼
Τυπική απόκλιση (Ε.Ε.27)	12,2%	12,4%	12,7%	11,6%	10,7%	10,7%	10,8%	10,3%	10,4%	10,4%	-1,5%	-0,3%	-1,8%	▼
Τυπική απόκλιση (top5)	3,0%	3,1%	3,0%	3,1%	2,3%	1,6%	1,6%	1,2%	1,3%	2,3%	-0,6%	0,0%	-0,7%	▼
Τυπική απόκλιση (ενδιάμεσης κατηγορίας)	3,8%	4,2%	4,1%	4,1%	4,1%	4,1%	3,5%	4,1%	3,9%	3,7%	0,3%	-0,4%	-0,1%	▼
Τυπική απόκλιση (bottom5)	15,0%	13,7%	14,6%	12,7%	11,2%	10,1%	10,1%	8,3%	9,2%	9,3%	-3,8%	-1,9%	-5,7%	▼
Συντελεστής Διακύμανσης (CV)	15,7%	16,0%	16,3%	14,8%	13,6%	13,5%	13,7%	12,9%	13,0%	13,0%	-2,1%	-0,6%	-2,8%	▼

Επεξήγηση: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ

Η Μέση Τιμή υπολογίζεται ως απλός μέσος όρος των τιμών των 27 κρατών-μελών και διαφέρει από την τιμή της Ε.Ε. των 27 χωρών, η οποία υπολογίζεται ως σταθμισμένος μέσος όρος των τιμών των χωρών. Επίσης, η κατανομή των 27 κρατών-μελών έχει χωριστεί σε 3 ομάδες: α) το top5, που περιλαμβάνει τις πέντε υψηλότερες τιμές κατ' έτος, β) το bottom5 που περιλαμβάνει τις πέντε χαμηλότερες τιμές κατ' έτος και γ) την ενδιάμεση κατηγορία, που περιλαμβάνει τις χώρες που δεν ανήκουν ούτε στο top5 ούτε στο bottom5. Το πλήθος των χωρών που ανήκουν στην ενδιάμεση κατηγορία μεταβάλλεται ανάλογα με τη διαθεσιμότητα των στοιχείων (π.χ. Εάν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία και για τα 27 κράτη-μέλη, τότε στην ενδιάμεση κατηγορία περιλαμβάνονται 17 χώρες). Στον πίνακα, πέραν των κοινών περιγραφικών στατιστικών παραμέτρων παρουσιάζονται η μέση τιμή και η τυπική απόκλιση και για τις τρεις αυτές κατηγορίες.

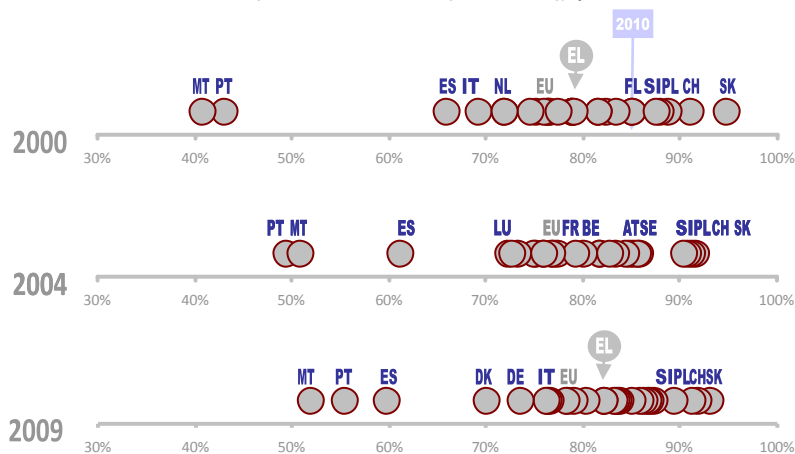
Από τη μελέτη των στατιστικών δεικτών της συγκεκριμένης μεταβλητής (Πίνακας 2.9) προκύπτει ότι κατά τη διάρκεια της δεκαετίας 2000-2009:

α) Ως προς τους δείκτες θέσης: Η μέση τιμή της Ε.Ε. των 27 κινείται αυξητικά και σταθερά καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής **0,31%**. Αξίζει να σημειωθεί πως η συνολική αύξηση της μέσης τιμής, τόσο της κατηγορίας bottom5 (κατά 4,0 ποσοστιαίες μονάδες), όσο και της ενδιάμεσης κατηγορίας (κατά 3,2 ποσοστιαίες μονάδες), ήταν σημαντικά μεγαλύτερη από την αύξηση της μέσης τιμής της κατηγορίας top5 (κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες). Με άλλα λόγια, οι χώρες με τα χαμηλότερα ποσοστά συμμετοχής το 2000 (Μάλτα, Πορτογαλία), και (σε μι-

κρότερο βαθμό) οι χώρες που βρίσκονταν γύρω από τη μέση τιμή, εμφάνισαν σημαντικά μεγαλύτερη βελτίωση σε σχέση με τα κράτη-μέλη με την καλύτερη επίδοση.

β) Ως προς τους δείκτες διασποράς: Το εύρος του δείκτη, κατά την περίοδο 2000-2009, παρουσιάζει μείωση κατά 12,7 ποσοστιαίες, και διαμορφώνεται το 2009 στο 41,2%. Η τιμή του θεωρείται ιδιαίτερα υψηλή, και υποδεικνύει την ύπαρξη χωρών (bottom5) με ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά ολοκλήρωσης της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Χαρακτηριστικά της διακύμανσης της μεταβλητής αποδίδονται και από το ακόλουθο γράφημα (2.41).

Γράφημα 1.2 Κατανομή των κρατών-μελών με βάση το ποσοστό ολοκλήρωσης της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τα έτη 2000, 2004 και 2009 στην Ε.Ε. των 27 χωρών

Πηγή δεδομένων: Eurostat - Labour Force Survey

Η τυπική απόκλιση των κρατών-μελών της Ε.Ε. των 27 μειώθηκε κατά 1,8 μονάδες την περίοδο 2000-2009. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στη μείωση της τυπικής απόκλισης της κατηγορίας b5 (κατά 5,7 μονάδες συνολικά την περίοδο 2000-2009). Με άλλα λόγια, πέραν της συνολικής μείωσης των διαφορών μεταξύ των κρατών-μελών ως προς το ποσοστό ολοκλήρωσης της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, παρατηρείται σημαντικότερη μείωση των διαφο-

ρών μεταξύ των χωρών που εμφάνιζαν τα χαμηλότερα ποσοστά στην κατηγορία, με τις τελευταίες να αυξάνουν κατά πολύ περισσότερο τη μέση επίδοσή τους σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες. Συνολικά, το εύρος των διαφορών μεταξύ των κρατών-μελών καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας είναι ιδιαίτερα χαμηλό (τιμές του CV μεταξύ 13% και 16%), και ταυτόχρονα παρουσιάζει μείωση κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες.

Αξιολόγηση της πορείας της Ε.Ε. προς το στόχο:

Στον ακόλουθο πίνακα αποδίδονται κατ' έτος οι τιμές των παραπάνω δεικτών αποτίμησης, την περίοδο 2000-2009. Ωστόσο, η ανάλυση των παρατηρούμενων μεταβολών επι-

κεντρώνεται στην περίοδο **2004-2009**, αφού οι στόχοι υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2003.

Πίνακας 1.2: Δείκτες ετήσιας αποτίμησης της πορείας της Ε.Ε. προς το στόχο (2010) – Ολοκλήρωση ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Ολοκλήρωση ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (% νέων που έχουν ολοκληρώσει τη βαθμίδα)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Μεταβολή 2000-2004	Μεταβολή 2004-2009	Μεταβολή 2000-2009
Δείκτης εφικτότητας ⁽¹⁾		90,1%	91,3%	92,4%	92,4%	94,0%	94,0%	92,8%	93,3%	92,9%	2,2%	0,6%	2,8% ▲
Δείκτης αποτελεσματικότητας ⁽²⁾	25,9%	25,9%	29,6%	25,9%	25,9%	29,6%	25,9%	33,3%	33,3%	37,0%	0,0%	11,1%	11,1% ▲
Δείκτης σύγκλισης ⁽³⁾	59,3%	63,0%	44,4%	51,9%	70,4%	51,9%	63,0%	55,6%	55,6%	55,6%	-7,4%	3,7%	-3,7% ▼
Δείκτης συνοχής ⁽⁴⁾	84,3%	84,0%	83,7%	85,2%	86,4%	86,5%	86,3%	87,1%	87,0%	87,0%	2,1%	0,6%	2,8% ▲

Επεξεργασία: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ

(1) Ο δείκτης εφικτότητας αποδίδει την προβλεπόμενη τιμή της Ε.Ε. 27 για το 2010 ως ποσοστό του στόχου, με βάση το ρυθμό μεταβολής κάθε έτους.

(2) Ο δείκτης αποτελεσματικότητας αποδίδει το ποσοστό των χωρών που μέχρι το συγκεκριμένο έτος αναφοράς είχαν επιτύχει το στόχο.

(3) Ο δείκτης σύγκλισης αποδίδει το ποσοστό των χωρών με ρυθμό μεταβολής προσανατολισμένο στην κατεύθυνση μείωσης της απόστασης από το στόχο.

(4) Ο δείκτης συνοχής εκφράζει τη διακύμανση μεταξύ των κρατών-μελών, βασίζεται στον συντελεστή διακύμανσης (CV) της μεταβλητής και υπολογίζεται με τον τύπο: $1 - CV$.

Η μέση τιμή του **δείκτη εφικτότητας** κατά την περίοδο 2004-2009 είναι **93,2%**. Αυτό σημαίνει ότι ο ορισμός του 85,0% (στόχος), ως κατώτατου ποσοστού ολοκλήρωσης της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, είναι εφικτός σε ποσοστό 93,2% (χαμηλότερο κατά 6,8% από το επιδιωκόμενο 100%). Η τιμή του δείκτη κατά τη διάρκεια της δεκαετίας δεν παρουσιάζει σημαντικές μεταβολές (από 90,1% το 2001 αυξήθηκε σε 92,9% το 2009). Παράλληλα, το γεγονός ότι ο δείκτης δεν είχε τιμή ίση ή μεγαλύτερη του 100% σε κανένα έτος, σημαίνει ότι συνολικά η Ε.Ε. των 27 δε σημείωσε μέσα στη δεκαετία ετήσιο ρυθμό μεταβολής ικανό για την κάλυψη του επιδιωκόμενου στόχου.

Ο **δείκτης αποτελεσματικότητας** κατά την περίοδο 2004-2009 παρουσίασε αύξηση κατά 11,1 ποσοστιαίες μονάδες (από 25,9% το 2004 σε 37,0% το 2009). Αυτό σημαίνει ότι το 2009 σχεδόν 1 στα 4 κράτη-μέλη είχε κατακτήσει τον επιδιωκόμενο στόχο.

Ο **δείκτης σύγκλισης** κατά την περίοδο 2004-2009, παρουσίασε αύξηση κατά 3,7 ποσοστιαίες μονάδες (από 51,9% το

2004 σε 55,6% το 2009). Αυτό σημαίνει ότι μειώθηκε ελαφρώς ο αριθμός των χωρών που αποκλίνουν από τον επιδιωκόμενο στόχο, παρουσιάζουν, δηλαδή, τάση αύξησης της απόστασης από τον στόχο αντί της επιδιωκόμενης μείωσης. Γενικότερα, θα πρέπει να υπογραμμίσουμε τη μη γραμμικότητα του συγκεκριμένου δείκτη, ο οποίος παρουσιάζει αυξομειώσεις από έτος σε έτος, γεγονός που δηλώνει την έλλειψη επικεντρωμένης στο στόχο πολιτικής πρωτοβουλίας από κάποια κράτη-μέλη.

Ο **δείκτης συνοχής**, κατά την περίοδο 2004-2009 διατηρήθηκε σε πολύ υψηλά επίπεδα (μέση τιμή πενταετίας **86,7%**), γεγονός που υποδηλώνει την έλλειψη σημαντικής διακύμανσης μεταξύ των κρατών-μελών ως προς τη μέση τιμή της μεταβλητής. Ταυτόχρονα, υπογραμμίζεται ως θετικό και το γεγονός της αύξησής του, κατά τη διάρκεια ολόκληρου το διαστήματος της μελέτης 2000-2009 (κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες).

1.2 Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων

Απόσπασμα από τη Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της δια βίου μάθησης (2006/962/ΕΚ)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με κείμενο του 2006, συνιστά στα κράτη μέλη «να αναπτύξουν την παροχή βασικών ικανοτήτων για όλους ως μέρος των στρατηγικών τους για τη δια βίου μάθηση, συμπεριλαμβανομένων των στρατηγικών τους για την ολοκληρωτική εξέλιξη του αναλφαβητισμού, και να χρησιμοποιήσουν το έγγραφο «Βασικές Ικανότητες για τη Δια Βίου Μάθηση — ένα Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς (εφεξής «Πλαίσιο Αναφοράς»), του Παραρτήματος ως εργαλείο αναφοράς, προκειμένου να εξασφαλίσουν :

1. ότι η αρχική εκπαίδευση και κατάρτιση προσφέρει σε όλους τους νέους τα μέσα για να αναπτύξουν τις βασικές ικανότητες σε επίπεδο τέτοιο που να τους εφοδιάζει για την ενήλικη ζωή και να διαμορφώνει τη βάση για την περαιτέρω μάθηση και την επαγγελματική ζωή·
2. ότι υπάρχει κατάλληλη πρόβλεψη για τους νέους οι οποίοι, λόγω εκπαιδευτικών ελλειμμάτων που οφείλονται σε προσωπικές, κοινωνικές, πολιτισμικές ή οικονομικές συνθήκες, χρειάζονται ιδιαίτερη στή-

ριξη προκειμένου να αξιοποιήσουν το εκπαιδευτικό τους κεφάλαιο·

3. ότι οι ενήλικες μπορούν να αναπτύξουν και να επικαιροποιούν τις βασικές ικανότητες καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους και ότι υπάρχει ιδιαίτερη έμφαση σε ομάδες-στόχους που προσδιορίζονται ως προτεραιότητες στο εθνικό, περιφερειακό ή/και τοπικό πλαίσιο, όπως τα άτομα που χρειάζονται να επικαιροποιήσουν τις δεξιότητές τους·
4. την ύπαρξη κατάλληλης υποδομής για τη συνεχή εκπαίδευση και κατάρτιση των ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένων διδασκόντων και εκπαιδευτών, διαδικασιών επικύρωσης και αξιολόγησης, μέτρων για την εξασφάλιση ίσης πρόσβασης τόσο στη δια βίου μάθηση όσο και στην αγορά εργασίας, και μέτρων στήριξης των εκπαιδευομένων, η οποία θα αναγνωρίζει τις διαφορετικές ανάγκες και τις διαφορετικές ικανότητες των ενηλίκων·
5. ότι επιτυγχάνεται η συνοχή στην παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης για τους μεμονωμένους πολίτες μέσω ενισχυμένων

Ιστορικό και στόχοι

Καθώς η παγκοσμιοποίηση συνεχίζει να φέρνει την Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμέτωπη με νέες προκλήσεις, κάθε πολίτης θα χρειασθεί ένα ευρύ φάσμα βασικών ικανοτήτων για να προσαρμοσθεί με ευελιξία σε έναν γοργά μεταβαλλόμενο και στενά αλληλεξαρτώμενο κόσμο.

Η εκπαίδευση με τη διττή της αποστολή — κοινωνική και οικονομική — θα πρέπει να διαδραματίζει βασικό ρόλο, εξασφαλίζοντας ότι οι πολίτες της Ευρώπης θα αποκτήσουν τις βασικές ικανότητες που χρειάζονται προκειμένου να μπορέσουν να προσαρμοσθούν με ευελιξία στις μεταβολές αυτές.

Ιδίως, εκκινώντας από τις διαφορετικές ικανότητες κάθε ατόμου, θα πρέπει να ικανοποιούνται οι διαφορετικές ανάγκες των εκπαιδευομένων μέσω της διασφάλισης της ισότητας ευκαιριών και της πρόσβασης για όσες ομάδες, λόγω εκπαιδευτικών μειονεκτημάτων που οφείλονται σε προσωπικές, κοινωνικές, πολιτισμικές ή οικονομικές συνθήκες, χρειάζονται ιδιαίτερη υποστήριξη προκειμένου να αναπτύξουν τις εκπαιδευτικές τους δυνατότητες. Παραδείγματος χάριν, άτομα με χαμηλές βασικές δεξιότητες, ιδίως με χαμηλό επίπεδο βασικών γνώσεων γραφής και ανάγνωσης, άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, οι μακροχρόνια άνεργοι και όσοι επιστρέφουν στην εργασία μετά από παρατεταμένη άδεια, τα μεγαλύτερης ηλικίας άτομα, οι μετανάστες και τα άτομα με αναπηρίες.

Βασικές ικανότητες

Οι ικανότητες ορίζονται εδώ ως ένας συνδυασμός γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων κατάλληλων για το ευρύτερο συγκείμενο. Οι βασικές ικανότητες είναι εκείνες τις οποίες χρειάζονται όλοι για την προσωπική τους ολο-

Σε αυτό το πλαίσιο, οι βασικοί στόχοι του Πλαισίου Αναφοράς είναι οι εξής:

- 1) εντοπισμός και προσδιορισμός των βασικών ικανοτήτων που είναι αναγκαίες για την προσωπική ολοκλήρωση, την ιδιότητα του ενεργού πολίτη, την κοινωνική συνοχή και την απασχολησιμότητα σε μια κοινωνία της γνώσης·
- 2) υποστήριξη του έργου των κρατών μελών με στόχο να εξασφαλίζεται ότι, στο τέλος της αρχικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, οι νέοι έχουν αναπτύξει τις βασικές ικανότητες σε βαθμό τέτοιο που να τους εξοπλίζει για την ενήλικη ζωή, και που να αποτελεί τη βάση της περαιτέρω μάθησης και επαγγελματικής ζωής και ότι οι ενήλικες είναι σε θέση να αναπτύξουν και να επικαιροποιούν τις βασικές ικανότητές τους σε ολόκληρη τη ζωή τους·
- 3) παροχή ευρωπαϊκού εργαλείου αναφοράς, που απευθύνεται σε διαμορφωτές πολιτικής, εκπαιδευτές, εργοδότες και στους ίδιους τους εκπαιδευόμενους ούτως ώστε να διευκολύνονται οι, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προσπάθειες για την επίτευξη κοινώς συμφωνημένων στόχων·
- 4) παροχή ενός ολοκληρωμένου πλαισίου για περαιτέρω δράση σε κοινοτικό επίπεδο, τόσο στα πλαίσια του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010» όσο και στα πλαίσια των κοινοτικών προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.

κλήρωση και ανάπτυξη, την ενεργό ιδιότητα του πολίτη, την κοινωνική ένταξη και την απασχόληση.

Το Πλαίσιο Αναφοράς ορίζει οκτώ βασικές ικανότητες:

- 1) Επικοινωνία στη μητρική γλώσσα.

- 2) Επικοινωνία σε ξένες γλώσσες.
- 3) Μαθηματική ικανότητα και βασικές ικανότητες στην επιστήμη και την τεχνολογία.
- 4) Ψηφιακή ικανότητα.
- 5) Μεταγνωστικές ικανότητες (Learning to learn).
- 6) Κοινωνικές ικανότητες και ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη.
- 7) Πρωτοβουλία και επιχειρηματικότητα και
- 8) Πολιτισμική συνείδηση και έκφραση.

Οι ικανότητες θεωρούνται εξίσου σημαντικές, επειδή κάθε μία εξ αυτών μπορεί να συντελέσει σε μια επιτυχημένη ζωή εντός της κοινωνίας της γνώσης. Πολλές από τις ικανότητες αυτές αλληλεπικαλύπτονται και αλληλο-

συνδέονται: πτυχές που είναι ουσιαστικές για έναν τομέα υποστηρίζουν ικανότητες σε άλλο τομέα. Η ικανότητα στις θεμελιώδεις βασικές δεξιότητες της γλώσσας, της γραφής και της ανάγνωσης, της αριθμητικής και των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ) αποτελεί βασικό θεμέλιο για τη μάθηση, ενώ η μεθοδολογία της μάθησης στηρίζει όλες τις μαθησιακές δραστηριότητες. Υπάρχουν πολλά θέματα που διατρέχουν ολόκληρο το Πλαίσιο Αναφοράς: η κριτική σκέψη, η δημιουργικότητα, η ανάληψη πρωτοβουλιών, η επίλυση προβλημάτων, η αξιολόγηση του κινδύνου, η λήψη αποφάσεων και η εποικοδομητική διαχείριση των συναισθημάτων διαδραματίζουν ρόλο και στις οκτώ βασικές ικανότητες.

Αναλυτικότερα:

1. Επικοινωνία στη μητρική γλώσσα

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα:

- Η ικανότητα επικοινωνίας απορρέει από την επαρκή γνώση της μητρικής γλώσσας, η οποία είναι συνυφασμένη με την ανάπτυξη της διανοητικής ικανότητας του ατόμου να ερμηνεύει τον κόσμο και να συνάπτει σχέσεις με τους άλλους. Η επικοινωνία στη μητρική γλώσσα απαιτεί το άτομο να έχει γνώση του βασικού λεξιλογίου, της λειτουργικής γραμματικής και των λειτουργιών της γλώσσας. Περιλαμβάνει τη γνώση των βασικών τύπων λεκτικής αλληλεπίδρασης, ενός φάσματος λογοτεχνικών και μη λογοτεχνικών κειμένων, των βασικών χαρακτηριστικών της μορφολογίας της γλώσσας και της ποικιλότητας των χρήσεων της γλώσσας και της επικοινωνίας σε διαφορετικά πλαίσια.
- Τα άτομα θα πρέπει να έχουν τις δεξιότητες να επικοινωνούν προφορικά και γραπτά σε διάφορες επικοινωνιακές καταστάσεις και να παρακολουθούν και να προσαρμόζουν την επικοινωνία τους στις απαιτήσεις της κατάστασης. Η ικανότητα αυτή περιλαμβάνει επίσης την ικανότητα αναγνώρισης και χρήσης διαφόρων ειδών κειμένων, την έρευνα, τη συλλογή και την επεξεργασία πληροφοριών, τη χρήση βοηθημάτων καθώς και την προφορική και έγγραφη διατύπωση και έκφραση επιχειρημάτων με πειστικό τρόπο κατάλληλο για το εκάστοτε συγκείμενο.
- Μια θετική στάση ως προς την επικοινωνία στη μητρική γλώσσα περιλαμβάνει τη διάθεση για κριτικό και εποικοδομητικό διάλογο, την εκτίμηση αισθητικών ιδιοτήτων και την προθυμία επιδίωξής τους, καθώς και ενδιαφέρον για την αλληλεπίδραση με άλλους. Αυτό προϋποθέτει συνειδητοποίηση του αντίκτυπου της γλώσσας σε τρίτους και της ανάγκης να κατανοείται και να χρησιμοποιείται η γλώσσα θετικά και με κοινωνική υπευθυνότητα.

2. Επικοινωνία στις ξένες γλώσσες

- Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα:
- Η ικανότητα στις ξένες γλώσσες απαιτεί τη γνώση του λεξιλογίου και της λειτουργικής γραμματικής και τη γνώση των βασικών τύπων λεκτικής αλληλεπίδρασης και κατηγοριών της γλώσσας. Ιδιαίτερη σημασία έχει η γνώση των κοινωνικών συμβάσεων όπως και της πολιτισμικής διάστασης και της ποικιλότητας των γλωσσών.

- Στο πλαίσιο των πολυ-πολιτισμικών και πολυ-γλωσσικών κοινωνιών της Ευρώπης, αναγνωρίζεται ότι η μητρική γλώσσα μπορεί να μην είναι σε όλες τις περιπτώσεις η επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους και ότι η ικανότητα επικοινωνίας σε μια επίσημη γλώσσα αποτελεί προϋπόθεση για την εξασφάλιση της πλήρους συμμετοχής του ατόμου στην κοινωνία. Σε ορισμένα κράτη μέλη, η μητρική γλώσσα μπορεί να είναι μία από τις διάφορες επίσημες γλώσσες. Η λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση τέτοιων περιπτώσεων και η δέουσα εφαρμογή του προαναφερθέντος ορισμού εμπίπτουν στην αρμοδιότητα καθ'εκάστου κράτους μέλους σύμφωνα με τις δικές του ιδιαίτερες ανάγκες και συνθήκες. Έχει σημασία να αναγνωρισθεί ότι πολλοί Ευρωπαίοι ζουν σε δίγλωσσες ή πολύγλωσσες οικογένειες και κοινότητες και ότι η επίσημη γλώσσα της χώρας όπου ζουν ενδέχεται να μην είναι η μητρική τους. Για τις ομάδες αυτές, η ικανότητα αυτή μπορεί να αφορά μια επίσημη γλώσσα και όχι μια ξένη. Οι ανάγκες, τα κίνητρα και οι κοινωνικοί και/ή οικονομικοί λόγοι για την ανάπτυξη της ικανότητας αυτής προς υποβοήθηση της ένταξής τους θα διαφέρουν από εκείνες των ατόμων που μαθαίνουν μια ξένη γλώσσα για να ταξιδέψουν ή να εργασθούν. Τα μέτρα για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων αυτών και για την αντίστοιχη εφαρμογή του ορισμού εμπίπτουν στην αρμοδιότητα καθ'εκάστου κράτους μέλους, ανάλογα με τις δικές του ιδιαίτερες ανάγκες και συνθήκες.
- Οι βασικές δεξιότητες επικοινωνίας σε ξένες γλώσσες συνίστανται στην ικανότητα κατανόησης προφορικών μηνυμάτων, έναρξης, διεκπεραίωσης και ολοκλήρωσης συνομιλιών και ανάλυσης, κατανόησης και εκπόνησης κειμένων κατάλληλων για τις ανάγκες του ατόμου. Τα άτομα θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν κατάλληλα βοηθήματα και να μαθαίνουν γλώσσες, έστω και άτυπα, στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης.
- Μια σχετική θετική στάση περιλαμβάνει την αναγνώριση της πολιτισμικής ποικιλότητας καθώς και το ενδιαφέρον και την περιέργεια για άλλες γλώσσες και για τη διαπολιτισμική επικοινωνία.

3. Μαθηματική ικανότητα και βασικές ικανότητες στην επιστήμη και την τεχνολογία

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα:

- Η εδραία γνώση στα μαθηματικά περιλαμβάνει την καλή γνώση των αριθμών, μέτρων και δομών, των βα-

σικών πράξεων και των βασικών μαθηματικών παραστάσεων, την κατανόηση των μαθηματικών όρων και εννοιών και των ερωτημάτων στα οποία τα μαθηματικά μπορούν να παράσχουν απαντήσεις.

- Κάθε άτομο θα πρέπει να έχει τις δεξιότητες που απαιτούνται για να εφαρμόσει τις βασικές μαθηματικές αρχές και διαδικασίες σε καθημερινές καταστάσεις στο σπίτι του και στην εργασία και για να κατανοεί και να αξιολογεί αντίστοιχες ακολουθίες επιχειρημάτων. Κάθε άτομο θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να χρησιμοποιεί τη μαθηματική λογική, να κατανοεί τη μαθηματική απόδειξη και να επικοινωνεί με μαθηματική γλώσσα καθώς και να χρησιμοποιεί κατάλληλα βοηθήματα.
- Η θετική στάση απέναντι στα μαθηματικά βασίζεται στον σεβασμό της αλήθειας και στην προθυμία αναζήτησης των αιτιών-λόγων και αξιολόγησης της αξιοπιστίας τους.
- Για την επιστήμη και την τεχνολογία, οι βασικές γνώσεις περιλαμβάνουν τις βασικές αρχές του φυσικού κόσμου, τις θεμελιώδεις επιστημονικές έννοιες, αρχές και μεθόδους, την τεχνολογία και τα τεχνολογικά προϊόντα και διαδικασίες, καθώς και την κατανόηση των επιπτώσεων της επιστήμης και της τεχνολογίας στο φυσικό κόσμο. Οι ικανότητες αυτές θα πρέπει να επιτρέπουν στα άτομα να κατανοούν καλύτερα τις εξελίξεις, τους περιορισμούς και τους κινδύνους που απορρέουν από τις επιστημονικές θεωρίες, τις εφαρμογές και την τεχνολογία στις κοινωνίες γενικά (σε σχέση με τη λήψη αποφάσεων, τις αξίες, τα ηθικά διλήμματα, τον πολιτισμό, κ.λπ.).
- Οι δεξιότητες περιλαμβάνουν την ικανότητα χρήσης και χειρισμού τεχνολογικών εργαλείων και μηχανημάτων καθώς επίσης και επιστημονικών δεδομένων, προκειμένου να επιτευχθεί ένας στόχος ή να ληφθεί μια στοιχειοθετημένη απόφαση ή να εξαχθούν στοιχειοθετημένα συμπεράσματα. Τα άτομα θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά της επιστημονικής έρευνας και να έχουν τη ικανότητα να δημοσιοποιούν τα συμπεράσματα και να παρουσιάζουν τον συλλογισμό που οδήγησε σε αυτά.
- Η ικανότητα περιλαμβάνει μια στάση κριτικής αποδοχής και περιέργειας, το ενδιαφέρον για ηθικά ζητήματα και τον σεβασμό τόσο της ασφάλειας όσο και της αειφορίας, ιδίως όσον αφορά την επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο σε σχέση με το άτομο, την οικογένεια, την κοινότητα καθώς και παγκόσμια θέματα.

4. Ψηφιακή ικανότητα

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα:

- Η ψηφιακή ικανότητα απαιτεί επαρκή κατανόηση και γνώση της φύσης, του ρόλου και των ευκαιριών της ΤΚΠ σε καθημερινές καταστάσεις: στην προσωπική και κοινωνική ζωή καθώς και στην εργασία. Συμπεριλαμβάνει τις κύριες εφαρμογές πληροφορικής, όπως την επεξεργασία κειμένου, τα λογιστικά φύλλα, τις βάσεις δεδομένων, την αποθήκευση και διαχείριση πληροφοριών, καθώς και την κατανόηση των ευκαιριών και των δυνητικών κινδύνων του Διαδικτύου και της επικοινωνίας με ηλεκτρονικά μέσα (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, εργαλεία δικτύου) για την εργασία, τη ψυχαγωγία, τη διάδοση πληροφοριών και τη συνεργασία στα πλαίσια

Δικτύου (collaborative networking), τη μάθηση και την έρευνα. Τα άτομα θα πρέπει επίσης να κατανοούν ότι η ΤΚΠ μπορεί να στηρίξει τη δημιουργικότητα και την καινοτομία και να γνωρίζουν τα θέματα που αφορούν την εγκυρότητα και την αξιοπιστία των διαθέσιμων πληροφοριών και τις νομικές και ηθικές αρχές που διέπουν τη διαδραστική χρήση της ΤΚΠ.

- Οι απαιτούμενες δεξιότητες περιλαμβάνουν: την ικανότητα έρευνας, συλλογής και επεξεργασίας πληροφοριών και τη χρήση τους με κριτικό και συστηματικό τρόπο, την αξιολόγηση της καταλληλότητάς τους και τη διάκριση μεταξύ Πραγματικού και Εικονικού, καθώς και την αναγνώριση των συνδέσμων (links). Τα άτομα θα πρέπει να έχουν δεξιότητες που σχετίζονται με τη χρήση εργαλείων για την παραγωγή, την παρουσίαση και την κατανόηση σύνθετων πληροφοριών και την ικανότητα αξιολόγησης, αναζήτησης και χρήσης υπηρεσιών που βασίζονται στο Διαδίκτυο. Τα άτομα θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν την ΤΚΠ για τη στήριξη της κριτικής σκέψης, της δημιουργικότητας και της καινοτομίας.
- Η χρήση της ΤΚΠ απαιτεί κριτική και αναστοχαστική συμπεριφορά έναντι των διαθέσιμων πληροφοριών και υπεύθυνη χρήση των διαδραστικών μέσων. Η ικανότητα αυτή υποστηρίζεται επίσης από το ενδιαφέρον συμμετοχής σε κοινότητες και δίκτυα για πολιτιστικούς, κοινωνικούς ή/και επαγγελματικούς σκοπούς.

5. Μεταγνωστικές ικανότητες (Learning to learn)

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα:

- Στις περιπτώσεις που η μάθηση κατευθύνεται προς τις ιδιαίτερες επιδιώξεις αναφορικά με την εργασία ή τη σταδιοδρομία, κάθε άτομο θα πρέπει να γνωρίζει τις ικανότητες, τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τα προσόντα που απαιτούνται. Σε όλες τις περιπτώσεις, η μεθοδολογία της μάθησης απαιτεί το άτομο να έχει επίγνωση των προσωπικών μαθησιακών στρατηγικών του, των ισχυρών και των αδύναμων σημείων του ως προς τις δεξιότητες και τα προσόντα του και να είναι σε θέση να αναζητεί τις κατάλληλες ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και την καθοδήγηση ή/και στήριξη που μπορεί να του παρασχεθεί.
- Οι δεξιότητες της μεθοδολογίας της μάθησης απαιτούν πρώτον την απόκτηση των θεμελιωδών βασικών δεξιοτήτων, όπως η ανάγνωση και γραφή, η αριθμητική και οι ΤΠΕ, που απαιτούνται για την περαιτέρω μάθηση. Με βάση αυτές τις δεξιότητες, το άτομο μπορεί να έχει πρόσβαση, να αποκτά, να επεξεργάζεται και να αφομοιώνει νέες γνώσεις και δεξιότητες. Αυτό απαιτεί αποτελεσματική διαχείριση των προτύπων μάθησης, σταδιοδρομίας και εργασίας, και ιδίως την ικανότητα επιμονής στη μάθηση, μακροπερίοδης συγκέντρωσης και κριτικού αναστοχασμού προς τους σκοπούς και τους στόχους της μάθησης. Τα άτομα θα πρέπει να είναι σε θέση να αφιερώνουν χρόνο στη μάθηση αυτόνομα και πειθαρχημένα, αλλά και να εργάζονται συλλογικά στα πλαίσια της διαδικασίας μάθησης, να αντλούν οφέλη από μια ανομοιογενή ομάδα και να μοιράζονται αυτά που έχουν μάθει. Τα άτομα θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να οργανώνουν τη μάθησή τους, να αξιολογούν την εργασία τους και να ζητούν

συμβουλές, πληροφορίες και στήριξη, όταν ενδείκνυται.

- Μια θετική συμπεριφορά περιλαμβάνει την εξασφάλιση κινήτρων και αυτοπεποίθησης για τη συστηματική και επιτυχή επιδίωξη για μάθηση σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ατόμου. Η συμπεριφορά που βασίζεται στην επίλυση προβλημάτων στηρίζει τόσο τη μάθηση όσο και την ικανότητα του ατόμου να διαχειρίζεται εμπόδια και αλλαγές. Η επιθυμία εφαρμογής προηγούμενων γνώσεων και εμπειριών της ζωής και η περιέργεια για την αναζήτηση νέων ευκαιριών μάθησης και εφαρμογής των γνώσεων σε ποικίλα πλαίσια που καλύπτουν όλο το φάσμα της ζωής αποτελούν συστατικά στοιχεία μιας θετικής στάσης.

6. Κοινωνικές ικανότητες και ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα:

- Οι κοινωνικές ικανότητες συνδέονται με την προσωπική και κοινωνική ευημερία, η οποία απαιτεί την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο τα άτομα μπορούν να εξασφαλίζουν βέλτιστη σωματική και ψυχική υγεία, συμπεριλαμβανομένων, ως πόρων για κάθε άτομο, την οικογένειά του και το άμεσο κοινωνικό περιβάλλον του, των γνώσεων σχετικά με τον τρόπο που μπορεί να συμβάλει, εν προκειμένω, ένας υγιής τρόπος ζωής. Για την επιτυχή διαπροσωπική και κοινωνική συμμετοχή, είναι σημαντική η κατανόηση των κωδικών και κοινά αποδεκτών τρόπων συμπεριφοράς, σε διαφορετικές κοινωνίες και περιβάλλοντα (π.χ. στην εργασία). Εξίσου σημαντική είναι η γνώση όσων βασικών εννοιών σχετίζονται με τα άτομα, τις ομάδες, τις επαγγελματικές οργανώσεις, την ισότητα των φύλων και την αποφυγή διακρίσεων, την κοινωνία και τον πολιτισμό. Η κατανόηση των πολυπολιτισμικών και κοινωνικοοικονομικών διαστάσεων των ευρωπαϊκών κοινωνιών και του τρόπου με τον οποίο αλληλεπιδρούν οι εθνικές πολιτισμικές ταυτότητες με την ευρωπαϊκή ταυτότητα έχουν επίσης ουσιαστική σημασία.
- Οι βασικές δεξιότητες της ικανότητας αυτής περιλαμβάνουν την ικανότητα επικοινωνιακής επικοινωνίας σε διαφορετικά περιβάλλοντα επίδειξης ανεκτικότητας, έκφρασης και κατανόησης διαφόρων απόψεων και ικανότητας διαπραγματεύσεως σε κλίμα εμπιστοσύνης. Τα άτομα θα πρέπει να είναι ικανά να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά το άγχος και την απογοήτευση και να εκφράζονται με εποικοδομητικό τρόπο, καθώς και να κάνουν διάκριση μεταξύ της προσωπικής και της επαγγελματικής σφαίρας.
- Όσον αφορά τις στάσεις, η ικανότητα βασίζεται στη συνεργασία, στην αυτοπεποίθηση και στην ακεραιότητα. Τα άτομα θα πρέπει να έχουν ενδιαφέρον για τις κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις και τη διαπολιτισμική επικοινωνία, και θα πρέπει να αναγνωρίζουν την ποικιλότητα των αξιών, να σέβονται τους άλλους, και να είναι προετοιμασμένα να ξεπερνούν τις προκαταλήψεις και να συμβιβάζονται.
- Η ικανότητα του πολίτη βασίζεται στη γνώση των εννοιών της δημοκρατίας, της δικαιοσύνης, της ισότητας, της ιδιότητας του ενεργού πολίτη και των δικαιωμάτων του πολίτη, συμπεριλαμβανομένης τόσο της επίσημης έκφρασής τους στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιω-

μάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις διεθνείς διακηρύξεις, όσο και του τρόπου που εφαρμόζονται από διάφορους φορείς και θεσμούς, σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Περιλαμβάνει τη γνώση των γεγονότων της σύγχρονης εποχής καθώς και των βασικών γεγονότων και τάσεων στην εθνική, ευρωπαϊκή και παγκόσμια ιστορία. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να αναπτύσσεται η κατανόηση των στόχων, των αξιών και των πολιτικών των κοινωνικών και πολιτικών κινήματων. Η γνώση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και των δομών, κύριων στόχων και αξιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει επίσης ζωτική σημασία, καθώς και η επίγνωση της ποικιλότητας και της πολιτισμικής ταυτότητας της Ευρώπης.

- Οι δεξιότητες που αφορούν την ιδιότητα του πολίτη σχετίζονται με την ικανότητα αποτελεσματικής συνεργασίας με άλλους στο δημόσιο τομέα, την επίδειξη αλληλεγγύης και ενδιαφέροντος για την επίλυση προβλημάτων που επηρεάζουν την τοπική και την ευρύτερη κοινότητα. Περιλαμβάνουν τον κριτικό και δημιουργικό αναστοχασμό και την εποικοδομητική συμμετοχή σε δραστηριότητες της κοινότητας ή της γειτονιάς, καθώς και τη λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα, από το τοπικό έως το εθνικό και το ευρωπαϊκό, ιδίως μέσω ψηφοφορίας.
- Ο πλήρης σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της ισότητας ως βάσης για τη δημοκρατία, η εκτίμηση και η κατανόηση των διαφορών μεταξύ των συστημάτων αξιών διαφόρων θρησκειών ή εθνικών ομάδων, αποτελούν θεμέλια για μια θετική στάση. Αυτό πρακτικά εξειδικεύεται στο να δείχνει κανείς φανερά ότι ανήκει σε μια τοπική κοινότητα, χώρα, στην ΕΕ και στην Ευρώπη γενικά και στον κόσμο καθώς και να επιδεικνύει προθυμία συμμετοχής στη δημοκρατική λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα. Περιλαμβάνει επίσης την επίδειξη πνεύματος υπευθυνότητας, καθώς και την εκδήλωση κατανόησης και σεβασμού για τις κοινές αξίες που είναι αναγκαίες για τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής, όπως, παραδείγματος χάριν, ο σεβασμός των αρχών της δημοκρατίας. Η εποικοδομητική συμμετοχή περιλαμβάνει επίσης τις δραστηριότητες του πολίτη, τη στήριξη της κοινωνικής πολυμορφίας και συνοχής και της βιώσιμης ανάπτυξης καθώς και την προθυμία σεβασμού των αξιών και της ιδιωτικής ζωής των άλλων.

7. Αίσθημα πρωτοβουλίας και επιχειρηματικότητα

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα:

- Οι απαραίτητες γνώσεις περιλαμβάνουν την ικανότητα εντοπισμού των διαθέσιμων ευκαιριών για προσωπικές, επαγγελματικές ή/και επιχειρηματικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των θεμάτων «ευρύτερης εμβέλειας» που απαρτίζουν το πλαίσιο στο οποίο ζουν και εργάζονται οι άνθρωποι, όπως η ευρεία κατανόηση του τρόπου λειτουργίας της οικονομίας και των ευκαιριών και προκλήσεων που αντιμετωπίζει ένας εργοδότης ή ένας οργανισμός. Τα άτομα θα πρέπει επίσης να έχουν επίγνωση της ηθικής θέσης των επιχειρήσεων και του τρόπου με τον οποίο αυτές μπορούν να συμβάλλουν στο γενικό καλό, παραδείγματος χάριν, μέσω του έντιμου εμπορίου ή μέσω της άσκησης των δραστηριοτήτων τους με κοινωνική υπευθυνότητα.

- Οι δεξιότητες αυτές σχετίζονται με την ενεργό διαχείριση σχεδίων (όπου περιλαμβάνεται, παραδείγματος χάριν, η χρήση δεξιοτήτων, όπως ο σχεδιασμός, η οργάνωση, η διαχείριση, η ηγετική στάση και η ανάθεση, η ανάλυση, η επικοινωνία, η ενθέρωση, η αξιολόγηση και η καταγραφή), την αποτελεσματική εκπροσώπηση και διαπραγμάτευση, και την ικανότητα εργασίας, τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Η ικανότητα κρίσης για τον προσδιορισμό των ισχυρών και αδύναμων σημείων του ατόμου καθώς και η αξιολόγηση και η ανάληψη ρίσκου έχουν επίσης ιδιαίτερη σημασία.
- Η επιχειρηματική συμπεριφορά χαρακτηρίζεται από την ανάληψη πρωτοβουλιών, την ενεργό στάση, την ανεξαρτησία και την καινοτομία, τόσο στην προσωπική όσο και στην κοινωνική ζωή, καθώς επίσης και στην εργασία. Περιλαμβάνει επίσης την ανάπτυξη κινήτρων και τη στοχοπροσήλωση, είτε σε προσωπικό επίπεδο είτε σε επίπεδο στόχων κοινών με άλλους, ή/και στην εργασία.

8. Πολιτιστική γνώση και έκφραση

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα :

- Η πολιτιστική γνώση περιλαμβάνει επίγνωση της τοπικής, της εθνικής και της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς, και της θέσης τους στον κόσμο. Καλύπτει τη βασική γνώση σημαντικών πολιτιστικών έργων, συ-

μπεριλαμβανομένου του λαϊκού σύγχρονου πολιτισμού. Είναι σημαντικό να κατανοείται η πολιτισμική και γλωσσική πολυμορφία στην Ευρώπη (και άλλες περιοχές του κόσμου), η ανάγκη διατήρησής της και η σημασία των αισθητικών παραγόντων στην καθημερινή ζωή.

- Οι δεξιότητες σχετίζονται τόσο με την εκτίμηση όσο και με την έκφραση: αυτοέκφραση μέσω της ποικιλίας των μέσων μαζικής επικοινωνίας με τις εγγενείς ικανότητες των ατόμων και εκτίμηση και απόλαυση των έργων τέχνης και των παραστάσεων. Οι δεξιότητες περιλαμβάνουν επίσης την ικανότητα συσχετισμού των δημιουργικών και εκφραστικών απόψεων του ατόμου με τις γνώμες άλλων και προσδιορισμού και δημιουργίας κοινωνικών και οικονομικών ευκαιριών στην πολιτιστική δραστηριότητα. Η πολιτιστική έκφραση είναι ουσιαστικής σημασίας για την ανάπτυξη δημιουργικών ικανοτήτων, που μπορούν να μεταφέρονται σε ποικίλες επαγγελματικές επαφές.
- Η βάση για τον σεβασμό και την ανοικτή συμπεριφορά απέναντι στην πολυμορφία της πολιτιστικής έκφρασης είναι να κατανοεί ο καθένας πολύ καλά την κουλτούρα στην οποία ανήκει και να έχει αίσθηση ταυτότητας. Μια θετική συμπεριφορά καλύπτει επίσης τη δημιουργικότητα και την προθυμία καλλιέργειας αισθητικής ικανότητας μέσω της καλλιτεχνικής αυτοέκφρασης και της συμμετοχής στην πολιτιστική ζωή.

1.3 Το εθνικό πλαίσιο αναφοράς για την Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση - Γενικό Λύκειο και Τεχνική & Επαγγελματική Εκπαίδευση ISCED 3A-3B (ΣΠΔΕ 2009)

Το στοιχείο του εκπαιδευτικού σχεδιασμού που ενισχύεται στο επίπεδο της σχολικής μονάδας, τόσο με τη δυναμότητα που παρέχεται στο επίπεδο αυτό να διαμορφώνεται μέρος του προγράμματος σπουδών, όσο και να οργανώνεται με όρους σχετικής αυτονομίας η καθημερινή σχολική ζωή, αλλάζουν το σημερινό τοπίο της συγκεντρωτικής ομοιομορφίας και δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη μιας σχολικής πολυτυπίας στη χώρα μας. Με άλλα λόγια δημιουργούνται οι συνθήκες για να πάμε σε σχολεία με ιδιαίτερο στίγμα και ισχυρή διακριτή ταυτότητα.

Η τόνωση της σχολικής ζωής, με την ενθάρρυνση της συνεργασίας όλων των μελών της σχολικής κοινότητας, τη σύνδεσή της με την κοινότητα, την ενσωμάτωση σε αυτή

ζωνών αθλητισμού και πολιτισμού, καθώς και την ελευθερία στη σχολική κοινότητα να αναλάβει δράσεις και πρωτοβουλίες που η ίδια θα κρίνει απαραίτητες θεωρείται βασική παράμετρος βελτίωσης της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Το κέλυφος για την ανασυγκρότηση των προγραμμάτων σπουδών και την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης είναι η σταδιακή επέκταση του θεσμού του ολοήμερου σχολείου. Στο νέο ολοήμερο εφαρμόζεται ενιαίο διευρυθμένο χρονικά ημερήσιο πρόγραμμα και εφαρμόζεται το νέο εθνικό πλαίσιο προγράμματος (αύξηση του σχολικού χρόνου και δυνατότητα εμβάθυνσης/ουσιαστικής εμπέδωσης της σχολικής γνώσης).

Ανάγκες και δεδομένα της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας κατά τη σύνταξη των νέων ΑΠΣ:

- Τα νέα κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα και εξελίξεις (παγκοσμιοποίηση, πολυπολιτισμική κοινωνία, περιβαλλοντικά προβλήματα κ.τ.λ.).
- Παροχή εκπαίδευσης σε ολοένα και υψηλότερο επίπεδο, λόγω των ραγδαίων επιστημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων.
- Προώθηση κοινών στρατηγικών στην εκπαίδευση στο πλαίσιο της Ε.Ε.
- Έμφαση στα ποιοτικά στοιχεία καθώς και στη διασφάλιση της συνοχής και της αλληλεπίδρασης των παραμέτρων ποιότητας της εκπαίδευσης.
- Η συρρίκνωση του ελεύθερου χρόνου των μαθητών, σχολείο που «πνίγει» τους μαθητές.
- Σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της διαφορετικότητας και της πολιτισμικής ετερότητας στο πλαίσιο μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας.
- Η ανάγκη περιορισμού της σχολικής αποτυχίας και της μαθητικής διαρροής.

- Η αύξηση του ποσοστού των αποφοίτων του Γυμνασίου που φοιτούν στο Λύκειο και η ανομοιογένεια του μαθητικού πληθυσμού.
- Η πίεση που ασκείται στο εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς μεγάλος αριθμός αποφοίτων Λυκείου επιθυμεί να εισαχθεί στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.
- Το γεγονός ότι η πληροφορία από μόνη της δεν αποτελεί γνώση (προϋποτίθενται γνώσεις και δεξιότητες για να καταστεί δυνατή η αναζήτηση, η επεξεργασία και η ορθή και δημιουργική αξιοποίησή της).
- Υποχρέωση παροχής πιστοποιημένων τίτλων σπουδών αντίστοιχων με αυτούς άλλων χωρών της Ε.Ε.
- Πιστοποίηση επιπέδου γλωσσομάθειας και γνώσεων Πληροφορικής σε περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο.
- Προώθηση της διά βίου εκπαίδευσης για τη διαρκή αναβάθμιση της γνώσης.
- Το καταναλωτικό πρότυπο ζωής και οι επιπτώσεις του στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον.

Κατά τη σύνταξη των ΑΠΣ θα πρέπει να ληφθούν υπόψη:

- Η επίτευξη της συνοχής της ύλης μεταξύ των βαθμίδων εκπαίδευσης.
- Η βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης γνώσης.
- Η εξάλειψη της μονομερούς κυριαρχίας της παραδοσιακής διδασκαλίας.
- Η βελτίωση της υποδομής, η καθιέρωση ως υποχρεωτικών, στην πράξη, των εργαστηρίων στα ανάλογα μαθήματα.
- Η γενίκευση της χρήσης εποπτικών μέσων, νέων τεχνολογιών.

- Η πρόβλεψη του χρόνου για δημιουργικές και καινοτόμες δράσεις.
- Η εξάλειψη της άτυπης διάκρισης ανάμεσα σε μαθήματα πρωτεύοντα και δευτερεύοντα.
- Η πρόβλεψη της χρήσης εναλλακτικού διδακτικού υλικού (πολλαπλό βιβλίο, φάκελος μαθήματος, αξιοποίηση ψηφιακών βιβλιοθηκών, ebook).
- Η νέα σχολική και κοινωνική πραγματικότητα (π.χ. θέματα που αφορούν ΑμεΑ, Ε.Κ.Ο.).
- Η αποφυγή της έμφασης στην απομνημόνευση γνώσεων πληροφοριακού χαρακτήρα, κατά την αξιολόγηση των μαθητών, κυρίως στο Λύκειο.

Στο πλαίσιο της αναμόρφωσης των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών (ΑΠΣ) επιδιώκεται μια **ανθρωποκεντρική εκπαίδευση, ένα περισσότερο «ανθρώπινο σχολείο», που εξασφαλίζει –με τον αναπροσανατολισμό των ποιοτικών χαρακτηριστικών της μάθησης– ισόρροπη συναισθηματική, πνευματική και σωματική ανάπτυξη σε όλους τους μαθητές και παράλληλα διαμορφώνει τον ελεύθερο και δημοκρατικό πολίτη, τον**

συνειδητοποιημένο πολίτη της Ευρώπης, τον πολίτη της κοινωνίας της γνώσης, ενώ συγχρόνως διασφαλίζει τη διατήρηση της εθνικής και πολιτισμικής μας ταυτότητας με δημιουργικό και ανοικτό τρόπο (γλώσσα, ιστορία, θρησκεία κ.λπ.).

Μέσα από τα προγράμματα σπουδών επιδιώκεται η καλλιέργεια οκτώ βασικών ικανοτήτων (συνδυασμός γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων), οι οποίες θεω-

ρύνται αναγκαίες για την προσωπική ανάπτυξη του ατόμου, την καλλιέργεια της συνείδησης του ενεργού πολίτη, την κοινωνική ένταξη και την επαγγελματική ενσχόληση.

Ειδικότερα επιδιώκεται:

1. Ικανότητα επικοινωνίας στη μητρική γλώσσα
2. Ικανότητα επικοινωνίας σε ξένες γλώσσες
3. Μαθηματική ικανότητα και βασικές ικανότητες στην επιστήμη και την τεχνολογία
4. Ψηφιακή ικανότητα
5. Μεταγνωστικές ικανότητες (να μάθεις πώς να μαθαίνεις)
6. Αξίες-αρχές και ικανότητες που αναπτύσσουν την ιδιότητα του ενεργού και υπεύθυνου πολίτη

7. Ανάπτυξη της ικανότητας για την ανάληψη πρωτοβουλιών και δράσεων σε όλους τους τομείς

8. Πολιτισμική συνείδηση και έκφραση

Βάσει των ανωτέρω, οι κατευθύνσεις της αναδιοργάνωσης των ΑΠΣ επικεντρώνονται και στο να αναπτύξουν οι μαθητές «ικανότητες- κλειδιά» για δημιουργικότητα (βασικό στοιχείο που αξιολογείται και σε διεθνείς επιστημονικές ή εκπαιδευτικές έρευνες, όπως το πρόγραμμα PISA), καθώς και ικανότητες για ευέλικτη, ανοικτή, ομαδοσυνεργατική, καθοδηγούμενη και αυτοκατευθυνόμενη μάθηση, για επαρκή και αποτελεσματική επικοινωνία αλλά και για καλλιέργεια θετικής στάσης απέναντι στη διά βίου μάθηση.

ISCED 3A – ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ

Πίνακας 1.3: Προτάσεις ΣΠΔΕ (2009) για το Γενικό Λύκειο – Γενικά χαρακτηριστικά

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	
1	Απεξάρτηση λυκείου από τις εισαγωγικές εξετάσεις. Έμφαση στην παιδευτική αυτοτέλεια του λυκείου.
2	Κατάρτηση γνωστικών πεδίων (κύκλων σπουδών) και δεσμών με τόνωση του μορφωτικού χαρακτήρα του Λυκείου.
3	Σε κάθε τάξη υποχρεωτικά μαθήματα, ο αριθμός των οποίων μειώνεται από την Α΄ προς τη Γ΄ Λυκείου.
4	Μαθήματα επιλογής αυξανόμενα αριθμητικά από την Α΄ προς τη Γ΄ Λυκείου, με πολλαπλές δυνατότητες επιλογών.
5	Σταδιακή επέκταση της διεύρυνσης του σχολικού ωραρίου για όλους τους μαθητές του Γενικού Λυκείου μέχρι τις 16:00 για παιδευτικούς και κοινωνικούς λόγους (δραστηριότητες, πολιτιστικά, προετοιμασία, υποβοήθηση – όχι διδασκαλία πρόσθετων μαθημάτων).
6	Συνυπολογισμός για την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση της επίδοσης (τελικών βαθμών) όλων των τάξεων του Γενικού Λυκείου, μετά από έγκυρη, αντικειμενική αξιολόγηση των μαθητών από τους διδάσκοντες με τρόπους που θα εξειδικευτούν από το Συμβούλιο στη δεύτερη φάση της λειτουργίας του.
7	Λειτουργία Λυκείων β΄ ευκαιρίας για τους εργαζόμενους που θα επιθυμούσαν να διευρύνουν τα ακαδημαϊκά τους προσόντα, κατά το πρότυπο των Γυμνασίων β΄ ευκαιρίας, τα οποία έχουν αποδώσει καρπούς.

Πηγή: Κείμενο προτάσεων του ΣΠΔΕ προς το ΥΠΕΠΘ (Νοέμβριος 2009)

Πίνακας 2.4: Προτάσεις ΣΠΔΕ (2009) για το αναλυτικό πρόγραμμα του Γενικού Λυκείου – Βασικοί μορφωτικοί στόχοι

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΒΑΣΙΚΟΙ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	
1	Κύριος στόχος: η ποιότητα της προσφερόμενης σχολικής παιδείας .
2	Η ελευθερία του δασκάλου για την επίτευξη των στόχων.
3	Σύνταξη νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων που θα στηρίζονται στο τρίπτυχο "γνώσεις - ικανότητες - δεξιότητες".
4	Ενιαίοι εκπαιδευτικοί στόχοι στο Λύκειο (τόσο στη Γενικό όσο και στην Τεχνολογικό-Επαγγελματικό).

Ειδικότερα τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών:

5	Εξασφαλίζουν ομαλές μεταβάσεις από τη μια βαθμίδα στην άλλη, με βάση μια ενιαία φιλοσοφία, η οποία λαμβάνει υπόψη και τη σχέση του Λυκείου με την Τριτοβάθμια και με τη Μεταδευτεροβάθμια Εκπαίδευση
6	Στοχεύουν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων εφαρμογής της γνώσης και επίλυσης προβλημάτων
7	Στοχεύουν στην καλλιέργεια της ικανότητας κάθε ατόμου για κριτική προσέγγιση και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΒΑΣΙΚΟΙ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	
8	Στοχεύουν στη διατήρηση της εθνικής και πολιτισμικής μας ταυτότητας αλλά και στην προετοιμασία του νέου ανθρώπου για την κοινωνία του ευρωπαϊού πολίτη
9	Στοχεύουν στη δημιουργία συνθηκών που παρέχουν σε κάθε άτομο τη δυνατότητα της διά βίου μάθησης («μαθαίνω πώς να μαθαίνω», αυτοκατευθυνόμενη μάθηση, επίλυση προβλημάτων κ.ά.)
10	Στοχεύουν στη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την παροχή ίσων ευκαιριών και την καλλιέργεια κοινών στάσεων και αξιών.
11	Λαμβάνουν υπόψη την πολυμορφία του μαθητικού πληθυσμού ως προς τα πολιτιστικά, οικονομικά, κοινωνικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά του
12	Λαμβάνουν υπόψη τις ατομικές διαφορές των μαθητών, τα ενδιαφέροντά τους και το ιδιαίτερο κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον τους
13	Υποστηρίζουν την ομαλή ένταξη στα γενικά σχολεία των ΑΜΕΑ με προσαρμογή στις ανάγκες τους
14	Διέπονται από τις αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης
15	Καθορίζουν επακριβώς τα κατ' ελάχιστον επιδιωκόμενα μορφωτικά αγαθά κατά γνωστικό αντικείμενο, σχολική τάξη και βαθμίδα εκπαίδευσης, τις μεθόδους επίτευξης, τους δείκτες επιτυχίας και τους τρόπους αξιολόγησης (μέτρησης) του αποτελέσματος αλλά και εναλλακτικούς τρόπους αξιολόγησης του μαθητή, με δεδομένο ότι έχει προηγηθεί γενικός στρατηγικός σχεδιασμός και απόλυτος προσδιορισμός των αναγκών «πυρηνικών» γνώσεων, ικανοτήτων - δεξιοτήτων και στάσεων του μαθητή-πολίτη
16	Στοχεύουν στην αξιοποίηση τόσο ποσοτικών όσο και ποιοτικών μεθόδων αξιολόγησης (π.χ. φάκελος [portfolio] μαθητή, ευρωπαϊκό portfolio γλωσσών κ.ο.κ.) που λειτουργούν ανατροφοδοτικά σε σχέση με την επίτευξη μαθησιακών διδακτικών στόχων και τη βελτίωση της εκπαιδευτικής πράξης
17	Ορίζουν το ελάχιστο των γνώσεων για τους μαθητές κάθε τάξης
18	Ενισχύουν την αυτονομία του εκπαιδευτικού έργου και τον κριτικό αναστοχασμό του εκπαιδευτικού, μετατοπίζοντας το κέντρο βάρους της διδακτικής πράξης από τα αντικείμενα διδασκαλίας στα δρώντα υποκείμενα, στον εκπαιδευτικό και στον μαθητή
19	Επιτρέπεται στον εκπαιδευτικό να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και να επιδιώκει παιδαγωγικές παρεμβάσεις με σκοπό μια ποιοτικότερη και αποτελεσματικότερη διδασκαλία.

Πηγή: Κείμενο προτάσεων του ΣΠΑΕ προς το ΥΠΕΠΘ (Νοέμβριος 2009)

Ως άμεσο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση προτείνουμε την αντικατάσταση του σημερινού ασφυκτικού αναλυτικού προγράμματος με ένα εθνικό πλαίσιο προγράμματος. Αντί για την περιγραφή της διδακτέας ύλης θέτουμε εθνικούς στόχους μάθησης σε κάθε βαθμίδα και δίνουμε σε κάποιο βαθμό τη δυνατότητα προσαρμογής του προγράμματος σπουδών σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, ανάλογα με τις ανάγκες. Παράλληλα αναδιατάσσουμε τα γνωστικά αντικείμενα περιορίζοντας τον

αριθμό των υποχρεωτικών και αυξάνοντας σταδιακά από τάξη σε τάξη τον αριθμό των επιλεγόμενων μαθημάτων.

Τελικός στόχος είναι η κατάρτιση ενός Εθνικού Μαθησιακού Χάρτη (Ε.Μ.Χ.), όπου ύστερα από διάλογο όλων των επιστημονικών φορέων που εμπλέκονται στην εκπαίδευση θα καταγράφονται οι εκπαιδευτικοί στόχοι ανά βαθμίδα και ανά τάξη.

Πίνακας 2.5: Προτάσεις ΣΠΑΕ (2009) για το αναλυτικό πρόγραμμα του Γενικού Λυκείου – Μαθήματα

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	
1	Αυξημένη ελευθερία επιλογών μαθημάτων στο Γενικό Λύκειο.
2	Υποχρεωτικά και Επιλεγόμενα μαθήματα στο Γενικό λύκειο
3	Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών στο Γενικό Λύκειο με προβλεπόμενους βαθμούς ελευθερίας για πρωτοβουλίες των εκπαιδευτικών, καθορισμός, ενοτήτων, εκπαιδευτικών στόχων και αναμενόμενων αποτελεσμάτων.
4	Καθιέρωση ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας παράλληλα προς τη συμβατική.
5	Ζώνη πολιτισμού εντός του σχολικού προγράμματος με παράλληλη διάχυση σε όλα τα μαθήματα
6	Επιτρέπουν τη διάχυση των περιεχομένων της μάθησης και να προωθούν την εκπαίδευση για την ειρήνη, για την αειφόρο ανάπτυξη, για την ισότητα των φύλων, καθώς και την Τοπική Ιστορία, τον ελληνικό πολιτισμό και την ελληνική παράδοση, την περιβαλλοντική εκπαίδευση και συνείδηση, την Αγωγή Υγείας, την Αγωγή του Καταναλωτή κ.ο.κ.

**ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ**

7	Δίνουν τη δυνατότητα ώστε, ανάλογα με το αντικείμενο, να αναπτύσσονται δραστηριότητες οι οποίες θα λαμβάνουν υπόψη τα ενδιαφέροντα των μαθητών (καθιέρωση ζώνης πολιτισμού και δραστηριοτήτων σε όλο το εύρος της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και επιλεγμένων μαθημάτων στο πλαίσιο του ολοήμερου σχολείου)
8	Προβλέπουν την αξιοποίηση των ποικίλων πηγών πληροφοριών (Διαδίκτυο, ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες, βιβλιοθήκες κ.ά.)
9	Υποστηρίζουν την πολλαπλότητα των πηγών μάθησης και να προωθούν ενεργητικές, συμμετοχικές, διαλογικές, διερευνητικές - ανακαλυπτικές και αυτοκατευθυνόμενες μορφές μάθησης (με τη μορφή project και με έμφαση στις διεπιστημονικές προσεγγίσεις), με παράλληλους θεσμοθετημένους μηχανισμούς ελέγχου και έγκρισης των πηγών.
10	Περιορίζουν δραστικά τον όγκο της ύλης σε ένα επαρκές σώμα γνώσεων με στόχο την ουσιαστικότερη και σε βάθος κατανόηση της ύλης με μεγαλύτερη συνάφεια της παρεχόμενης εκπαίδευσης με τις πραγματικές και ουσιαστικές ανάγκες της καθημερινής ζωής. Προς τούτο σε κάθε γνωστικό αντικείμενο ο διατιθέμενος διδακτικός χρόνος ισοκατανέμεται ανάμεσα : α) στις γνώσεις που πρέπει να κατακτήσουν οι μαθητές, β) τις ικανότητες και δεξιότητες που πρέπει να αναπτύξουν και γ) τις αξίες και στάσεις που πρέπει ως πολίτες να καλλιεργήσουν.

Πηγή: Κείμενο προτάσεων του ΣΠΔΕ προς το ΥΠΕΠΘ (Νοέμβριος 2009)

ISCED 3B – ΤΕΧΝΙΚΗ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Απαιτείται η λήψη συγκεκριμένων μέτρων για την ουσιαστική αναβάθμιση της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ.

Το επαγγελματικό Λύκειο συνδυάζει τη γενική με τη επαγγελματική μόρφωση, παραμένει διακριτή εκπαιδευτική βαθμίδα, αλλά επιτρέπει την κινητικότητα με το γενικό Λύκειο και δίνει διέξοδο προς την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η πρακτική άσκηση πρέπει να προσμετράται για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Το Επαγγελματικό Λύκειο παρέχει στους αποφοίτους:

- **Πτυχίο** (Ειδικότητα-κατεύθυνση προς την αγορά εργασίας σε επίπεδο 3) και
- **Απολυτήριο**

Πίνακας 1.4: Προτάσεις ΣΠΔΕ (2009) για την Τεχνική και Επαγγελματική εκπαίδευση - Δομή

ΔΟΜΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ (ΤΑΞΕΙΣ)	
A	Κοινή τάξη για όλους τους μαθητές του Επαγγελματικού Λυκείου έχοντας ποσοστό κοινών μαθημάτων με το Γενικό Λύκειο τέτοιο ώστε να διασφαλίζεται η κινητικότητα στην Β τάξη.
B	Διάκριση σε τομείς.
Γ	Διάκριση σε τμήματα Ειδικότητων. Για τον καθορισμό τους θα λαμβάνονται υπόψη η χωροταξική κατανομή και οι τοπικές ανάγκες της αγοράς, μετά από γνώμη των κοινωνικών εταίρων

Πηγή: Κείμενο προτάσεων του ΣΠΔΕ προς το ΥΠΕΠΘ (Νοέμβριος 2009)

Πίνακας 1.4: Προτάσεις ΣΠΔΕ (2009) για την Τεχνική και Επαγγελματική εκπαίδευση

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	
1	Ειδική μέριμνα στην Τεχνική Εκπαίδευση για τα ΑΜΕΑ
2	Στήριξη των μαθητών με μαθησιακές ελλείψεις – έμφαση στο ΣΕΠ
3	Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της ΤΕΕ και αλλαγή μεθόδων διδασκαλίας
4	Έμφαση στην πιστοποίηση σα σχέση με τις επόμενες βαθμίδες
5	Προσοχή σε κεντρικό διοικητικό επίπεδο (ΥΠΕΠΘ) της ΤΕΕ
6	Γενναία χρηματοδότηση της ΤΕΕ
7	Οι Επαγγελματικές Σχολές καταργούνται σταδιακά
8	Δημιουργία ενιαίας μεταλυκειακής βαθμίδας που θα καλύπτει την κατάρτιση σε επίπεδο 4 και 5
9	Αναγκαία η χρηματοδότηση και η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών κυρίως των νέων ειδικοτήτων

Πηγή: Κείμενο προτάσεων του ΣΠΔΕ προς το ΥΠΕΠΘ (Νοέμβριος 2009)

1.4 Το εθνικό πλαίσιο αναφοράς για το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΣΠΔΕ 2009)

Εισαγωγικά

Σε αυτό το στάδιο εργασιών του Συμβουλίου διατυπώνονται, όπως είναι φυσικό, ορισμένες **γενικές αρχές και προτάσεις** αντιμετώπισης του θέματος της πρόσβασης στα ΑΕΙ. Εξειδικευμένες επιχειρησιακές δράσεις και τρόποι εφαρμογής θα αντιμετωπιστούν από το Συμβούλιο σε δεύτερη φάση, η οποία πρέπει να ακολουθήσει.

Γενική εκτίμηση όλων των μελών του Συμβουλίου και των εκπροσώπων των συμμετεχόντων στον Διάλογο φορέων είναι ότι αυτό που πρέπει να δεσπόζει κατά προτεραιότητα σε κάθε αλλαγή του εκπαιδευτικού συστήματος είναι η **αναβάθμιση τής ποιότητας σπουδών σε όλες τις βαθμίδες τής εκπαίδευσης**. Αυτό είναι το κυρίως ζητούμενο και προϋπόθεση για κάθε άλλη αλ-

λαγή. Με το πνεύμα αυτό, σε σχέση με κάθε διαδικασία πρόσβασης στα ΑΕΙ το Συμβούλιο εισηγείται ότι πρέπει να εξευρεθούν τρόποι, όπως αυτοί που προτείνονται από το Συμβούλιο, ώστε να υπάρξει στην πράξη μια **απομυθοποίηση των εξετάσεων** με μια διαδικασία πιο δίκαιη, πιο αξιόπιστη, πιο ανθρώπινη και πάντοτε αδιάβλητη.

Αναλυτικά οι απόψεις που διατυπώθηκαν στο Συμβούλιο από μέλη του Συμβουλίου και εκπροσώπους φορέων περιλαμβάνονται στα Πρακτικά και τα συνοδευτικά κείμενα. Εδώ δίδονται τα κύρια σημεία συζήτησης του θέματος με έμφαση σ' εκείνα στα οποία σημειώθηκε σύγκλιση απόψεων.

A. ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

1. Γενικότερη υπήρξε η εκτίμηση ότι **δεν υπάρχει δυνατότητα ελεύθερης πρόσβασης των αποφοίτων Λυκείου στα ΑΕΙ χωρίς εξετάσεις**, έστω κι αν απώτερος επιθυμητός στόχος είναι μια διαδικασία άμεσης πρόσβασης στα Πανεπιστήμια με διάφορους πρόσφορους τρόπους που θα καθοριστούν σε συνεργασία Πολιτείας και ΑΕΙ ώστε να εξυπηρετηθούν ποικίλες εκπαιδευτικές ανάγκες που δεν αντιμετωπίζονται σήμερα (άρση εκπαιδευτικών ανισοτήτων, πανεπιστημιακή μόρφωση ατόμων που δεν συνέχισαν σπουδές μετά το λύκειο κ.λπ.) Η Πολιτεία σε μια προοπτική συνολικού μακροχρόνιου σχεδιασμού της εκπαιδευτικής πολιτικής οφείλει να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις απρόσκοπτης πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση όσων νέων ανθρώπων επιθυμούν και μπορούν να παρακολουθήσουν πανεπιστημιακές σπουδές. Ωστόσο σήμερα, αντικειμενικοί λόγοι δεν επιτρέπουν την ελεύθερη πρόσβαση. Επομένως, σε μια πορεία προς την επίτευξη αυτής απαιτείται το βέλτιστο σύστημα επιλογής, καθώς επίσης και η επανεξέταση της εισαγωγή στα ΑΕΙ/ΤΕΙ όχι μόνον των αποφοίτων Λυκείου άπαξ στη ζωή τους και μόνον αμέσως μετά την αποφοίτησή τους, αλλά και σε επόμενες φάσεις, μετά από απόκτηση εργασιακής ή άλλης εμπειρίας, δυνατότητα που μέχρι σήμερα υπάρχει μόνο στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Η διεύρυνση ενός τέτοιου θεσμού εκτιμάται ότι θα ανταποκριθεί στις σύγχρονες ανάγκες των εργαζομένων για πρόσβαση στην εξειδικευμένη και υψηλού επιπέδου ακαδημαϊκή γνώση.

Διαφορετική άποψη διατύπωσε η εκπρόσωπος του "ΛΑΟΣ" που υποστηρίζει την ελεύθερη πρόσβαση των υποψηφίων στα ΑΕΙ :

«Προτείνουμε να γίνεται η εισαγωγή στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση χωρίς Πανελλαδικές εξετάσεις, αλλά με εγγραφή των υποψηφίων στη σχολή που επιθυμούν, σύμφωνα με τις δυνατότητες των Ανωτάτων Ιδρυμάτων και με βάση το βαθμό Εθνικού Απολυτηρίου, ο οποίος θα προκύπτει από τη συγκριτική βαθμολόγηση των μαθητών. Τα πρώτα έτη μπορεί να γίνονται κριτήρια για την περαιτέρω συνέχεια των σπουδών.»

2. Υπήρξε γενικότερη συμφωνία ως προς **την ανάγκη αποδέσμευσης του Λυκείου από τις εισαγωγικές εξε-**

τάσεις για τα Πανεπιστήμια, ώστε ν' αποκτήσει το Λύκειο μεγαλύτερη μορφωτική αξία και την αυτοδυναμία που χρειάζεται ως ανώτερη βαθμίδα τής Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Εκτιμάται ότι το σημερινό σύστημα με τις εξετάσεις στη Γ' Λυκείου έχει αποδιοργανώσει πλήρως τη λειτουργία και έχει αλλοιώσει τον μορφωτικό χαρακτήρα του Λυκείου.

Το Λύκειο οφείλει να μετασηματιστεί σε μια αυτόνομη παιδευτική βαθμίδα με ισχυρή μορφωτική ταυτότητα. Το Απολυτήριό του θα πιστοποιεί αξιόπιστα τις δυνατότητες που έχει ο απόφοιτος στη γλωσσική εκπαίδευση και στην επικοινωνία, να κατακτά ευρύτερη κοινωνική και επιστημονική του μόρφωση στη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών και στις ξένες γλώσσες.

Στο Λύκειο μεγάλη σημασία θα αποδίδεται στον Επαγγελματικό Προσανατολισμό, στην πολιτιστική καλλιέργεια, στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της πρωτοβουλίας, στην εξοικείωση με τα σημαντικά θέματα που απασχολούν την κοινωνία και τον κόσμο μας. Από την άλλη πλευρά, το Απολυτήριο Λυκείου θα αποδεικνύει την ικανότητα και το πνευματικό υπόβαθρο του αποφοίτου να συμμετέχει με επιτυχία σε πιο εξελιγμένες μορφές εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Η Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ιδιαίτερα το Λύκειο αποτελεί αυτόνομη εκπαιδευτική βαθμίδα. Η σχέση της με την Τριτοβάθμια εκπαίδευση και με το όποιο σύστημα πρόσβασης είναι αναπόφευκτη. Ωστόσο, ο γενικός προσανατολισμός του εκπαιδευτικού συστήματος πρέπει να τείνει προς τη συγκρότηση και λειτουργία της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως αυτοτελούς εκπαιδευτικής οντότητας.

Διαφορετική άποψη διατυπώνει ο εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ :

«Σχετικά με την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στρατηγικός μας στόχος είναι κάθε νέος και νέα που παίρνει Εθνικό Απολυτήριο, να μπορεί να εισάγεται σε Πανεπιστήμια και ΤΕΙ. Επιπλέον, θα εισάγεται όχι σε Τμήμα, αλλά σε Σχολή, για να επιλέγει σε επόμενη φάση την επαγγελματική του κατεύθυνση. Με τον τρόπο θα έχει τη δυνατότητα να αποφασίζει για το επαγγελματικό του μέλλον ώριμα.

Επιπλέον:

1. Οι εξετάσεις για το εθνικό απολυτήριο διεξάγονται κεντρικά και με διαδικασίες αντίστοιχες των σημερινών ώστε να διασφαλίζεται το αδιάβλητο.
2. Τα θέματα επιλέγονται από σχετική τράπεζα στην οποία περιλαμβάνεται μεγάλη πληθώρα θεμάτων σταθμισμένης δυσκολίας.
3. Τα Ιδρύματα ορίζουν τα μαθήματα και τους συντελεστές βαρύτητας που λαμβάνονται υπόψη για την εισαγωγή φοιτητών στις Σχολές τους
4. Με βάση τις επιλογές τους οι μαθητές μπορούν να υποβάλλουν αίτηση για εισαγωγή σε όσες Σχολές επιθυμούν.»

Η εκπρόσωπος της Συνόδου των Πρυτάνεων διατυπώνει την άποψη :

«Ως ένα μεταβατικό στάδιο προς τις προαναφερθείσες στρατηγικές επιλογές για εισαγωγή στην Γ' βήθμια εκπαίδευση, προτείνουμε την παρακάτω πρόταση που μπορεί να εφαρμοστεί σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα υπό τις παρούσες συνθήκες και άρα με το ισχύον εξεταστικό σύστημα:

I. Η Πολιτεία:

1. Οργανώνει και διεξάγει τις εθνικού επιπέδου εξετάσεις:
 - Με τη διαδικασία υλοποίησης της εξεταστικής διαδικασίας που ισχύει σήμερα,
 - Με προσθήκη μαθημάτων που κατηγορίες επιμέρους ομοειδών τμημάτων θεωρούν απαραίτητα.
 - Τα θέματα των εξετάσεων θα αντλούνται από Τράπεζα θεμάτων, συνεχώς διαμορφούμενη και εμπλουτιζόμενη με θέματα διαβαθμισμένης δυσκολίας, η οποία Τράπεζα θεμάτων θα έχει διαμορφωθεί από Ειδικό Σώμα εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας και εξειδικευμένων μελών ΔΕΠ .
 - Και με τη δημιουργία και αξιοποίηση ειδικώς επιμορφωμένου σώματος διορθωτών και βαθμολογητών.
2. Κατατάσσει σε Τμήματα κατά σειρά επιτυχίας αυτούς που έχουν επιτύχει τις προδιαγραφές των δηλωμένων τμημάτων επιλογής.
3. Σε περίπτωση υπεράριθμων επιτυχόντων σε τμήματα, ακολουθεί δεύτερος κύκλος κατανομής με βάση τις ιεραρχημένες επιλογές των υποψηφίων κ.ο.κ. ».
3. Κάθε μαθητής με απολυτήριο λυκείου έχει δικαίωμα πρόσβασης στα ΑΕΙ. Για την εισαγωγή σε ΑΕΙ διεξάγονται εξετάσεις μετά την ολοκλήρωση του λυκείου και τη λήψη του απολυτηρίου. Η διεξαγωγή των εξετάσεων

B. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ

Οι ανωτέρω γενικές κατευθύνσεις αντιμετώπισης τού θέματος οδηγούν, κατά την εκτίμηση τής πλειονότητας των μελών τού Συμβουλίου και των εκπροσώπων των φορέων, σε μια **διαφορετική δομή του Λυκείου** που θα περιλαμβάνει το Γενικό και ένα πλήρως αναβαθμισμένο Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο.

Η πλειονότητα των μελών τού Συμβουλίου κρίνει αναγκαία **την κατάργηση της λειτουργίας τού Λυκείου ως προπαρασκευαστικής βαθμίδας για τα ΑΕΙ** ("Λυκείου - Φροντιστηρίου"), με ανάδειξη εκ νέου του καθαρώς παιδευτικού χαρακτήρα τού Λυκείου.

Σύμφωνα με αυτή την άποψη, **δεν πρέπει να υπάρχουν κατευθύνσεις και αυστηρά εξειδικευμένες σπουδές** στο Λύκειο (στη Γ' ή τις δύο τελευταίες τά-

εισαγωγής στα ΑΕΙ, προκειμένου να διατηρήσουν τον αδιάβλητο χαρακτήρα τους αλλά και να αποκτήσουν επιστημονική εγκυρότητα και αξιολογική αξιοπιστία, προτείνεται να αναληφθεί από ειδικό κρατικό εξεταστικό φορέα ("Εθνικό Κέντρο Αξιολόγησης"), στελεχωμένο από ειδικούς στην αξιολόγηση (εκπαιδευτικούς και πανεπιστημιακούς), που θα συγκροτήσει Τράπεζα Θεμάτων, συνεχώς τροφοδοτούμενη και ανανεούμενη. Το Εθνικό Κέντρο Αξιολόγησης θα διεξάγει τις εξετάσεις περισσότερες φορές τον χρόνο. Έτσι θα πάψουν οι εξετάσεις να αποτελούν "εθνικό γεγονός", θα απομυθοποιηθεί ο ρόλος τους και η συγκέντρωση βαθμών για εισαγωγή στα ΑΕΙ θα αποτελεί ατομική υπόθεση κάθε υποψηφίου.

4. Προτείνεται δραστικός περιορισμός τής διδασκομένης και εξεταζόμενης ύλης στα 3 έτη τού Λυκείου και, κατ' επέκταση, στην ύλη των εισαγωγικών εξετάσεων, ώστε να περιλαμβάνει **τις βασικές έννοιες του μαθήματος, τις γνώσεις και τις δεξιότητες** που πραγματικά αξίζει να κατακτηθούν από τους μαθητές. Προτείνεται επίσης **περιορισμός του αριθμού των εξεταζόμενων μαθημάτων** για την εισαγωγή στα ΑΕΙ..

5. Κρίνεται σκόπιμο να συνυπολογίζεται για την εισαγωγή στα Πανεπιστήμια –σε ποσοστό που θα προσδιοριστεί– η επίδοση των μαθητών στις τρεις τάξεις τού Λυκείου μετά από έγκυρη, αντικειμενική αξιολόγηση των μαθητών από τους διδάσκοντες με τρόπους που θα εξειδικευτούν από το Συμβούλιο στη δεύτερη φάση της λειτουργίας του.

6. Υπογραμμίζεται η ανάγκη να δοθεί στους υποψηφίους για τα ΑΕΙ η δυνατότητα περισσότερων ευκαιριών εξέτασης μέσα στον ίδιο χρόνο σε συνδυασμό και με **τη διατήρηση κτηθείσης υψηλής βαθμολογίας** από την προηγούμενη εξέταση με όρους που θα προσδιοριστούν ώστε να αποφευχθεί άνηση μεταχείριση των υποψηφίων.

7. Τονίστηκε από όλους η ανάγκη να συμμετέχουν στη διαδικασία επιλογής τα οικεία Τμήματα των ΑΕΙ.

Αυτό μπορεί να γίνει:

- Με τον συμπεριορισμό της διδασκομένης και της εξεταστέας ύλης,
- Με ειδικούς πανεπιστημιακούς στο Εθνικό Κέντρο Αξιολόγησης
- Με τον καθορισμό των εξεταζόμενων μαθημάτων του συντελεστή βαρύτητάς τους και την πιθανή βάση, που μπορούν και να διαφοροποιούνται κατά Τμήμα.

εις), ενώ προτείνεται η καθιέρωση **μαθημάτων επιλογής** που θα προάγουν τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Επί του θέματος αυτού διατυπώθηκαν και άλλες διαφορετικές απόψεις:

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο :

Μεταβατικά, μέχρις ότου γίνουν οι προτεινόμενες αλλαγές στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, η Β' Λυκείου θα πρέπει να περιλαμβάνει δύο κύκλους σπουδών και η Γ' Λυκείου τρεις κύκλους σπουδών, που να βοηθούν και στην προετοιμασία των υποψηφίων για τα ΑΕΙ. Οι εξετάσεις πρόσβασης στην Γ/θμια Εκπαίδευση διεξάγονται μόνο στην τελευταία τάξη.

Εκπρόσωπος του ΛΑΟΣ :

«Δεχόμαστε ένα Ενιαίο Λύκειο με κατευθύνσεις και μεταλυκειακή βαθμίδα εξειδίκευσης, θεωρώντας ότι η γενικότερη και πληρέστερη γλωσσική και γνωστική κατάρτιση συμπληρώνεται μέσα σε αυτό. Διαφοροποιούμε από τις θέσεις του ΣΠΔΕ, που προτείνει ξεχωριστό Λύκειο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, επειδή είμαστε αντίθετοι στην Παιδεία διαφορετικών ταχυτήτων.»

Επιτροπή Προέδρου τού ΕΣΥΠ :

Οι δύο τελευταίες τάξεις τού Λυκείου –παράλληλα προς το κανονικό πρόγραμμα και στο πλαίσιο ενός ολόημερου Λυκείου– θα πρέπει να περιλαμβάνουν ένα

προπαρασκευαστικό πρόγραμμα, υποχρεωτικό για όσους θα είναι υποψήφιοι για τα ΑΕΙ.

Εκπρόσωπος τής Συνόδου των Προέδρων των ΤΕΙ :

«Το σύστημα που προτείνεται αντιστοιχεί στο Foundation του Αγγλοσαξωνικού συστήματος. Η Γ' Λυκείου, θα αποτελεί, εν άλλους, ένα επίσημο «φροντιστήριο» που θα το αναλάβει το Δημόσιο, ώστε οι μαθητές να διδάσκονται ό,τι προαπαιτούν τα Προγράμματα Σπουδών μιας Σχολής Α.Ε.Ι. της επιλογής τους, για την εισαγωγή τους σε αυτήν».

Ενότητα 2^η

**Τα βασικά μεγέθη
της ανώτερης δευτεροβάθμιας
εκπαίδευσης
(ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ 2011)**

2.1 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Γενικά Λύκεια

Στην ακόλουθη χρονοσειρά αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός των **σχολικών μονάδων** του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα της εκπαίδευσης για τα **Γενικά Λύκεια** της χώρας.

Γράφημα 1.1 Γενικά Λύκεια: Αριθμός σχολικών μονάδων (2001-2009)

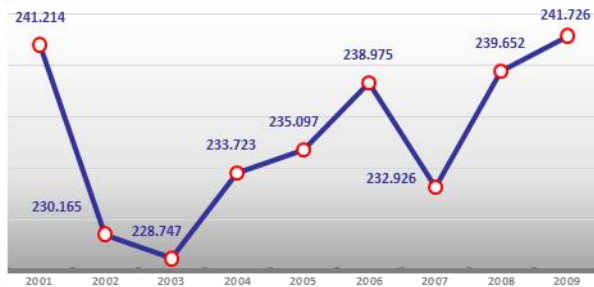
Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)

Το 2009 οι σχολικές μονάδες των Γενικών Λυκείων αποτελούν το **8,9%** του συνόλου των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια της οκταετίας 2001-2009 παρατηρείται **αύξηση** κατά **6,1%** των σχολικών μονάδων των Γενικών Λυκείων (μέση ετήσια μεταβολή **0,8%**).

Σημειώνεται η πτωτική τάση των σχολικών μονάδων την περίοδο 2001-2002 (μείωση κατά **51** σχολικές μονάδες (μέση ετήσια μεταβολή **-4,0%**) και η αντίστοιχη αύξηση την περίοδο 2003-2008 (αύξηση κατά **131** μονάδες - μέση ετήσια μεταβολή **1,7%**). Το 2009 σημειώθηκε **οριακή μείωση** των Γενικών Λυκείων της χώρας κατά **2** σχολικές μονάδες.

Στην ακόλουθη χρονοσειρά αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός του **μαθητικού πληθυσμού** των Γενικών Λυκείων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα της εκπαίδευσης.

Γράφημα 1.2 Γενικά Λύκεια: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού (2001-2009)

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)

Ο μαθητικός πληθυσμός των Γενικών Λυκείων αποτελεί το **16,3%** (2009) του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια της οκταετίας 2001-2009 παρατηρείται **αύξηση** κατά **+0,2%** του μαθητικού πληθυσμού. Ωστόσο, οι αυξομειώσεις του μαθητικού πληθυσμού τη συγκεκριμένη περίοδο είναι εμφανείς και από το γράφημα και χρονικά εμφανίζονται να συμπίπτουν με σημαντικές αλλαγές που αφορούν στο **σύστημα πρόσβασης** των αποφοίτων του Γενικού Λυκείου στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμέ-

να, την περίοδο 2001-2003 σημειώνεται **μείωση** κατά **12.467** μαθητές (μέση ετήσια μεταβολή **-4,0%**). Αξίζει να υπενθυμίσουμε ότι τη συγκεκριμένη περίοδο το σύστημα πρόσβασης απαιτεί γραπτές εξετάσεις στο σύνολο στην αρχή και σε 9 μαθήματα αργότερα των μαθημάτων της Β και Γ τάξης του Γενικού Λυκείου. Την ακόλουθη τριετία (2003-2006) ο πληθυσμός **αυξάνει** κατά **10.228** μαθητές (μέση ετήσια αύξηση **1,5%**). Τη συγκεκριμένη περίοδο το σύστημα πρόσβασης προβλέπει μόνο εξετάσεις σε περιορισμένο αριθμό μαθημάτων (5-6) στην Γ τάξη του Γενικού Λυκείου. Το επόμενο έτος (περίοδος 2006-2007), χρονιά κατά την οποία έχει ήδη τεθεί σε ισχύ η «**βάση 10**» ως όριο για την εισαγωγή των αποφοίτων του Γενικού Λυκείου στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, σημειώνεται σημαντική **μείωση**, κατά **6.049** μαθητές/-τριες (**-2,5%**), του μαθητικού πληθυσμού των Γενικών Λυκείων. Ωστόσο, το 2007-2008 παρουσιάζεται εξισορροπητική αύξηση κατά **2,9%** (**6.726** μαθητές), ενώ και το 2008-2009 σημειώνεται περαιτέρω αύξηση του μαθητικού πληθυσμού των Γενικών Λυκείων κατά **2.074** μαθητές (**0,9%**), επαναφέροντας το πλήθος των μαθητών/-τριων των Γενικών Λυκείων στα επίπεδα του 2001.

Στην ακόλουθη χρονοσειρά αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός του **διδασκτικού προσωπικού** των Γενικών Λυκείων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα της εκπαίδευσης.

Γράφημα 1.3 Γενικά Λύκεια: Σύνολο διδασκτικού προσωπικού (2001-2009)

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)

Το 2009 το διδασκτικό προσωπικό των Γενικών Λυκείων αποτελούσε το **16,5%** του συνόλου του διδασκτικού προσωπικού της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια της εξαετίας 2001-2006 παρατηρείται **αύξηση** του διδασκτικού προσωπικού κατά **4.890** εκπαιδευτικούς (**19,3%**), ενώ η μέση ετήσια μεταβολή της κατηγορίας είναι **3,6%**. Την περίοδο 2006-2007 το διδασκτικό προσωπικό των Γενικών Λυκείων μειώθηκε κατά **1.105** εκπαιδευτικούς (ετήσια μεταβολή **-3,7%**). Το 2007-2008 το διδασκτικό προσωπικό **αυξήθηκε** κατά **992** εκπαιδευτικούς (ετήσια μεταβολή **3,4%**) και το τελευταίο σχολικό έτος αναφοράς (2008-2009) σημειώνει περαιτέρω **αύξηση** κατά **525** εκπαιδευτικούς (ετήσια μεταβολή **1,7%**).

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνονται όλα τα **βασικά μεγέθη** που καταγράφονται κατ' έτος από την Ελληνι-

κή Στατιστική Αρχή και αφορούν στις σχολικές μονάδες, τα τμήματα, την υλικοτεχνική υποδομή, το προσωπικό που υπηρετεί και τον μαθητικό πληθυσμό των **Γενικών Λυκείων** στο σύνολο της χώρας την τετραετία 2005-2009. Η τριετία 2005-2006, 2006-2007 και 2007-

2008 αναλύθηκε στην αντίστοιχη μελέτη του ΚΑ-ΝΕΠ/ΓΣΕΕ του 2010. Η στήλη 2008-2009 και η ποσοστιαία μεταβολή κάθε μεταβλητής την τετραετία 2006-2009 αποτελεί το νεώτερο στοιχείο της μελέτης (2011).

Πίνακας 1.1: Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – ΓΕΝΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ
Στοιχεία λήξεως και μεταβολές βασικών μεγεθών ετών 2006, 2007, 2008 και 2009

Μεταβλητές	2006		2007				2008				2009				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2005-2008)			
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ.		N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ.		N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ.		N	%		
					N	%			N	%			N	%				
ΣΥΝΟΛΟ Σχολικών Μονάδων	1.352		1.361		0,7	▲	1.369		0,6	▲	1.367		-0,1	▼	1,1	▲		
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	1.175	86,9%	1.179	86,6%	0,3	▲	1.191	87,0%	1,0	▲	1.191	87,1%	0,0	—	1,4	▲	0,2	▲
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	101	7,5%	104	7,6%	3,0	▲	101	7,4%	-2,9	▼	99	7,2%	-2,0	▼	-2,0	▼	-3,1	▼
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	71	5,3%	73	5,4%	2,8		73	5,3%	0,0	—	73	5,3%	0,0	—	2,8	▲	1,7	▲
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	5	0,4%	5	0,4%	0,0		4	0,3%	-20,0	▼	4	0,3%	0,0	—	-20,0	▼	-20,9	▼
ΣΥΝΟΛΟ Τμημάτων	11.257		11.220		-0,3	▼	11.543		2,9	▲	11.672		1,1	▲	3,7	▲		
Από αυτά αποκλειστικά πρωί	10.725	95,3%	10.755	95,9%	0,6	▲	10.942	94,8%	-1,1	▼	11.081	94,9%	0,2	▲	3,3	▲	-0,4	▼
Αίθουσες Διδασκαλίας	13.746		14.053		2,2	▲	14.018		-0,2	▼	14.451		3,1	▲	5,1	▲		
Εργαστήρια Φυσικών Επιστημών (επί των σχολικών μονάδων)	1.184	87,6%	1.220	89,6%	2,4	▲	1.251	91,4%	1,9	▲	1.252	91,6%	0,2	▲	5,7	▲	4,6	▲
Εργαστήρια Πληροφορικής (επί των σχολικών μονάδων)	1.298	96,0%	1.312	96,4%	0,4	▲	1.330	97,2%	0,8	▲	1.319	96,5%	-0,7	▼	1,6	▲	0,5	▲
Εργαστήρια Τεχνολογίας (επί των σχολικών μονάδων)	318	23,5%	315	23,1%	-1,6	▼	317	23,2%	0,0	▲	318	23,3%	0,5	▲	0,0	—	-1,1	▼
Εργαστήρια Ξένων Γλωσσών (επί των σχολικών μονάδων)	107	7,9%	102	7,5%	-5,3	▼	93	6,8%	-9,4	▼	90	6,6%	-3,1	▼	-15,9	▼	-16,8	▼
Αίθουσες πολλαπλών χρήσεων (επί των σχολικών μονάδων)	683	50,5%	691	50,8%	0,5	▲	694	50,7%	-0,2	▼	732	53,5%	5,6	▲	7,2	▲	6,0	▲
Βιβλιοθήκες (επί των σχολικών μονάδων)	603	44,6%	609	44,7%	0,3	▲	604	44,1%	-1,4	▼	624	45,6%	3,5	▲	3,5	▲	2,3	▲
Γυμναστήρια (επί των σχολικών μονάδων)	516	38,2%	529	38,9%	1,8	▲	525	38,3%	-1,3	▼	518	37,9%	-1,2	▼	0,4	▲	-0,7	▼
ΣΥΝΟΛΟ Προσωπικού	31.811		32.389		1,8	▲	33.148		2,3	▲	33.822		2,0	▲	6,3	▲		
Λοιπό Προσωπικό	1.540	4,8%	3.223	10,0%	105,6	▲	2.990	9,0%	-9,4	▼	3.139	9,3%	2,9	▲	103,8	▲	91,7	▲
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	790	51,3%	2.297	71,3%	38,9	▲	2.148	71,8%	0,8	▲	2.218	70,7%	-1,6	▼	180,8	▲	37,7	▲
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	724	47,0%	857	26,6%	-43,4	▼	778	26,0%	-2,1	▼	872	27,8%	6,8	▲	20,4	▲	-40,9	▼
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	22	1,4%	65	2,0%	41,2	▲	61	2,0%	1,2	▲	46	1,5%	-28,2	▼	109,1	▲	2,6	▲
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	4	0,3%	4	0,1%	-52,2	▼	3	0,1%	-19,2	▼	3	0,1%	-4,7	▼	-25,0	▼	-63,2	▼
Α) Διοικητικό Προσωπικό	680	44,2%	628	19,5%	-55,9	▼	557	18,6%	-4,4	▼	635	20,2%	8,6	▲	-6,6	▼	-54,2	▼
Β) Βοηθητικό Προσωπικό	770	50,0%	2.486	77,1%	54,3	▲	2.333	78,0%	1,2	▲	2.403	76,6%	-1,9	▼	212,1	▲	53,1	▲
Γ) Παιδαγωγικό Προσωπικό	90	5,8%	109	3,4%	-42,1	▼	100	3,3%	-1,1	▼	101	3,2%	-3,8	▼	12,2	▲	-44,9	▼
Διδακτικό Προσωπικό	30.271	95,2%	29.166	90,0%	-5,4	▼	30.158	91,0%	1,0	▲	30.683	90,7%	-0,3	▼	1,4	▲	-4,7	▼
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	27.300	90,2%	26.415	90,6%	0,4	▲	27.447	91,0%	0,5	▲	28.051	91,4%	0,5	▲	2,8	▲	1,4	▲
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	2.126	7,0%	2.067	7,1%	0,9	▲	2.006	6,7%	-6,1	▼	1.893	6,2%	-7,2	▼	-11,0	▼	-12,2	▼
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	799	2,6%	648	2,2%	-15,8	▼	675	2,2%	0,7	▲	705	2,3%	2,7	▲	-11,8	▼	-12,9	▼
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	46	0,2%	36	0,1%	-18,8	▼	30	0,1%	-19,4	▼	34	0,1%	11,4	▲	-26,1	▼	-27,1	▼
Γυναίκες	15.445	51,0%	14.783	50,7%	-0,7	▼	15.696	52,0%	2,7	▲	16.118	52,5%	0,9	▲	4,4	▲	3,0	▲
ΘΕΟΛΟΓΟΙ (ΠΕ 01)	1.454	4,8%	1.322	4,5%	-5,6	▼	1.431	4,7%	4,7	▲	1.456	4,7%	0,0	▲	0,1	▲	-1,2	▼
ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ (ΠΕ02)	9.651	31,9%	9.263	31,8%	-0,4	▼	9.415	31,2%	-1,7	▼	9.472	30,9%	-1,1	▼	-1,9	▼	-3,2	▼
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ (ΠΕ03)	4.849	16,0%	4.656	16,0%	-0,3	▼	4.706	15,6%	-2,3	▼	4.745	15,5%	-0,9	▼	-2,1	▼	-3,5	▼
ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (ΠΕ04)	4.912	16,2%	4.767	16,3%	0,7	▲	4.926	16,3%	-0,1	▼	5.058	16,5%	0,9	▲	3,0	▲	1,6	▲
ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ (ΠΕ05, 06, 07, 21)	2.604	8,6%	2.395	8,2%	-4,5	▼	2.518	8,3%	1,7	▲	2.619	8,5%	2,2	▲	0,6	▲	-0,8	▼

Μεταβλητές	2006		2007				2008				2009				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2005-2008)			
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ.		N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ.		N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ.		N	%		
					N	%			N	%			N	%				
ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΤΕΧΝΗΣ (ΠΕ 08, 16)	492	1,6%	336	1,2%	-29,1	▼	302	1,0%	-13,1	▼	374	1,2%	21,7	▲	-24,0	▼	-25,0	▼
ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΙ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΙ (ΠΕ 09, 10)	1.832	6,1%	1.834	6,3%	3,9	▲	1.929	6,4%	1,7	▲	1.984	6,5%	1,1	▲	8,3	▲	6,8	▲
ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ (ΠΕ 11)	1.742	5,8%	1.689	5,8%	0,6	▲	1.849	6,1%	5,9	▲	1.782	5,8%	-5,3	▼	2,3	▲	0,9	▲
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ (ΠΕ 19, 20)	1.621	5,4%	1.714	5,9%	9,7	▲	1.802	6,0%	1,7	▲	1.888	6,2%	3,0	▲	16,5	▲	14,9	▲
ΛΟΙΠΕΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ	1.114	3,7%	1.190	4,1%	10,9	▲	1.280	4,2%	4,0	▲	1.305	4,3%	0,2	▲	17,1	▲	15,6	▲
A) Προϊστάμενοι - Διευθυντές	1.247	4,1%	1.189	4,1%	-1,0	▼	1.148	3,8%	-6,6	▼	1.156	3,8%	-1,0	▼	-7,3	▼	-8,5	▼
Γυναίκες	274	22,0%	275	23,1%	5,3	▲	237	20,6%	-10,7	▼	245	21,2%	2,7	▲	-10,6	▼	-3,5	▼
B) Υποδιευθυντές	857	2,8%	812	2,8%	-1,7	▼	835	2,8%	-0,6	▼	865	2,8%	1,8	▲	0,9	▲	-0,4	▼
Γυναίκες	289	33,7%	276	34,0%	0,8	▲	293	35,1%	3,2	▲	312	36,1%	2,8	▲	8,0	▲	7,0	▲
Γ) Διδάσκοντες με Πλήρες Ωράριο	23.783	78,6%	23.045	79,0%	0,6	▲	23.687	78,5%	-0,6	▼	24.080	78,5%	-0,1	▼	1,2	▲	-0,1	▼
Γυναίκες	12.462	52,4%	11.968	51,9%	-0,9	▼	12.652	53,4%	2,8	▲	12.999	54,0%	1,1	▲	4,3	▲	3,0	▲
Δ) Διδάσκοντες με Μη Πλήρες Ωράριο	1.334	4,4%	1.289	4,4%	0,3	▲	1.471	4,9%	10,4	▲	1.227	4,0%	-18,0	▼	-8,0	▼	-9,3	▼
Γυναίκες	708	53,1%	699	54,2%	2,2	▲	837	56,9%	4,9	▲	695	56,6%	-0,5	▼	-1,8	▼	6,7	▲
Ε) Απόντες	3.050	10,1%	2.831	9,7%	-3,7	▼	3.017	10,0%	3,1	▲	3.355	10,9%	9,3	▲	10,0	▲	8,5	▲
Γυναίκες	1.712	56,1%	1.565	55,3%	-1,5	▼	1.677	55,6%	0,6	▲	1.867	55,6%	0,1	▲	9,1	▲	-0,9	▼
A) Μόνιμοι (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	20.007	81,7%	19.715	83,2%	1,9	▲	19.792	81,4%	-2,1	▼	20.461	82,6%	1,5	▲	2,3	▲	1,2	▲
B) Αποσπασμένοι (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	3.550	14,5%	3.321	14,0%	-3,3	▼	3.640	15,0%	6,9	▲	3.533	14,3%	-4,7	▼	-0,5	▼	-1,5	▼
Γ) Αναπληρωτές (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	936	3,8%	656	2,8%	-27,5	▼	870	3,6%	29,3	▲	765	3,1%	-13,7	▼	-18,3	▼	-19,1	▼
ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ με πρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα	9.967	32,9%	9.951	34,1%	3,6	▲	10.436	34,6%	1,4	▲	10.312	33,6%	-2,9	▼	3,5	▲	2,1	▲
Κάτοχοι άλλου πτυχίου ανώτατης σχολής (επί του διδακτικού προσωπικού)	785	2,6%	732	2,5%	-3,2	▼	729	2,4%	-3,7	▼	772	2,5%	4,1	▲	-1,7	▼	-3,0	▼
Κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου (επί του διδακτικού προσωπικού)	1.921	6,3%	1.995	6,8%	7,8	▲	2.227	7,4%	8,0	▲	2.525	8,2%	11,4	▲	31,4	▲	29,7	▲
Κάτοχοι Διδακτορικού τίτλου (επί του διδακτικού προσωπικού)	604	2,0%	580	2,0%	-0,3	▼	639	2,1%	6,5	▲	658	2,1%	1,2	▲	8,9	▲	7,5	▲
Με μετεκπαίδευση (Εσωτερικό-Εξωτερικό) (επί του διδακτικού προσωπικού)	6.657	22,0%	6.644	22,8%	3,6	▲	6.841	22,7%	-0,4	▼	6.357	20,7%	-8,7	▼	-4,5	▼	-5,8	▼
ΣΥΝΟΛΟ Μαθητικού πληθυσμού	238.975		232.926		-2,5	▼	239.652		2,9	▲	241.726		0,9	▲	1,2	▲		
A) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	214.606	89,8%	209.527	90,0%	0,2	▲	216.346	90,3%	0,4	▲	218.033	90,2%	-0,1	▼	1,6	▲	0,4	▲
B) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	15.999	6,7%	15.436	6,6%	-1,0	▼	15.762	6,6%	-0,8	▼	15.818	6,5%	-0,5	▼	-1,1	▼	-2,3	▼
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	7.913	3,3%	7.574	3,3%	-1,8	▼	7.181	3,0%	-7,8	▼	7.474	3,1%	3,2	▲	-5,5	▼	-6,6	▼
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	457	0,2%	389	0,2%	-12,7	▼	363	0,2%	-9,3	▼	401	0,2%	9,5	▲	-12,3	▼	-13,3	▼
Κορίτσια	128.028	53,6%	124.944	53,6%	0,1	▲	128.277	53,5%	-0,2	▼	129.530	53,6%	0,1	▲	1,2	▲	0,0	▲
Μαθητές με ηλικία μεγαλύτερη από την κανονική	22.514	9,4%	21.839	9,4%	-0,5	▼	21.775	9,1%	-3,1	▼	10.737	4,4%	-51,1	▼	-52,3	▼	-52,9	▼
Διέκοψαν αδικαιολόγητα τη φοίτησή τους	5.038	2,1%	5.346	2,3%	8,9	▲	5.182	2,2%	-5,8	▼	5.238	2,2%	0,2	▲	4,0	▲	2,8	▲
Κορίτσια	1.941	38,5%	2.042	38,2%	-0,9	▼	2.046	39,5%	3,4	▲	2.037	38,9%	-1,5	▼	4,9	▲	0,9	▲
Προσήλθαν στις εξετάσεις του Ιουνίου	233.937	97,9%	227.580	97,7%	-0,2	▼	234.470	97,8%	0,1	▲	236.488	97,8%	0,0	▼	1,1	▲	-0,1	▼
Απορρίφθηκαν (από όλες τις τάξεις)	5.571	2,4%	5.907	2,6%	9,0	▲	5.570	2,4%	-8,5	▼	6.018	2,5%	7,1	▲	8,0	▲	6,9	▲
Κορίτσια	1.953	35,1%	2.005	33,9%	-3,2	▼	1.928	34,6%	2,0	▲	2.127	35,3%	2,1	▲	8,9	▲	0,8	▲
Προήχθησαν (από όλες τις τάξεις)	228.366	97,6%	221.673	97,4%	-0,2	▼	228.900	97,6%	0,2	▲	230.470	97,5%	-0,2	▼	0,9	▲	-0,2	▼
Κορίτσια	124.134	54,4%	122.902	55,4%	2,0	▲	124.303	54,3%	-2,1	▼	125.366	54,4%	0,2	▲	1,0	▲	0,1	▲
A) προήχθησαν με βαθμό ΣΧΕΔΟΝ ΚΑΛΑ	78.563	34,4%	75.540	34,1%	-0,9	▼	76.608	33,5%	-1,8	▼	76.121	33,0%	-1,3	▼	-3,1	▼	-4,0	▼
B) προήχθησαν με βαθμό ΚΑΛΑ	71.758	31,4%	69.346	31,3%	-0,4	▼	71.128	31,1%	-0,7	▼	71.168	30,9%	-0,6	▼	-0,8	▼	-1,7	▼
Γ) προήχθησαν με βαθμό ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	44.822	19,6%	44.432	20,0%	2,1	▲	46.465	20,3%	1,3	▲	47.076	20,4%	0,6	▲	5,0	▲	4,1	▲
Δ) προήχθησαν με βαθμό ΑΡΙΣΤΑ	33.223	14,5%	32.355	14,6%	0,3	▲	34.699	15,2%	3,9	▲	36.105	15,7%	3,3	▲	8,7	▲	7,7	▲

Μεταβλητές	2006		2007			2008			2009			Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2005-2008)	
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ.	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ.	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ.	N	%
					N			%			N		
Παλινοσούστες μαθητές/-τριες	5.873	2,5%	5.595	2,4%	-2,9 ▼	4.858	2,0%	-16,1 ▼	4.049	1,7%	-17,0 ▼	-31,1 ▼	-32,5 ▼
Αλλοδαποί μαθητές/-τριες	7.103	3,0%	8.850	3,8%	27,0 ▲	9.679	4,0%	5,6 ▲	10.047	4,2%	3,3 ▲	41,4 ▲	38,6 ▲

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή - Επεξεργασία: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ

(*) Τα στοιχεία για τους αλλοδαπούς και παλινοσούστες μαθητές συλλέγονται κατά την έναρξη του σχολικού έτους. Έτσι, το ποσοστό που παρουσιάζεται στον πίνακα για τις κατηγορίες αυτές έχει υπολογιστεί επί του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού σύμφωνα με τα στοιχεία έναρξης του κάθε σχολικού έτους.

Παρατηρήσεις επί των μεταβολών

Κατά τη διάρκεια της τετραετίας 2006-2009 το σύνολο των σχολικών μονάδων των **Γενικών Λυκείων** αυξήθηκε κατά **15** μονάδες, από **1.352** μονάδες το 2006 σε **1.367** το 2009 (αύξηση κατά την τριετία +1,1%).

Κατά το **2009**:

- Το **92,4%** των Γενικών Λυκείων ήταν **δημόσια**, εκ των οποίων το **87,1%** **Δημόσια Ημερήσια** (αύξηση κατά την τετραετία +0,2%) και το **5,3%** **Δημόσια Εσπερινά** (αύξηση κατά την τετραετία +1,7%), ενώ το **7,5%** των Γενικών Λυκείων ήταν **ιδιωτικά**, εκ των οποίων το **7,2%** **Ιδιωτικά Ημερήσια** (μείωση κατά την τετραετία -3,1%) και το **0,3%** **Ιδιωτικά Εσπερινά** (μείωση κατά την τετραετία -20,9%).
- Συνολικά λειτούργησαν **11.672 τμήματα**, το **94,9%** των οποίων **πρωινά**, αυξημένα κατά +3,7% των τμημάτων που είχαν λειτουργήσει το 2006 (**11.257** τμήματα).
- Η αναλογία τμημάτων και **αιθουσών διδασκαλίας** των Γενικών Λυκείων ήταν 1,2 αίθουσες ανά τμήμα. Κατά την τετραετία ο αριθμός των αιθουσών παρουσίασε αύξηση κατά +5,1%.
- Το **91,6%** των Γενικών Λυκείων διέθετε **εργαστήριο Φυσικών Επιστημών** (αύξηση κατά την τετραετία +4,6%), το **96,5%** **εργαστήριο Πληροφορικής** (αύξηση κατά την τετραετία +0,5%), το **23,3%** **εργαστήριο Τεχνολογίας** (μείωση κατά την τετραετία -1,1%), και το **6,6%** **εργαστήριο Ξένων Γλωσσών** (μείωση κατά την τετραετία -16,8%).
- Το **53,5%** των Γενικών Λυκείων διέθετε **αίθουσα πολλαπλών χρήσεων** (αύξηση κατά την τετραετία +6,0%), το **45,6%** **βιβλιοθήκη** (αύξηση κατά την τετραετία +2,3%), και το **37,9%** **γυμναστήριο** (μείωση κατά την τετραετία -0,7%).
- Το προσωπικό που **υπηρετούσε** στα Γενικά Λύκεια ήταν **33.822** άτομα (αύξηση την τετραετία κατά +6,3%). Εξ αυτών το **90,7%** αποτελούσε το **διδασκτικό προσωπικό** (μείωση κατά την τετραετία -4,7%). Από αυτούς, το **93,7%** υπηρετούσε στο **δημόσιο** τομέα, εκ των οποίων το **91,4%** σε **Δημόσια Ημερήσια** (αύξηση κατά την τετραετία +1,4%) και το **2,3%** σε **Δημόσια Εσπερινά** (μείωση κατά την τετραετία -12,9%). Στον **ιδιωτικό** τομέα υπηρετούσε το **6,3%** του διδασκτικού προσωπικού κυρίως σε **Ιδιωτικά Ημερήσια** (μείωση κατά την τετραετία -12,2%), αφού ο αριθμός του διδασκτικού προσωπικού στα **Ιδιωτικά Εσπερινά** μειώθηκε σημαντικά κατά την τετραετία, από **46** εκ-

παιδευτικούς το 2006 σε **34** το 2009 (μείωση κατά -27,1%).

- Το **λοιπό & βοηθητικό προσωπικό** που υπηρετούσε στα Γενικά Λύκεια αντιστοιχούσε στο **9,3%** του συνολικού προσωπικού (αύξηση κατά την τετραετία +91,7%). Από το λοιπό προσωπικό, το **72,2%** υπηρετούσε στο **δημόσιο** τομέα, εκ των οποίων το **70,7%** σε **Δημόσια Ημερήσια** (αύξηση κατά την τετραετία +37,7%) και το **1,5%** σε **Δημόσια Εσπερινά** (αύξηση κατά την τετραετία +2,6%). Στον **ιδιωτικό** τομέα υπηρετούσε το **27,9%** του προσωπικού κυρίως σε **Ιδιωτικά Ημερήσια** (μείωση κατά την τετραετία -40,9%), ενώ στα **Ιδιωτικά Εσπερινά** υπηρέτησε μόλις το **0,1%** (μείωση κατά την τετραετία -27,1%).
- Από το **λοιπό & βοηθητικό προσωπικό** των Γενικών Λυκείων, το **20,2%** υπηρετούσε σε θέση **Διοικητικού Προσωπικού** (μείωση κατά την τετραετία -54,2%), το **76,6%** σε θέση **Βοηθητικού Προσωπικού** (αύξηση κατά την τετραετία +53,1%) και το **3,2%** σε θέση **Παιδαγωγικού Προσωπικού** (μείωση κατά την τετραετία -44,9%).
- Από το **διδασκτικό προσωπικό** το **52,5%** ήταν **γυναίκες** (αύξηση κατά την τετραετία +3,0%). Το **30,9%** του διδασκτικού προσωπικού ήταν **Φιλολόγοι** (μείωση κατά την τετραετία -3,2%), το **16,5%** εκπαιδευτικοί **Φυσικών Επιστημών** (μείωση κατά την τετραετία +1,6%), το **15,5%** **Μαθηματικοί** (αύξηση κατά την τετραετία -3,5%), το **8,5%** εκπαιδευτικοί **Ξένων Γλωσσών** (μείωση κατά την τετραετία -0,8%), το **6,5%** **Οικονομολόγοι – Κοινωνιολόγοι** (αύξηση κατά την τετραετία +6,8%), το **5,8%** εκπαιδευτικοί **Φυσικής Αγωγής** (αύξηση κατά την τετραετία +0,9%), το **6,2%** εκπαιδευτικοί **Πληροφορικής** (αύξηση κατά την τετραετία +14,9%), το **4,7%** είναι **Θεολόγοι** (μείωση κατά την τετραετία -1,2%), το **1,2%** είναι εκπαιδευτικοί **Μαθημάτων Τέχνης** (μείωση κατά την τετραετία -25,0%) και το **4,3%** εκπαιδευτικοί **Λοιπών Ειδικοτήτων** (αύξηση κατά την τετραετία +15,6%).
- Επί του **παρόντος** διδασκτικού προσωπικού των δημοσίων Γενικών Λυκείων, το **82,6%** ήταν **μόνιμοι** (αύξηση κατά την τετραετία +1,2%), το **14,3%** **αποσπασμένοι** (μείωση κατά την τετραετία -1,5%), και το **3,1%** **αναπληρωτές** (μείωση κατά την τετραετία -19,1%). Τέλος, **απόντες** από το διδασκτικό προσωπικό ήταν το **10,9%** (αύξηση κατά την τετραετία +8,5%).

- Με **πρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα** υπηρετούσε το **33,6%** του διδακτικού προσωπικού (αύξηση κατά την τετραετία +2,1%). Παρότι το μεγαλύτερο ποσοστό της κατηγορίας κατέχει η *Μετεκπαίδευση*, πρέπει να σημειωθεί η σημαντική αύξηση των κατόχων *Μεταπτυχιακών τίτλων* (κατά +29,7% την τετραετία) και των *Διδακτορικών τίτλων* (αύξηση κατά +7,5%).
- **Φοιτούσαν** στα Γενικά Λύκεια της χώρας **241.726** μαθητές/-τριες (αύξηση κατά την τετραετία +0,9%). Εξ αυτών το **93,3%** φοιτούσε στο **δημόσιο** τομέα και από αυτούς, το **90,2%** σε **Δημόσια Ημερήσια** (αύξηση κατά την τετραετία +0,4%), ενώ το **3,1%** φοιτούσε σε **Δημόσια Εσπερινά** (μείωση κατά την τετραετία -6,6%). Στον **ιδιωτικό** τομέα φοίτησε το **6,7%** του μαθητικού πληθυσμού κυρίως σε **Ιδιωτικά Ημερήσια** (μείωση όμως κατά την τετραετία -2,3%), ενώ και ο μαθητικός πληθυσμός στα **Ιδιωτικά Εσπερινά** μειώθηκε κατά την τετραετία, από **457** μαθητές το 2006, σε **401** το 2009 (μείωση -13,3%).
- Ως προς το φύλο, το **53,6%** του μαθητικού πληθυσμού ήταν **κορίτσια** (ποσοστό αμετάβλητο κατά την τετραετία). Οι μαθητές/τριες με **ηλικία μεγαλύτερη από την κανονική** ήταν το **4,4%** του μαθητικού πληθυσμού (μείωση κατά την τετραετία -52,9%).
- Οι μαθητές/τριες που **διέκοψαν αδικαιολόγητα τη φοίτησή τους** στο Γενικό Λύκειο ήταν το **2,2%** (αύξηση κατά την τετραετία +2,8%), εκ των οποίων το **38,9%** ήταν **κορίτσια** (αύξηση κατά την τετραετία +0,9%).
- Το **97,8%** των μαθητών **προσήλθε στις εξετάσεις του Ιουνίου** (μείωση κατά την τετραετία -0,1%), ενώ το **2,5%** από αυτούς απορρίφθηκε από όλες τις τάξεις (αύξηση κατά την τετραετία +6,9%), εκ των οποίων το **35,3%** ήταν **κορίτσια** (αύξηση κατά την τετραετία +0,8%).
- Από το **97,5%** των μαθητών που **προήχθησαν** (μείωση κατά την τετραετία -0,2%), το **15,7%** προήχθησαν με βαθμό **ΑΡΙΣΤΑ** (αύξηση κατά την τετραετία +7,7%), το **20,4%** προήχθησαν με βαθμό **ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ** (αύξηση κατά την τετραετία +4,1%), το **30,9%** προήχθησαν με βαθμό **ΚΑΛΑ** (μείωση κατά την τετραετία -1,7%) και το **33,0%** προήχθησαν με βαθμό **ΣΧΕΔΟΝ ΚΑΛΑ** (μείωση κατά την τετραετία -4,0%).
- Οι **παλινοστούντες** μαθητές/τριες ήταν το **1,7%** επί του συνόλου των μαθητών των Γενικών Λυκείων (μείωση κατά την τετραετία -32,5%), ενώ οι **αλλοδαποί μαθητές/τριες** ήταν το **4,2%** επί του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού (αύξηση κατά την τετραετία +38,6%).

2.2 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση

Στην ακόλουθη χρονοσειρά αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός των **σχολικών μονάδων** του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα για τη Δευτεροβάθμια **Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΤΕΕ)** της χώρας.

Γράφημα 1.4 ΤΕΕ: Αριθμός σχολικών μονάδων (2001-2009)

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)

Το 2009 οι σχολικές μονάδες της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης αποτελούν το **4,0%** του συνόλου των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια της οκταετίας 2002-2008 παρατηρείται **μείωση** των σχολικών μονάδων της ΤΕΕ κατά **53** σχολικές μονάδες (**-8,2%**) με

μέση ετήσια μεταβολή της κατηγορίας **-0,5%**. Αξίζει να σημειωθεί η **μικρή αύξηση** κατά **17** σχολικές μονάδες των σχολικών μονάδων της ΤΕΕ την περίοδο 2008-2009 (ετήσια μεταβολή **2,9%**).

Θα πρέπει να σημειωθεί στον τομέα της Τεχνικής-Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΤΕΕ) λειτουργούν σχολικές μονάδες που εποπτεύονται τόσο από το **Υπουργείο Παιδείας (ΥΠΕΠΘ)** και αποτελούν το **81,9%** των σχολικών μονάδων της ΤΕΕ, όσο και από άλλα Υπουργεία, όπως το **Υπουργείο Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας (ΥΑΚΠ)**, το **Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων (ΥΑΑΤ)**, το **Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης (ΥΠΤΑ)** και το **Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΥΓΚΑ)**, οι οποίες συνολικά αποτελούν το **18,1%** των σχολικών μονάδων της ΤΕΕ.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνονται συνολικά ανά εποπτεύον Υπουργείο οι σχολικές μονάδες της ΤΕΕ την περίοδο 2001-2009.

Πίνακας 1.2: Σχολικές μονάδες Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης ανά Υπουργείο εποπτείας, την περίοδο 2001-2009

ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ΤΕΕ-ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ, ΥΠΕΠΘ(*)	550	563	557	550	552	542	520	513	502
Ετήσια Απόλυτη Μεταβολή		13	-6	-7	2	-10	-22	-7	-11
Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή		2,4%	-1,1%	-1,3%	0,4%	-1,8%	-4,1%	-1,3%	2,2%
ΤΕΕ-ΕΠΑΣ, ΥΑΚΠ-ΟΑΕΔ	50	46	51	51	53	53	53	52	53
Ετήσια Απόλυτη Μεταβολή		-4	5	0	2	0	0	-1	1
Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή		-8,0%	10,9%	0,0%	3,9%	0,0%	0,0%	-1,9%	+1,9%
ΤΕΕ-ΕΠΑΣ, ΥΑΑΤ-Αγροτ.Αν	11	13	7	6	3	3	3	3	3
Ετήσια Απόλυτη Μεταβολή		2	-6	-1	-3	0	0	0	0
Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή		18,2%	-46,2%	-14,3%	-50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ΤΕΕ-ΕΠΑΣ, ΥΠΤΑ-Τουρ.Αν	8	8	8	8	8	8	8	8	8
Ετήσια Απόλυτη Μεταβολή		0	0	0	0	0	0	0	0
Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ΤΕΕ-ΕΠΑΣ, ΥΓΚΑ-Υγείας	49	47	46	48	48	48	48	47	47
Ετήσια Απόλυτη Μεταβολή		-2	-1	2	0	0	0	-1	0
Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή		-4,1%	-2,1%	4,3%	0,0%	0,0%	0,0%	-2,1%	0,0%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	668	677	669	663	664	654	632	623	613
Ετήσια Απόλυτη Μεταβολή		9	-8	-6	1	-10	-22	-9	-10
Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή		1,3%	-1,2%	-0,9%	0,2%	-1,5%	-3,4%	-1,4%	-1,6%

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή - Επεξεργασία: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ

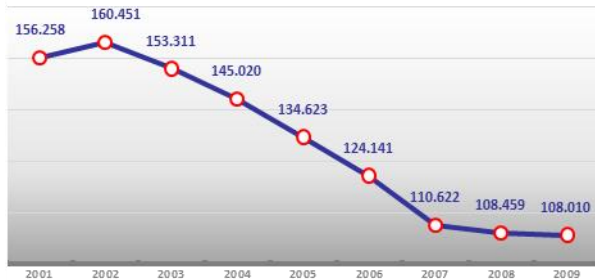
(*) στην Κατηγορία αυτή ανήκουν τα ΤΕΕ, ΕΠΑΛ, ΕΠΑΣ του ΥΠΕΠΘ καθώς και τα Εκκλησιαστικά Γυμνάσια και Λύκεια.

Κατά το 2009, η κατανομή των σχολικών μονάδων της ΤΕΕ ως προς τα εποπτεύοντα Υπουργεία είχε ως ακολούθως: α) αρμοδιότητα **ΥΠΕΠΘ 81,9%**, β) αρμοδιότητα **ΥΠΑΚΠ-ΟΑΕΔ 8,6%**, γ) αρμοδιότητα **ΥΑΑΤ 0,5%**, δ) αρμοδιότητα **ΥΠΤΑ 1,3%** και ε) αρμοδιότητα **ΥΓΚΑ 7,7%**.

Στην ακόλουθη χρονοσειρά αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός του **μαθητικού πληθυσμού** της ΤΕΕ του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα της εκπαίδευσης.

Ο μαθητικός πληθυσμός της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης αποτελεί το **7,3%** (2009) του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Γράφημα 1.5 ΤΕΕ: Σύνολο μαθητικού πληθυσμού (2001-2009)

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)

Κατά τη διάρκεια της οκταετίας 2002-2009 παρατηρείται σημαντική **μείωση (-44,2%)** του μαθητικού πληθυσμού η

Πίνακας 1.3: Διαχρονική εξέλιξη μαθητικού πληθυσμού Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Μαθητικός Πληθυσμός	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Γενικών Λυκείων	241.214	230.165	228.747	233.723	235.097	238.975	232.926	239.652	241.726
Ετήσια μεταβολή μαθητικού πληθυσμού		-11.049	-1.418	4.976	1.374	3.878	-6.049	6.726	2.074
Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης	156.258	160.451	153.311	145.020	134.623	124.141	110.622	108.459	108.010
Ετήσια μεταβολή μαθητικού πληθυσμού		4.193	-7.140	-8.291	-10.397	-10.482	-13.519	-2.163	-449
Σύνολο ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ & ΤΕΕ	397.472	390.616	382.058	378.743	369.720	363.116	343.548	348.111	349.736
Ετήσια μεταβολή μαθητικού πληθυσμού ΣΥΝΟΛΟΥ		-6.856	-8.558	-3.315	-9.023	-6.604	-19.568	4.563	1.625

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή - Επεξεργασία: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ

Και στην υποθετική περίπτωση που η πιθανή αύξηση του μαθητικού πληθυσμού των Γενικών Λυκείων οφείλεται αποκλειστικά στην απορρόφηση της σχολικής διαρροής από την ΤΕΕ (και αντίστροφα), το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού που την εξαετία 2002-2007 εγκατέλειψε την εκπαίδευση και βγήκε στην αγορά εργασίας με το επαγγελματικό περίγραμμα του απόφοιτου Γυμνασίου είναι μεγάλο **53.924** μαθητές/-τριες, αριθμός που αντιστοιχεί στο **48,9% περίπου του ετήσιου μαθητικού πληθυσμού της ΤΕΕ (2007)**, ή στο **23,0% του ετήσιου μαθητικού πληθυσμού των Γενικών Λυκείων (2007)**.

Οστόσο, ως σχολικό έτος μέγιστης **διαρροής** μαθητών από την ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση αναδεικνύεται το 2006-2007 με συνολική μείωση της συγκεκριμένης βαθμίδας κατά **19.568** μαθητές/-τριες. Τα επόμενα δύο σχολικά έτη το Γενικό Λύκειο επανακάμπτει (2007-2008) και επαυξάνει τον μαθητικό πληθυσμό του (2008-2009), ενώ την ίδια διετία στην ΤΕΕ συνεχίζεται η μείωση του μαθητικού πληθυσμού αλλά με σημαντικά χαμηλότερους ρυθμούς με προοπτική σταθεροποίησης το σχολικό έτος 2009-2010.

Στην ακόλουθη χρονοσειρά αποτυπώνεται ο συνολικός αριθμός του **διδασκτικού προσωπικού** των σχολικών μονάδων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα της εκπαίδευσης στην ΤΕΕ.

Το διδασκτικό προσωπικό της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης αποτελεί το **11,0%** (2009) του συνόλου του διδασκτικού προσωπικού της Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-2009 παρατηρείται **μείωση** κατά **832** εκπαιδευτικούς **(-10,4%)** του διδασκτικού προσωπικού και μέση ετήσια μεταβολή της κατηγορίας **-0,4%**.

οποία αντιστοιχεί σε **70.853** μαθητές/-τριες, ενώ η μέση ετήσια μεταβολή της κατηγορίας είναι **-4,4%**. Σημειώνεται η αύξηση του μαθητικού πληθυσμού την περίοδο 2001-2002 (αύξηση κατά **4.193** μαθητές - ετήσια μεταβολή **2,7%**) γεγονός που δικαιολογείται και από τη σχετική αύξηση των σχολικών μονάδων κατά την αντίστοιχη περίοδο.

Η μεγάλη μείωση του μαθητικού πληθυσμού της ΤΕΕ θέτει ένα ουσιαστικό ερώτημα: **Ποιος αριθμός μαθητών επέστρεψε στα Γενικά Λύκεια και ποιος εγκατέλειψε την εκπαίδευση και οδηγήθηκε στην αγορά εργασίας** (σχολική διαρροή). Για την απάντηση του συγκεκριμένου ερωτήματος θα συγκρίνουμε την πορεία των δύο πληθυσμών κατά την περίοδο 2001-2009.

Γράφημα 1.6 ΤΕΕ: Σύνολο διδασκτικού προσωπικού (2001-2009)

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΠΑΙΔΕΙΑ – Χρονοσειρές & Πίνακες (Στοιχεία Λήξης)

Οστόσο, η εξέλιξη του μεγέθους δεν είναι σταθερή κατά τη συγκεκριμένη περίοδο. Το διδασκτικό προσωπικό της ΤΕΕ αυξήθηκε κατά τρεις περιόδους, το 2001-2002 (κατά **9,4%**) και το 2003-2004 (κατά **1,8%**) και το 2008-2009 (κατά. Ενώ την ακόλουθη τετραετία (2005-2009) το διδασκτικό προσωπικό μειώθηκε κατά **832** εκπαιδευτικούς **(-10,4%)** με μέση ετήσια μείωση **-0,4%**.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνονται τα **βασικά μεγέθη** που καταγράφονται κατ' έτος από ΕΛ.ΣΤΑΤ και αφορούν στις σχολικές μονάδες, τα τμήματα, την υλικοτεχνική υποδομή, το προσωπικό που υπηρετεί και τον μαθητικό πληθυσμό των σχολικών μονάδων της ΤΕΕ στο σύνολο της χώρας την τετραετία 2005-2009. Η τριετία 2005-2006, 2006-2007 και 2007-2008 αναλύθηκε στην αντίστοιχη μελέτη του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ του 2010. Η στήλη 2008-2009 και η ποσοστιαία μεταβολή κάθε μεταβλητής την τετραετία 2006-2009 αποτελεί το νεώτερο στοιχείο της μελέτης (2011).

Πίνακας 1.4: Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – ΤΕΧΝΙΚΗ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
Στοιχεία λήξεως και μεταβολές βασικών μεγεθών ετών 2006, 2007, 2008 και 2009

Μεταβλητές	2006		2007				2008				2009				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2005-2008)			
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ.		N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ.		N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ.		N	%		
					N	%			N	%			N	%				
ΣΥΝΟΛΟ Σχολικών Μονάδων	516		496		-3,9	▼	486		-2,0	▼	502		3,3	▲	-2,7	▼		
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	419	81,2%	417	84,1%	-0,5	▼	413	85,0%	-1,0	▼	427	85,1%	3,4	▲	1,9	▲	4,8	▲
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	43	8,3%	24	4,8%	-44,2	▼	17	3,5%	-29,2	▼	15	3,0%	-11,8	▼	-65,1	▼	-64,1	▼
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	49	9,5%	51	10,3%	4,1	▲	53	10,9%	3,9	▲	59	11,8%	11,3	▲	20,4	▲	23,8	▲
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	5	1,0%	4	0,8%	-20,0	▼	3	0,6%	-25,0	▼	1	0,2%	-66,7	▼	-80,0	▼	-79,4	▼
ΣΥΝΟΛΟ Τμημάτων	7.122		6.370		-10,6	▼	6.182		-3,0	▼	6.346		2,7	▲	-10,9	▼		
Από αυτά αποκλειστικά πρωί	5.095	71,5%	4.551	71,4%	-0,1	▼	4.587	74,2%	3,9	▲	4.625	72,9%	-1,8	▼	-9,2	▼	1,9	▲
Αίθουσες Διδασκαλίας	6.862		6.350		-7,5	▼	6.270		-1,3	▼	6.427		2,5	▲	-6,3	▼		
Εργαστήρια Φυσικών Επιστημών (επί των σχολικών μονάδων)	208	40,3%	232	46,8%	16,0	▲	240	49,4%	5,6	▲	239	47,6%	-3,6	▼	14,9	▲	18,1	▲
Εργαστήρια Πληροφορικής (επί των σχολικών μονάδων)	470	91,1%	457	92,1%	1,2	▲	445	91,6%	-0,6	▼	436	86,9%	-5,1	▼	-7,2	▼	-4,6	▼
Εργαστήρια Τεχνολογίας (επί των σχολικών μονάδων)	42	8,1%	40	8,1%	-0,9	▼	52	10,7%	32,7	▲	51	10,2%	-5,0	▼	21,4	▲	24,8	▲
Εργαστήρια Ξένων Γλωσσών (επί των σχολικών μονάδων)	12	2,3%	11	2,2%	-4,6	▼	14	2,9%	29,9	▲	12	2,4%	-17,0	▼	0,0	—	2,8	▲
Αίθουσες πολλαπλών χρήσεων (επί των σχολικών μονάδων)	146	28,3%	142	28,6%	1,2	▲	127	26,1%	-8,7	▼	143	28,5%	9,0	▲	-2,1	▼	0,7	▲
Βιβλιοθήκες (επί των σχολικών μονάδων)	213	41,3%	208	41,9%	1,6	▲	212	43,6%	4,0	▲	236	47,0%	7,8	▲	10,8	▲	13,9	▲
Γυμναστήρια (επί των σχολικών μονάδων)	107	20,7%	118	23,8%	14,7	▲	128	26,3%	10,7	▲	142	28,3%	7,4	▲	32,7	▲	36,4	▲
ΣΥΝΟΛΟ Προσωπικού	20.036		18.982		-5,3	▼	18.515		-2,5	▼	18.987		2,5	▲	-5,2	▼		
Λοιπό Προσωπικό	1.123	5,6%	1.037	5,5%	-2,5	▼	990	5,3%	-2,1	▼	1.024	5,4%	0,9	▲	-8,8	▼	-3,8	▼
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	972	86,6%	911	87,8%	1,5	▲	864	87,3%	-0,7	▼	886	86,5%	-0,9	▼	-8,8	▼	0,0	▼
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	83	7,4%	48	4,6%	-37,4	▼	44	4,4%	-4,0	▼	34	3,3%	-25,3	▼	-59,0	▼	-55,1	▼
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	60	5,3%	74	7,1%	33,6	▲	76	7,7%	7,6	▲	100	9,8%	27,2	▲	66,7	▲	82,8	▲
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	8	0,7%	4	0,4%	-45,9	▼	6	0,6%	57,1	▲	4	0,4%	-35,5	▼	-50,0	▼	-45,2	▼
Α) Διοικητικό Προσωπικό	172	15,3%	134	12,9%	-15,6	▼	124	12,5%	-3,1	▼	109	10,6%	-15,0	▼	-36,6	▼	-30,5	▼
Β) Βοηθητικό Προσωπικό	939	83,6%	893	86,1%	3,0	▲	856	86,5%	0,4	▲	907	88,6%	2,4	▲	-3,4	▼	5,9	▲
Γ) Παιδαγωγικό Προσωπικό	12	1,1%	10	1,0%	-9,8	▼	10	1,0%	4,7	▲	8	0,8%	-22,7	▼	-33,3	▼	-26,9	▼
Διδακτικό Προσωπικό	18.913	94,4%	17.945	94,5%	0,2	▲	17.525	94,7%	0,1	▲	17.963	94,6%	0,0	▼	-5,0	▼	0,2	▲
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	16.482	87,1%	15.857	88,4%	1,4	▲	15.494	88,4%	0,1	▲	15.932	88,7%	0,3	▲	-3,3	▼	1,8	▲
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	656	3,5%	315	1,8%	-49,4	▼	191	1,1%	-37,9	▼	124	0,7%	-36,7	▼	-81,1	▼	-80,1	▼
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	1.695	9,0%	1.703	9,5%	5,9	▲	1.785	10,2%	7,3	▲	1.876	10,4%	2,5	▲	10,7	▲	16,5	▲
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	80	0,4%	70	0,4%	-7,8	▼	55	0,3%	-19,5	▼	31	0,2%	-45,0	▼	-61,3	▼	-59,2	▼
Γυναίκες	8.448	44,7%	8.073	45,0%	0,7	▲	7.911	45,1%	0,3	▲	8.108	45,1%	0,0	▼	-4,0	▼	1,1	▲
ΘΕΟΛΟΓΟΙ (ΠΕ 01)	185	1,0%	150	0,8%	-14,5	▼	202	1,2%	37,9	▲	246	1,4%	18,8	▲	33,0	▲	40,0	▲
ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ (ΠΕ02)	1.218	6,4%	1.306	7,3%	13,0	▲	1.238	7,1%	-2,9	▼	1.278	7,1%	0,7	▲	4,9	▲	10,5	▲
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ (ΠΕ03)	1.141	6,0%	1.164	6,5%	7,5	▲	1.248	7,1%	9,8	▲	1.359	7,6%	6,2	▲	19,1	▲	25,4	▲
ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (ΠΕ04)	1.008	5,3%	969	5,4%	1,3	▲	1.038	5,9%	9,7	▲	1.118	6,2%	5,1	▲	10,9	▲	16,8	▲
ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ (ΠΕ05, 06, 07, 21)	800	4,2%	811	4,5%	6,8	▲	765	4,4%	-3,4	▼	714	4,0%	-8,9	▼	-10,8	▼	-6,0	▼
ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΤΕΧΝΗΣ (ΠΕ 08, 16)	222	1,2%	158	0,9%	-25,0	▼	126	0,7%	-18,3	▼	151	0,8%	16,9	▲	-32,0	▼	-28,4	▼
ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΙ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΙ (ΠΕ 09, 10)	801	4,2%	783	4,4%	3,0	▲	750	4,3%	-1,9	▼	774	4,3%	0,7	▲	-3,4	▼	1,7	▲
ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ (ΠΕ 11)	399	2,1%	404	2,3%	6,7	▲	386	2,2%	-2,2	▼	438	2,4%	10,7	▲	9,8	▲	15,6	▲
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ (ΠΕ 19, 20)	2.535	13,4%	2.366	13,2%	-1,6	▼	2.116	12,1%	-8,4	▼	1.978	11,0%	-8,8	▼	-22,0	▼	-17,8	▼
ΛΟΙΠΕΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ	10.604	56,1%	9.834	54,8%	-2,3	▼	9.656	55,1%	0,5	▲	9.907	55,2%	0,1	▲	-6,6	▼	-1,6	▼
Α) Προϊστάμενοι - Διευθυντές	519	2,7%	499	2,8%	1,3	▲	474	2,7%	-2,7	▼	500	2,8%	2,9	▲	-3,7	▼	1,4	▲

Μεταβλητές	2006		2007				2008				2009				Ποσοστιαία Μεταβολή τετραετίας (2005-2008)	
	N	%	N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ.		N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ.		N	%	Ετήσια Ποσ. Μεταβ.		N	%
					N	%			N	%			N	%		
Γυναίκες	81	15,6%	72	14,4%		-7,5 ▼	80	16,9%		17,0 ▲	84	16,8%		-0,5 ▼	3,7 ▲	7,6 ▲
Β) Υποδιευθυντές	559	3,0%	524	2,9%		-1,2 ▼	467	2,7%		-8,7 ▼	474	2,6%		-1,0 ▼	-15,2 ▼	-10,7 ▼
Γυναίκες	174	31,1%	159	30,3%		-2,5 ▼	145	31,0%		2,3 ▲	151	31,9%		2,6 ▲	-13,2 ▼	2,3 ▲
Γ) Διδάσκοντες με Πλήρες Ωράριο	14.290	75,6%	13.699	76,3%		1,0 ▲	13.334	76,1%		-0,3 ▼	13.279	73,9%		-2,8 ▼	-7,1 ▼	-2,2 ▼
Γυναίκες	6.186	43,3%	6.028	44,0%		1,6 ▲	5.892	44,2%		0,4 ▲	5.904	44,5%		0,6 ▲	-4,6 ▼	2,7 ▲
Δ) Διδάσκοντες με Μη Πλήρες Ωράριο	1.644	8,7%	1.098	6,1%		-29,6 ▼	1.039	5,9%		-3,1 ▼	1.054	5,9%		-1,0 ▼	-35,9 ▼	-32,5 ▼
Γυναίκες	1.012	61,6%	708	64,5%		4,7 ▲	642	61,8%		-4,2 ▼	602	57,1%		-7,6 ▼	-40,5 ▼	-7,2 ▼
Ε) Απόντες	1.901	10,1%	2.125	11,8%		17,8 ▲	2.211	12,6%		6,5 ▲	2.656	14,8%		17,2 ▲	39,7 ▲	47,1 ▲
Γυναίκες	995	52,3%	1.106	52,0%		-0,6 ▼	1.152	52,1%		0,1 ▲	1.367	51,5%		-1,2 ▼	37,4 ▲	-1,7 ▼
Α) Μόνιμοι (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	12.701	83,6%	12.570	85,8%		2,7 ▲	10.234	83,9%		-2,3 ▼	10.306	83,3%		-0,7 ▼	-18,9 ▼	-0,4 ▼
Β) Αποσπασμένοι (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	1.361	9,0%	1.285	8,8%		-2,0 ▼	1.326	10,9%		23,8 ▲	1.342	10,8%		-0,2 ▼	-1,4 ▼	21,1 ▲
Γ) Αναπληρωτές (επί των διδασκόντων Δημοσίων με πλήρες ωράριο)	1.129	7,4%	787	5,4%		-27,7 ▼	643	5,3%		-2,0 ▼	723	5,8%		10,9 ▲	-36,0 ▼	-21,4 ▼
ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ με πρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα	7.138	37,7%	6.927	38,6%		2,3 ▲	6.702	38,2%		-0,9 ▼	6.967	38,8%		1,4 ▲	-2,4 ▼	2,8 ▲
Κάτοχοι άλλου πτυχίου ανώτατης σχολής (επί του διδακτικού προσωπικού)	698	3,7%	698	3,9%		5,4 ▲	637	3,6%		-6,6 ▼	694	3,9%		6,3 ▲	-0,6 ▼	4,7 ▲
Κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου (επί του διδακτικού προσωπικού)	925	4,9%	987	5,5%		12,5 ▲	970	5,5%		0,6 ▲	1.102	6,1%		10,8 ▲	19,1 ▲	25,4 ▲
Κάτοχοι Διδακτορικού τίτλου (επί του διδακτικού προσωπικού)	151	0,8%	156	0,9%		8,9 ▲	140	0,8%		-8,1 ▼	175	1,0%		22,0 ▲	15,9 ▲	22,0 ▲
Με μετεκπαίδευση (Εσωτερικό-Εξωτερικό) (επί του διδακτικού προσωπικού)	5.364	28,4%	5.086	28,3%		-0,1 ▼	4.955	28,3%		-0,2 ▼	4.996	27,8%		-1,6 ▼	-6,9 ▼	-1,9 ▼
ΣΥΝΟΛΟ Μαθητικού πληθυσμού	104.663		90.485			-13,5 ▼	91.383			1,0 ▲	89.598			-2,0 ▼	-14,4 ▼	
Α) ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	84.669	80,9%	74.393	82,2%		1,6 ▲	76.749	84,0%		2,2 ▲	75.914	84,7%		0,9 ▲	-10,3 ▼	4,7 ▲
Β) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	2.563	2,4%	1.027	1,1%		-53,7 ▼	566	0,6%		-45,4 ▼	518	0,6%		-6,7 ▼	-79,8 ▼	-76,4 ▼
Γ) ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	16.944	16,2%	14.723	16,3%		0,5 ▲	13.809	15,1%		-7,1 ▼	12.998	14,5%		-4,0 ▼	-23,3 ▼	-10,4 ▼
Δ) ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	487	0,5%	342	0,4%		-18,8 ▼	259	0,3%		-25,0 ▼	168	0,2%		-33,8 ▼	-65,5 ▼	-59,7 ▼
Κορίτσια	38.601	36,9%	32.706	36,1%		-2,0 ▼	31.858	34,9%		-3,5 ▼	30.129	33,6%		-3,5 ▼	-21,9 ▼	-8,8 ▼
Μαθητές με ηλικία μεγαλύτερη από την κανονική	54.501	52,1%	45.021	49,8%		-4,5 ▼	45.006	49,2%		-1,0 ▼	33.059	36,9%		-25,1 ▼	-39,3 ▼	-29,1 ▼
Διέκοψαν αδικαιολόγητα τη φοίτησή τους	17.870	17,1%	14.009	15,5%		-9,3 ▼	15.332	16,8%		8,4 ▲	15.736	17,6%		4,7 ▲	-11,9 ▼	2,9 ▲
Κορίτσια	5.282	29,6%	4.190	29,9%		1,2 ▲	4.396	28,7%		-4,1 ▼	4.358	27,7%		-3,4 ▼	-17,5 ▼	-6,3 ▼
Προσήλθαν στις εξετάσεις του Ιουνίου	80.239	76,7%	69.935	77,3%		0,8 ▲	74.968	82,0%		6,1 ▲	73.862	82,4%		0,5 ▲	-7,9 ▼	7,5 ▲
Απορρίφθηκαν (από όλες τις τάξεις)	2.974	3,7%	2.838	4,1%		9,5 ▲	3.058	4,1%		0,5 ▲	3.522	4,8%		16,9 ▲	18,4 ▲	28,7 ▲
Κορίτσια	694	23,3%	702	24,7%		6,0 ▲	754	24,7%		-0,3 ▼	667	18,9%		-23,2 ▼	-3,9 ▼	-18,8 ▼
Προήχθησαν (από όλες τις τάξεις)	77.265	96,3%	67.097	95,9%		-0,4 ▼	71.910	95,9%		0,0 ▼	70.340	95,2%		-0,7 ▼	-9,0 ▼	-1,1 ▼
Κορίτσια	30.918	40,0%	26.099	38,9%		-2,8 ▼	26.397	36,7%		-5,6 ▼	25.104	35,7%		-2,8 ▼	-18,8 ▼	-10,8 ▼
Α) προήχθησαν με βαθμό ΣΧΕΔΟΝ ΚΑΛΑ	36.768	47,6%	35.809	53,4%		12,2 ▲	38.075	52,9%		-0,8 ▼	40.022	56,9%		7,5 ▲	8,9 ▲	19,6 ▲
Β) προήχθησαν με βαθμό ΚΑΛΑ	25.125	32,5%	19.858	29,6%		-9,0 ▼	20.770	28,9%		-2,4 ▼	19.195	27,3%		-5,5 ▼	-23,6 ▼	-16,1 ▼
Γ) προήχθησαν με βαθμό ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	10.567	13,7%	7.944	11,8%		-13,4 ▼	9.004	12,5%		5,8 ▲	7.425	10,6%		-15,7 ▼	-29,7 ▼	-22,8 ▼
Δ) προήχθησαν με βαθμό ΑΡΙΣΤΑ	4.805	6,2%	3.486	5,2%		-16,5 ▼	4.061	5,6%		8,7 ▲	3.698	5,3%		-6,9 ▼	-23,0 ▼	-15,5 ▼
Παλινοσούτοντες μαθητές/-τριες (*)	5.661	5,5%	4.618	5,3%		-3,6 ▼	-	-		-	-		-	-	-	-
Αλλοδαποί μαθητές/-τριες (*)	7.403	7,2%	7.593	8,8%		21,2 ▲	-	-		-	-		-	-	-	-

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή - *Επεξεργασία*: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ

(*) Τα στοιχεία για τους αλλοδαπούς και παλινοσούτοντες μαθητές συλλέγονται κατά την έναρξη του σχολικού έτους. Έτσι, το ποσοστό που παρουσιάζεται στον πίνακα για τις κατηγορίες αυτές έχει υπολογιστεί επί του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού σύμφωνα με τα στοιχεία έναρξης του κάθε σχολικού έτους.

Παρατηρήσεις επί των μεταβολών

Κατά τη διάρκεια της τετραετίας 2006-2009 το σύνολο των σχολικών μονάδων των **Τεχνικών & Επαγγελματικών Λυκείων** μειώθηκε κατά **14 μονάδες**, από **516** μονάδες το 2006, σε **502** το 2009 (μείωση κατά -2,7%).

Κατά το **2009**:

- Το **96,9%** των Τεχνικών & Επαγγελματικών Λυκείων ήταν **δημόσια** εκ των οποίων το **85,1% Δημόσια Ημερήσια** (αύξηση κατά την τετραετία +4,8%) και το **11,8% Δημόσια Εσπερινά** (αύξηση κατά την τετραετία +23,8%), ενώ το **3,2%** των Τεχνικών & Επαγγελματικών Λυκείων ήταν **ιδιωτικά**, εκ των οποίων το **3,0% Ιδιωτικά Ημερήσια** (μείωση κατά την τετραετία -64,1%) και το **0,2% Ιδιωτικά Εσπερινά** (μείωση κατά την τετραετία -79,4%).
- Συνολικά λειτούργησαν **6.346 τμήματα** (στο σύνολο τους **πρωινά**) μειωμένα κατά -10,9% των τμημάτων που είχαν λειτουργήσει το 2006 (**7.122** τμήματα).
- Η αναλογία τμημάτων και **αιθουσών διδασκαλίας** των Τεχνικών & Επαγγελματικών Λυκείων ήταν **1,01** αίθουσες ανά τμήμα. Κατά την τετραετία ο αριθμός των αιθουσών παρουσίασε μείωση κατά -6,3%.
- Το **47,6%** των Τεχνικών & Επαγγελματικών Λυκείων διέθετε **εργαστήριο Φυσικών Επιστημών** (αύξηση κατά την τετραετία +18,1%), το **86,9% εργαστήριο Πληροφορικής** (μείωση κατά την τετραετία -4,6%), το **10,2% εργαστήριο Τεχνολογίας** (αύξηση κατά την τετραετία +24,8%), και το **2,4% εργαστήριο Ξένων Γλωσσών** (αύξηση κατά την τετραετία +2,8%).
- Το **28,5%** των Τεχνικών & Επαγγελματικών Λυκείων διέθετε **αίθουσα πολλαπλών χρήσεων** (αύξηση κατά την τετραετία +0,7%), το **47,0% βιβλιοθήκη** (αύξηση κατά την τετραετία +13,9%), και το **28,3% γυμναστήριο** (αύξηση κατά την τετραετία +36,4%).
- Το συνολικό προσωπικό που **υπηρετούσε** στα Τεχνικά & Επαγγελματικά Λύκεια της χώρας ήταν **18.987** άτομα. Κατά την τετραετία το προσωπικό αυτό μειώθηκε κατά -5,2%. Εξ αυτών το **94,6%** αποτελούσε το **διδασκτικό προσωπικό** (αύξηση κατά την τετραετία +0,2%). Από αυτούς, το **99,1%** υπηρετούσε στο **δημόσιο** τομέα, εκ των οποίων το **88,7%** σε **Δημόσια Ημερήσια** (αύξηση κατά την τετραετία +1,8%) και το **10,4%** σε **Δημόσια Εσπερινά** (αύξηση κατά την τετραετία +16,5%). Στον **ιδιωτικό** τομέα υπηρετούσε το **0,9%** του διδασκτικού προσωπικού κυρίως σε **Ιδιωτικά Ημερήσια** (μείωση κατά την τετραετία -80,1%) αφού ο αριθμός του διδασκτικού προσωπικού στα **Ιδιωτικά Εσπερινά** μειώθηκε σημαντικά κατά την τετραετία, από **80** εκπαιδευτικούς το 2006, σε **31** το 2009 (μείωση κατά -59,2%).
- Το **λοιπό & βοηθητικό προσωπικό** που υπηρετούσε στα Τεχνικά & Επαγγελματικά Λύκεια αντιστοιχεί στο **5,4%** του συνολικού προσωπικού (μείωση κατά την τετραετία -3,8%). Από το λοιπό προσωπικό, το **96,3%** υπηρετεί στο **δημόσιο** τομέα εκ των οποίων το **86,5%** σε **Δημόσια Ημερήσια** (αμετάβλητο κατά την τετραετία) και το **9,8%** σε **Δημόσια Εσπερινά** (αύξη-

ση κατά την τετραετία +82,8%). Στον **ιδιωτικό** τομέα υπηρετούσε το **3,7%** του προσωπικού κυρίως σε **Ιδιωτικά Ημερήσια** (μείωση κατά την τετραετία -55,1%), ενώ σε **Ιδιωτικά Εσπερινά** υπηρετούσε μόλις το **0,4%** (από 8 εκπαιδευτικούς το 2006, σε 4 το 2009).

- Από το **λοιπό & βοηθητικό προσωπικό** των Τεχνικών & Επαγγελματικών Λυκείων, το **10,6%** υπηρετούσε σε θέση **Διοικητικού Προσωπικού** (μείωση κατά την τετραετία -30,5%), το **88,6%** σε θέση **Βοηθητικού Προσωπικού** (αύξηση κατά την τετραετία +5,9%) και το **0,8%** σε θέση **Παιδαγωγικού Προσωπικού** (μείωση κατά την τετραετία -26,9%).
- Από το **διδασκτικό προσωπικό** το **45,1%** ήταν **γυναίκες** (αύξηση κατά την τετραετία +1,1%). Το **55,2%** ήταν εκπαιδευτικοί **Λοιπών Ειδικοτήτων** (μείωση κατά την τετραετία -1,6%), το **11,0%** εκπαιδευτικοί **Πληροφορικής** (μείωση κατά την τετραετία -17,8%), το **7,1% Φιλολόγοι** (αύξηση κατά την τετραετία +10,5%), το **7,6% Μαθηματικοί** (αύξηση κατά την τετραετία +25,4%), το **6,2%** εκπαιδευτικοί **Φυσικών Επιστημών** (αύξηση κατά την τετραετία +16,8%), το **4,0%** εκπαιδευτικοί **Ξένων Γλωσσών** (μείωση κατά την τετραετία -6,0%), το **4,3% Οικονομολόγοι – Κοινωνιολόγοι** (αύξηση κατά την τετραετία +1,7%), το **2,4%** εκπαιδευτικοί **Φυσικής Αγωγής** (αύξηση κατά την τετραετία 15,6%), το **1,4% Θεολόγοι** (αύξηση κατά την τετραετία +40,0%) και το **0,8%** εκπαιδευτικοί **Μαθημάτων Τέχνης** (μείωση κατά την τετραετία -28,4%).
- Επί του **παρόντος** διδασκτικού προσωπικού των δημοσίων Τεχνικών & Επαγγελματικών Λυκείων, το **83,3%** ήταν **μόνιμοι** (μείωση κατά την τετραετία -0,4%), το **10,8% αποσπασμένοι** (αύξηση κατά την τετραετία +21,1%), και το **5,8% αναπληρωτές** μείωση κατά την τετραετία -21,4%). Τέλος, **απόντες** από το διδασκτικό προσωπικό ήταν το **14,8%** (αύξηση κατά την τετραετία +47,1%).
- Με **πρόσθετα ακαδημαϊκά προσόντα** υπηρετούσε το **38,8%** του διδασκτικού προσωπικού (αύξηση κατά την τετραετία +2,8%). Παρότι το μεγαλύτερο ποσοστό της κατηγορίας κατέχει η **Μετεκπαίδευση**, πρέπει να σημειωθεί η σημαντική αύξηση των κατόχων **Μεταπτυχιακών τίτλων** (κατά +25,4% την τετραετία) και των **Διδακτορικών τίτλων** (αύξηση κατά +22,0%).
- Φοιτούσαν** στα Τεχνικά & Επαγγελματικά Λύκεια της χώρας **89.598** μαθητές/-τριες (μείωση κατά την τετραετία -14,4%). Εξ αυτών το **99,2%** στο **δημόσιο** τομέα, το **84,7%** των οποίων φοιτούσε σε **Δημόσια Ημερήσια** (αύξηση κατά την τετραετία +4,7%) ενώ, το **14,5%** σε **Δημόσια Εσπερινά** (μείωση κατά την τετραετία -10,4%). Στον **ιδιωτικό** τομέα φοιτούσε το **0,8%** του μαθητικού πληθυσμού, κυρίως σε **Ιδιωτικά Ημερήσια** (μείωση κατά την τετραετία -76,4%), αφού ο μαθητικός πληθυσμός στα **Ιδιωτικά Εσπερινά** μειώ-

- ώθηκε σημαντικά κατά την τετραετία, από **487** μαθητές το 2006 σε **168** το 2009, (μείωση κατά -59,7%).
- Ως προς το φύλο, το **33,6%** του μαθητικού πληθυσμού ήταν **κορίτσια** (μείωση κατά την τετραετία -8,8%). Οι μαθητές/τριες με **ηλικία μεγαλύτερη από την κανονική** ήταν το **36,9%** επί του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού (μείωση κατά την τετραετία -29,1%).
 - Οι μαθητές/τριες που **διέκοψαν αδικαιολόγητα τη φοίτησή τους** στο Τεχνικό & Επαγγελματικό Λύκειο αποτελούσαν το **17,6%** του μαθητικού πληθυσμού (αύξηση κατά την τετραετία +2,9%), εκ των οποίων το **27,7%** ήταν **κορίτσια** (μείωση κατά την τετραετία -6,3%).
 - Το **82,4%** των μαθητών **προσήλθε στις εξετάσεις του Ιουνίου** (αύξηση κατά την τετραετία +7,5%), ενώ το **4,8%** από αυτούς **απορρίφτηκε** από όλες τις τάξεις (αύξηση κατά την τετραετία +28,7%), εκ των οποίων το **18,9%** ήταν **κορίτσια** (μείωση κατά την τετραετία -18,8%).
 - Από το **95,2%** των μαθητών που **προήχθησαν** (μείωση κατά την τετραετία -1,1%), το **5,3%** προήχθησαν με βαθμό **ΑΡΙΣΤΑ** (μείωση κατά την τετραετία -15,5%), το **10,6%** προήχθησαν με βαθμό **ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ** (μείωση κατά την τετραετία -22,8%), το **27,3%** προήχθησαν με βαθμό **ΚΑΛΑ** (μείωση κατά την τετραετία -16,1%) και το **56,9%** προήχθησαν με βαθμό **ΣΧΕΔΟΝ ΚΑΛΑ** (αύξηση κατά την τετραετία +19,6%).
 - Μέχρι το 2007 οι **παλινοστούντες** μαθητές/τριες ήταν το **5,3%** επί του συνόλου των μαθητών των Τεχνικών & Επαγγελματικών Λυκείων (μείωση κατά την τριετία -3,6%), ενώ οι **αλλοδαποί μαθητές/τριες** ήταν το **8,8%** επί του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού (αύξηση κατά την τριετία +21,2%).

Ενότητα 3^η

Μύθοι & πραγματικότητα - Η αντίδραση της ΟΙΕΛΕ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΧΩΡΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ, ΚΑΙ ΕΧΟΝΤΑΣ ΑΠΩΛΕΣΕΙ ΠΛΕΟΝ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΟΥ, ΕΠΙΧΕΙΡΕΙ ΕΝΑΓΩΝΙΩΣ -ΜΕ ΔΙΑΡΡΟΕΣ ΚΑΙ ΕΝ ΚΡΥΠΤΩ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥΣ- ΝΑ ΜΕΤΑΘΕΣΕΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΤΖΕΝΤΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΑΥΓΟΥΣΤΟ – ΑΛΛΟΘΙ Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ

ΟΙΕΛΕ Δελτίο Τύπου 6/8/2013

Το Υπουργείο Παιδείας έχοντας χάσει με τις αυθαίρετες, οριζόντιες και καταστροφικές πρωτοβουλίες του περί καταργήσεων, απολύσεων, υποχρεωτικών μεταθέσεων, την -όποια- αξιοπιστία του και κυρίως την εμπιστοσύνη της εκπαιδευτικής κοινότητας και των γονέων συνολικά, επιχειρεί να μεταθέσει την πολιτική ατζέντα, ανοίγοντας επειγόντως, μέσα στο δεκαπενταύγουστο τον εθνικό διάλογο για το **Γενικό και Τεχνολογικό Λύκειο** και τελικά για το **σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση**, δηλαδή το σύνθετες και διαχρονικό άλλοθι της εκπαιδευτικής πολιτικής, που αναπαράγει κοινωνικά αντανάκλαστικά και εκπαιδευτικές παθογένειες, επειδή δεν μπορεί να προτείνει και να εφαρμόσει ένα σύγχρονο, λειτουργικό και αποτελεσματικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Το Υπουργείο Παιδείας, τα τελευταία χρόνια, νομοθετεί χωρίς ειρμό και σύστημα, κομπάζοντας ότι επιτελεί ηράκλειο **άθλο καθαρού**, επιλέγοντας στην επιχειρηματολογία του την «κόπρη του Αυγείας» αφού δεν φαίνεται να έχει διακρίνει στην εκπαιδευτική πραγματικότητα τα «μήλα των Εσπερίδων». Για αυτό δεν έκρινε αναγκαίο να καλέσει εκ των προτέρων –πριν οι σύμβουλοι ή οι «αξιοκρατικά» επιλεγμένοι, συχνά ανώνυμοι, ειδικοί καθαρογράψουν την τελική τους πρόταση- σύσσωμη την εκπαιδευτική κοινότητα – δηλαδή εκείνην που θα κληθεί να επιτελέσει τον άθλο - να ακούσει το **όραμά της** (τι θα ήθελε), αλλά και το τι θα μπορούσε να πραγματοποιήσει (το εφικτό). Αντίθετα αποφάσισε χωρίς διάλογο, και επέλεξε τους συνομιλητές της, εξυπηρετώντας οποιονδήποτε άλλο στόχο, παρά τις πραγματικές ανάγκες της εκπαίδευσης. Έτσι σχεδιάζει, έτσι διοικεί, έτσι τεκμηριώνει, έτσι αξιολογεί, στο τέλος κομπάζει και φεύγοντας επιχαίρει, που θα συνεχίσει την πολιτική της καριέρα σε άλλο υπουργείο.

Η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας, πριν την ανακοίνωση της έναρξης διαλόγου με τους πάντες για μια ακόμη μεταρρύθμιση, οφείλει να απαντήσει στα ακόλουθα ερωτήματα:

- Γιατί το Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είτε δεν συγκαλείται, είτε όταν συγκαλείται (2011) δεν λαμβάνεται υπόψη;
- Γιατί γίνεται, διαχρονικά επίκληση των Πρακτικών του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του 2009, αφού η ουσία των όσων είτε δεν λαμβάνεται υπόψη;
- Πώς είναι δυνατό να σχεδιάζεται η λειτουργία του Γενικού & Τεχνολογικού Λυκείου χωρίς να έχει διατυπωθεί στοιχειωδώς το Πρόγραμμα Σπουδών του και κυρίως χωρίς να διασφαλισθεί η αποτελεσματική λειτουργία του (επάρκεια υποδομών, εκπαιδευτικού προσωπικού, χρηματοδότησης, διοικητικής και επιστημονικής καθοδήγησης);
- Πώς είναι δυνατό να σχεδιάζεται η λειτουργία της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όταν ακόμη δεν έχει διατυπωθεί το πρόγραμμα σπουδών της υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Δημοτικό & Γυμνάσιο);

Η ΟΙΕΛΕ εκτιμώντας ότι η συγκεκριμένη επιλογή της πολιτικής ηγεσίας είναι καιροσκοπική και θέτει σε κίνδυνο τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος έχει ανταποκριθεί στο κάλεσμα για κοινό σχεδιασμό και κοινή δράση με όλες τις εκπαιδευτικές Ομοσπονδίες.

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΟ «ΝΕΟ ΛΥΚΕΙΟ» ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ ΕΚΧΩΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΣΥΔΟΤΗ ΑΓΟΡΑ – ΓΙΓΑΝΤΩΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ

ΟΙΕΛΕ Δελτίο Τύπου 9/8/2013

Ελάχιστες ημέρες πριν από την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς 2013-2014 και μόλις μια εβδομάδα πριν από την ανακοίνωση των φετινών εισακτέων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, εξαγγέλθηκε «**Το τελικό σχέδιο για το νέο Λύκειο**», για την άμεση εφαρμογή του οποίου από τη νέα σχολική χρονιά διαρρηγνύουν τα μιάτια τους οι κυβερνώντες, ενώ καλά-καλά δεν γνωρίζουμε, εάν θα υπάρχει αρκετό διδακτικό προσωπικό για να ανοίξουν τα σχολεία!

Η ασύδοτη και διαπλεκόμενη αγορά της εκπαίδευσης διαλύει το δημόσιο αγαθό, εξαντλεί οικονομικά την ελληνική οικογένεια και επιβάλλει τη διάλυση των εργασιακών σχέσεων των εκπαιδευτικών.

Η αγορά της εκπαίδευσης επείγεται

Η αγορά της εκπαίδευσης επείγεται, οι διαφημίσεις έχουν ήδη αρχίσει να προβάλλονται και καλύπτουν όλο το φάσμα του εκπαιδευτικού συστήματος, από παιδικούς σταθμούς, δημοτικά σχολεία, γυμνάσια, λύκεια, κολλέγια με «άρωμα» ιδιωτικού πανεπιστημίου και φροντιστήρια, που εγγυώνται επί πληρωμή την ποιότητα και αποτελεσματικότητα του, κατοχυρωμένου από το Σύνταγμα, δημόσιου αγαθού της εκπαίδευσης.

Μια αγορά ιδιαίτερα κερδοφόρα με ετήσιο τζίρο **5,5 δις €** (στοιχεία 2008, ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, 2011 – Δαπάνες για την εκπαίδευση), εκ των οποίων εισέπραξε για δίδακτρα **1.026 εκατ€**, για Ξένες Γλώσσες **858,4 εκατ€**, για ιδιαίτερα- φροντιστήρια **1.053 εκατ€**, ενώ τα ελληνικά νοικοκυριά για να σπουδάσουν τα παιδιά τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση επιβαρύνθηκαν με δαπάνες στέγασης-διαμονής-διατροφής (στο εσωτερικό) και με δίδακτρα (στο εξωτερικό) με το συνολικό ποσό των **1.427,4 εκατ €**.

Η αγορά αυτή εκτός από κερδοφόρα είναι και πολιτικά ισχυρή. Επέβαλλε την αποδέσμευση της από τον έλεγχο της πολιτείας, μείωσε το κόστος εργασίας κατά 35%, μείωσε την αποζημίωση λόγω απολύσεων και σύνταξης, υιοθέτησε τις ελεύθερες απολύσεις, τρομοκράτησε τους εκπαιδευτικούς, κατασυκοφάντησε τα συνδικάτα τους, ευτέλιξε τους μισθούς των νεοεισερχόμενων εκπαιδευτικών, έσπρωξε στην ανεργία εκπαιδευτικούς με περισσότερα από 18 χρόνια προϋπηρεσίας -δημόσιους και ιδιωτικούς-, αυξάνοντας την προσφορά μαύρης αδήλωτης και ανασφάλιστης εργασίας και κατέστρεψε τα ασφαλιστικά ταμεία, μειώνοντας κατά πολλά εκατομμύρια τις εργοδοτικές εισφορές. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ η μείωση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή για αγορά αγαθών και υπηρεσιών εκπαίδευσης ήταν μόλις **4,0%** (Ιούλιος 2013) που, λαμβάνοντας υπόψη ότι σημαντικός αριθμός μικρών και πολύ μικρών μονάδων έκλεισαν ή μείωσαν τα τμήματά τους, αναδεσκνεί ότι **οι μεγάλοι της αγοράς καταγράφουν υψηλά κέρδη ακόμα και μέσα στο τραγικό οικονομικό πλαίσιο των μηνών που διανύουμε**.

Με τη μεσαία τάξη της χώρας σε κατάρρευση θα ήλπιζε κάθε καλοπροαίρετος ότι η εκπαίδευση θα αποτελούσε

το παράδειγμα της εθνικής πολιτικής, που πράγματι σε συνθήκες κρίσης θα επιχειρούσε να ανατρέψει το τελματωμένο τοπίο της εκπαίδευσης και με τις μεταρρυθμίσεις της να **απαλλάξει τα χειμαζόμενα νοικοκυριά από δαπάνες δισεκατομμυρίων**. Ωστόσο, η νεοφιλελεύθερη πολιτική της κυβέρνησης που έχει επεκταθεί και στο χώρο της εκπαίδευσης έχει την εντελώς αντίθετη στόχευση. Βασισμένη στο γνωστό πλάνο του Μίλτον Φρήντμαν, επιχειρεί τον αποχαρακτηρισμό της εκπαίδευσης από κοινωνικό αγαθό και την αναγόρευσή της σε καθαρά εμπορεύσιμο είδος και επιδιώκει την οικονομική απομύζηση των νοικοκυριών προς όφελος ολιγάριθμων επιχειρηματικών ομίλων, ποντάροντας στην πάγια προτεραιότητα των γονέων να μορφώσουν τα παιδιά τους και να τους ανοίξουν ένα παράθυρο στο μέλλον. Η χυδαία αυτή πρακτική μοιραία θα έχει ως αποτέλεσμα και την **έκπτωση της ποιότητας του παραγόμενου εκπαιδευτικού αγαθού** από τη στιγμή που η χρηματοδότηση για την εκπαίδευση μειώνεται και **η Παιδεία από διαδικασία αγωγής, πολιτισμού και μόρφωσης μεταλλάσσεται σε εμπορική συναλλαγή**.

Τεράστιες οι ευθύνες της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας

Η ευθύνη της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας είναι τεράστια. Τα τελευταία χρόνια κάθε κίνηση και κάθε πρωτοβουλία παραβιάζει το Σύνταγμα, προσβάλλει το ελληνικό κοινοβούλιο (που από τις εφημερίδες πλέον ενημερώνεται) και **υποτιμά τους εκπαιδευτικούς, ένα σημαντικό ανθρώπινο κεφάλαιο της χώρας, που ούτε τους ρωτά, ούτε τους επιμορφώνει, ούτε συνεργάζεται μαζί τους και στο τέλος τους εκθέτει στην κοινή γνώμη, φορτώνοντας τους με όλες τις λανθασμένες επιλογές των πολιτικών ηγεσιών που διαχρονικά διαπλέκονται χωρίς να λογοδοτούν και να αξιολογούνται από κανένα**. Τέτοιες διαδικασίες αλλαγών για την εκπαίδευση, όπως οι προτεινόμενες για την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε άλλες χώρες της ΕΕ είναι τόσο σοβαρό κοινωνικό θέμα που καλούνται έγκαιρα να τοποθετηθούν και να προτείνουν αλλαγές όλοι - και οι γονείς και οι μαθητές. Στην Ελλάδα η εκπαίδευση είναι ο κατεξοχήν χώρος δράσης μαθητευόμενων μάγων και των ανώνυμων συνεργατών τους, ακαδημαϊκών και μη. Αλήθεια, η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας πιστεύει ότι με τις προτάσεις της:

1) Θα γίνει ελκυστικότερη και ισότιμη με το Γενικό Λύκειο η Τεχνολογική εκπαίδευση; Με το μάθημα της Τεχνολογίας (δηλαδή το τεχνικό βίωμα) υπό διωγμό ακόμα και από το Γυμνάσιο;

2) Το «ψηφιακό σχολείο» που οραματίζεται η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου θα γίνει πραγματικότητα με εξορισμένο το μάθημα της Πληροφορικής;

3) Θα χτυπηθεί η παραπαιδεία στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση; Με τους γονείς να στερούνται και να προετοιμάζουν τα παιδιά από το Δημοτικό για καλούς βαθμούς στο Λύκειο;

4) Θα αποδεσμευτεί το Γενικό Λύκειο από τις εισαγωγικές εξετάσεις;

5) Θα αναβαθμισθεί το Γενικό Λύκειο; Με οριακό εκπαιδευτικό προσωπικό, χωρίς επιμόρφωση, χωρίς χρήματα για νέα βιβλία, χωρίς επένδυση γενικά;

6) Θα αναπτυχθούν οι 8 δεξιότητες που έχει θέσει ως κοινό στόχο η ΕΕ για τους νέους; Χωρίς διατυπωμένα επαγγελματικά προσόντα για τον απόφοιτο του Γενικού Λυκείου;

7) Θα ορίσουν τα ανώτατα εκπαιδευτικά και τεχνολογικά ιδρύματα τις προτεραιότητές τους; Χωρίς σαφές και ποιοτικό πλαίσιο, παραμένοντας ουσιαστικά εκτός σχεδίου;

8) Θα μπορέσει να λειτουργήσει αποτελεσματικά ο διοικητικός μηχανισμός της εκπαίδευσης μέσα στις υπόλοιπες είκοσι τρεις μέρες για να υποδεχθεί τους μαθητές και τις αλλαγές της τελευταίας στιγμής του Υπουργείου; Τι θα πρωτοκάνει; Συγχωνεύσεις, μετακινήσεις, συμπληρώσεις ωραρίου; Με ποιο πρόγραμμα σπουδών; Με ποια αναλυτικά προγράμματα; Τέσσερα χρόνια μετά την κατάθεση του πορίσματος του ΣΠΔΕ (2009)

9) Θα διατυπωθεί επιτέλους το πρόγραμμα σπουδών του Λυκείου; Ή θα παραμείνει, όπως είναι σήμερα, αίοιο, χωρίς διατυπωμένες και αποτυπωμένες εισροές από τα αντίστοιχα προγράμματα σπουδών του Γυμνασίου και του Δημοτικού σχολείου.

10) Έτσι τρέχοντας θα νομοθετήσει η Βουλή; Εσπευσμένα και σε θερινό τμήμα;

Η ΟΙΕΛΕ εκτιμά ότι με το παρόν Σχέδιο νόμου:

α) Δεν αποδεσμεύεται το Γενικό Λύκειο από τις εισαγωγικές εξετάσεις. Αντίθετα φροντιστηριοποιείται ακόμη περισσότερο το Γενικό Λύκειο. Το Υπουργείο Παιδείας «παπαγαλίζει» από το πόρισμα του ΣΠΔΕ τον όρο «Γενική Παιδεία», που η ΟΙΕΛΕ ανέδειξε στην πρότασή της το Μάιο του 2011, αλλά δεν την αντιλαμβάνεται. Η υιοθέτησή της απαιτεί διάκριση μαθημάτων (υποχρεωτικά, κατ' επιλογήν υποχρεωτικά, ελεύθερης επιλογής) και καταπολέμηση του «ακαδημαϊσμού» και της εξειδίκευσης, που επικρατεί σε μεγάλο κομμάτι της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η οποία συχνά λειτουργεί ως κακέκτυπο μιας «ακαδημαϊζουσας», όχι σύγχρονης, τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

β) Δεν αναβαθμίζεται η Τεχνολογική Εκπαίδευση. Τραυματίστηκε βαρύτατα μόλις ένα μήνα πριν με άκριτες και οριζόντιες καταργήσεις κλάδων και εκπαιδευτικού προσωπικού, ενώ και με το παρόν σχέδιο παραμένει η βαθμίδα της δεύτερης επιλογής με αποκλειστικά γνωσιοκρατικά κριτήρια.

γ) Δεν περιγράφονται, τόσο το Γενικό Λύκειο, όσο και η Τεχνολογική εκπαίδευση, ως ζωντανές κοινότητες εφήβων. Εξακολουθούν να παραμένουν δασκαλοκεντρικές, και άνευρες βαθμίδες εκπαίδευσης, ένα απλώς δυσκολότερο Γυμνάσιο. Εκεί ακούς, διαβάζεις και εξετάζεσαι. Μακριά από την τοπική κοινωνία, μακριά από την εκπαίδευση και από τη δράση του ενεργού πολίτη.

δ) Δεν περιγράφονται δαπάνες. Άρα και για το Υπουργείο Παιδείας, οι προτεινόμενες αλλαγές δεν είναι καίριες, δεν είναι εκπαιδευτικές τομές, αλλά αποτελούν ένα ακόμα άτσαλο ανακάτεμα μιας βαλτωμένης εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Το ότι αποτελούν μια σημαντική επένδυση του κράτους είναι άλλοθι, αυτό κάθε πολίτης το αισθάνεται.

δ) Δεν επιτυγχάνεται μεταρρύθμιση, αλλά ένα πισωγύρισμα σε μια βαθιά συντηρητική λογική. Από το «Ψηφιακό Σχολείο» του 2010 (που ποτέ δεν υλοποιήθηκε) στο «Κλασικό-Πρακτικό» του 2013 χωρίς όμως σαφές Αναλυτικό Πρόγραμμα και με εξαιρετικά περιορισμένες τις επιλογές των μαθητών.

ε) Δεν υπάρχει χρόνος και υπομονή για επικοινωνιακά και επικίνδυνα παιχνίδια με την εκπαίδευση. Μήπως θα ήταν ασφαλέστερο να νομοθετηθεί η αμοιβή κάποιων για να μην κάνουν τίποτα, προκειμένου να γλυτώσουμε μια ανεπανόρθωτη αυτή τη φορά καταστροφή;

Εκπαιδευτικοί, γονείς και η κοινωνία οφείλουν να αντιληφθούν ταχύτατα ότι δεν αρκεί η αλλαγή μιας πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας για να σωθεί το δημόσιο εκπαιδευτικό αγαθό. Είναι, πλέον, επιτακτική η ανάγκη για ανατροπή αυτών των πολιτικών που στοχεύουν στην εκποίηση των δημόσιων αγαθών, που επιδιώκουν στην αποσύνθεση του κοινωνικού ιστού, που επιβραβεύουν τους ελάχιστους προνομιούχους και βυθίζουν τη συντριπτική πλειονότητα των πολιτών στην απόγνωση.

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΕΛΕ ΓΙΑ ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ

Πρακτικά ΣΠΑΕ-ΕΣΥΠ (2011)

Η μορφωτική αυτονομία του Γενικού Λυκείου, που τέθηκε ως αιτούμενο από το σύνολο των μελών του ΣΠΑΕ (2009), αναδεικνύεται από τη **διακριτή** και ταυτόχρονα **συμπληρωματική** θέση του στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Στον αντίποδα, η μη διακριτή και παραθετική θέση του στο σύστημα απαξιώνει τη μορφωτική και κοινωνική του αξία, και συμβάλλει στην παθογένεια του συστήματος.

Αυτή η διακριτή και συμπληρωματική θέση του Γενικού Λυκείου στο εκπαιδευτικό σύστημα θα πρέπει να αποτυπώνεται κατά κύριο λόγο στο Πρόγραμμα Σπουδών του, που θα πρέπει να λαμβάνει σοβαρά υπόψη τα δύο χαρακτηριστικά της συγκριμένης βαθμίδας, που σταδιακά οδήγησαν στην απώλειά της μορφωτικής αυτονομίας: α) την θέση της (έπεται της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και προηγείται της τριτοβάθμιας), και β) τη σύνδεσή του πτυχίου της με το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η αδυναμία του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, της ελληνικής αγοράς εργασίας και τελικά της ίδιας της κοινωνίας, να αναδείξει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της Τεχνικής και Επαγγελματικής εκπαίδευσης, συμπίεσε το Γενικό Λύκειο με αποτέλεσμα μέσα σε μια εικοσαετία να χαθεί ο παιδαγωγικός, ο κοινωνικός και στη συνέχεια και ο μορφωτικός του ρόλος, αφού πλέον δεν αντιμετωπίζεται ως αυτόνομη εκπαιδευτική βαθμίδα, αλλά ως αναγκαίος «προθάλαμος» για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, που αποτελεί πλέον τη μόνη ελκυστική για τον ικανό απόφοιτο του Γυμνασίου επιλογή, πέρα από ενδιάφεροντα, κλίσεις ή ικανότητες.

Ως εκ τούτου η αναβάθμιση των σπουδών της ΤΕΕ, που θα την καταστήσει ελκυστικότερη από τον ικανό απόφοιτο του Γυμνασίου, αποτελεί την πρώτη και ουσιαστική επιλογή για την οποία η ΟΙΕΛΕ έχει τοποθετηθεί έγκαιρα.

Παράλληλα όμως, η διάβρωση της μορφωτικής οντότητας του Γενικού Λυκείου, ακριβώς λόγω της θέσης του και της σύνδεσής του με την τριτοβάθμια, αποτελεί μια εξίσου σημαντική προτεραιότητα που απαιτεί άμεση λύση.

Και επειδή ούτε η θέση του Γενικού Λυκείου, ούτε η σύνδεση του πτυχίου του με την πρόσβαση στην τριτοβάθμια μπορούν να διαφοροποιηθούν, ο σχεδιασμός ενός Προγράμματος Σπουδών για το Γενικό Λύκειο, θα πρέπει να μετατρέψει και τα δύο αυτά χαρακτηριστικά από **μειονέκτημα**, σε **προτέρημα**. Δηλαδή να τα αναδείξει ως κύρια στοιχεία της μορφωτικής και κοινωνικής του αξίας.

Η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας ανακοίνωσε στα τέλη Μαρτίου 2011 την πρόταση διαβούλευσης για το Πρόγραμμα Σπουδών του Γενικού Λυκείου, επιλέγοντας από τις προτάσεις του ΣΠΑΕ (2009) την πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Η συγκεκριμένη πρόταση, όμως, όπως φαίνεται και από τα αναλυτικά πρακτικά, δέχθηκε τότε ισχυρή κριτική ως «άτολη», και ουσιαστικά «μη αποδεσμεύουσα» το Γενικό Λύκειο από το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Μοιάζει δηλαδή αλλά δεν είναι η λύση που χρειάζεται. Αυτή που θα επιτρέψει στο Γενικό Λύκειο να ανακτήσει

τη μορφωτική του αυτονομία, που θα του επιτρέψει να ανακτήσει την αξιοπιστία του και –κυρίως– που θα το αποδεσμεύσει από τη λογική της φροντιστηριακής υποστήριξης –εντός και εκτός– συστήματος. Αντίστοιχη κριτική είχε τότε δεχθεί και η πρόταση του προέδρου του ΕΣΥΠ, που πρότεινε επιμήκυνση του ωραρίου λειτουργίας του Γενικού Λυκείου με μαθήματα υποστήριξης των μαθητών για να ανταποκριθούν στις Γενικές Εξετάσεις για την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στην πρόταση της ΟΙΕΛΕ που διατυπώνεται εδώ και τα δύο χαρακτηριστικά (η θέση του Γενικού Λυκείου στο σύστημα, και η σύνδεση του πτυχίου του με την εισαγωγή στην τριτοβάθμια) αντιμετωπίστηκαν, όχι ως οδηγία, αλλά ως **σημεία κλειδιά** για το σχεδιασμό ενός προγράμματος σπουδών που να αναδεικνύει τη διακριτή και συμπληρωματική του θέση στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Ως προς τη θέση του Γενικού Λυκείου στο εκπαιδευτικό σύστημα, η πρόταση της ΟΙΕΛΕ επικεντρώνεται στο ότι το Γενικό Λύκειο (και η ΤΕΕ) αποτελεί κατεξοχήν εκπαιδευτική βαθμίδα εφήβων. Αυτό τη διαφοροποιεί τόσο από το Γυμνάσιο (προεφηβεία), όσο και από την τριτοβάθμια εκπαίδευση (νεότητα).

Επομένως το πρόγραμμα σπουδών τους θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τις βασικές βιολογικές, συναισθηματικές και κοινωνικές ανάγκες της συγκεκριμένης ηλικίας, για διαφοροποίηση, προσωπική έκφραση και δημιουργία, συλλογική έκφραση και δράση.

Ουσιαστικά στη συγκεκριμένη βαθμίδα ο πολίτης εδραιώνει την προσωπική του αναζήτηση, επαναπροσδιορίζεται και δοκιμάζει τις γνώσεις, τις στάσεις-αξίες, και τις ικανότητες-δεξιότητες, που έχει κατακτήσει εντασόμενος στην πρωτοπορία των πολιτών που ενδιαφέρονται και μετέχουν ενεργά στην τοπική κοινωνία. Μέσα από αυτή τη διαδικασία και παράλληλα με τους προσωπικούς του στόχους, επιχειρεί να προσδώσει προσωπικά χαρακτηριστικά ποιότητας στην επερχόμενη κοινωνική εικόνα. Γι αυτό και η σωστή ισορροπία μεταξύ της προσωπικής διαδρομής και της συλλογικής δημιουργίας ίσως να αποτελεί το **νεωτερισμό** που θα καταστήσει το Γενικό Λύκειο και την ΤΕΕ ελκυστικότερες και πιο αγαπητές στους εφήβους βαθμίδες απ ό,τι η κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο), στην οποία ο υποχρεωτικός της χαρακτήρας δεν επιτρέπει σημαντικούς βαθμούς ελευθερίας.

Παράλληλα, το Γενικό Λύκειο οφείλει να αναδειχθεί ως κατεξοχήν βαθμίδα Γενικής Παιδείας, αλλά με εντελώς διαφορετικό τρόπο από εκείνον της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Στο Γενικό Λύκειο οι μαθητές δεν πρέπει να εξειδικεύονται σε βάθος ύλης σε περιορισμένο αριθμό μαθησιακών αντικειμένων, αλλά αντίθετα να εξοικειώνονται και να αποκτούν βασικές δεξιότητες και γνώσεις σε ένα ευρύτερο φάσμα επιστημονικών αντικειμένων, που πιθανόν να επέλεγαν να σπουδάσουν συστηματικότερα τα επόμενα χρόνια.

Με αυτή την έννοια το Γενικό Λύκειο μορφωτικά αναβαθμίζεται στην εκπαιδευτική εκείνη βαθμίδα που, πριν

την τριτοβάθμια, πριν την μετα-δευτεροβάθμια (μη τριτοβάθμιου επιπέδου) εκπαίδευση, αλλά και πριν την αγορά εργασίας (για όσους δεν επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους), διευκολύνει την επικοινωνία «αυτονομημένων» εφήβων που εμπνέεται από βασικούς τομείς της επιστημονικής γνώσης, της κοινωνικής ζωής και της τοπικής κοινωνίας, προσβλέποντας είτε στη συνέχιση των σπουδών, είτε στην ποιότητα της επαγγελματικής, κοινωνικής και προσωπικής ζωής των αποφοίτων του. **Το Γενικό Λύκειο εκπαιδεύει τον ενεργό πολίτη και τον πείθει για την αξία της συνέχειας των ακαδημαϊκών του σπουδών.**

Ως προς το δεύτερο χαρακτηριστικό, τη σύνδεση του πτυχίου του Γενικού Λυκείου με την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, η πρόταση της ΟΙΕΛΕ επικεντρώνεται στο ότι η μορφωτική διαδικασία του Γενικού Λυκείου θα πρέπει να αποξενωθεί πλήρως από το σύστημα πρόσβασης και αντίθετα να επικεντρωθεί στους τρόπους με τους οποίους θα αποκατασταθεί στην κοινωνική συνείδηση η πιστοποίηση των γνώσεων/ στάσεων/ ικανοτήτων/ δεξιοτήτων των αποφοίτων της. Με άλλα λόγια, η προσπάθεια του κράτους θα πρέπει να επικεντρώνεται στην κατοχύρωση του «αδιάβλητου» της διαδικασίας πιστοποίησης των αποφοίτων του Γενικού Λυκείου, και όχι στην επιχειρηματολογία για «το αδιάβλητο» του συστήματος πρόσβασης. Είναι αδιανόητο να χορηγείται **κρατικός τίτλος**, με συλλογική απόφαση κρατικών λειτουργιών, και εκ των προτέρων να δηλώνεται αδυναμία του κράτους να ελέγξει, διασφαλίσει, εγγυηθεί την αξιοπιστία του συγκεκριμένου τίτλου και του αδιάβλητου του τρόπου έκδοσής του. Το εκπαιδευτικό σύ-

στημα, αντί να δαπανά χρήματα δημιουργώντας απεργαστικά κέντρα ελέγχου των ακαδημαϊκών τίτλων που το ίδιο εκδίδει σε όλες τις εκπαιδευτικές του βαθμίδες, οφείλει να θεσπίσει συγκεκριμένες δομές και διαδικασίες **διασφάλισης και πιστοποίησης της ποιότητας** του παραγόμενου εκπαιδευτικού του έργου.

Η ΟΙΕΛΕ συνεπής με τις διαχρονικές εισηγήσεις της σχετικά με την ανάγκη στρατηγικού σχεδιασμού, τόσο προς τα συλλογικά όργανα της εκπαίδευσης και τους κοινωνικούς εταίρους, όσο και προς την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας, καταθέτει την πρόταση αυτή που στηρίχθηκε στα ακόλουθα τέσσερα σημεία σύγκλισης και συμφωνίας των μελών του ΣΠΔΕ (2009, σελ. 7):

- **Απεξάρτηση του Γενικού Λυκείου από τις εισαγωγικές εξετάσεις. Έμφαση στην παιδευτική αυτοτέλεια του Γενικού Λυκείου.**
- **Κατάργηση των γνωστικών πεδίων (κύκλων σπουδών) και δεσμών με τόνωση του μορφωτικού χαρακτήρα του Γενικού Λυκείου.**
- **Σε κάθε τάξη του Γενικού Λυκείου Υποχρεωτικά μαθήματα, ο αριθμός των οποίων μειώνεται από την Α΄ προς τη Γ΄ Λυκείου.**
- **Μαθήματα Επιλογής αυξανόμενα αριθμητικά από την Α΄ προς τη Γ΄ Λυκείου, με πολλαπλές δυνατότητες επιλογών.**

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνονται τα βασικά χαρακτηριστικά του Γενικού Λυκείου επί των οποίων στηρίζεται και η πρόταση της ΟΙΕΛΕ για το πρόγραμμα σπουδών του.

Πίνακας 4.1: Πρόταση της ΟΙΕΛΕ (2011) - Βασικά χαρακτηριστικά του Γενικού Λυκείου

ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	
1	Το Γενικό Λύκειο αποτελεί ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΦΗΒΩΝ και όχι σχολείο καθοδηγμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Στο Γενικό Λύκειο αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία στην προσωπική αναζήτηση και στις επιλογές των μαθητών.
2	Το Γενικό Λύκειο αποτελεί βαθμίδα ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ και όχι βαθμίδα υψηλής εξειδίκευσης. Στο Γενικό Λύκειο το πλήθος των μαθημάτων διευρύνεται και ταυτόχρονα μειώνεται η διδακτέα τους ύλη.
3	Το Γενικό Λύκειο αποτελεί βαθμίδα ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ που στηρίζεται σε ένα σοβαρό και αξιόπιστο εξεταστικό σύστημα καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών του. Στην κατεύθυνση αυτής της διασφάλισης το κράτος μπορεί να πραγματοποιεί εξετάσεις περιφερειακού ή και τοπικού χαρακτήρα επιλέγοντας διαφορετικές χρονικές στιγμές, μαθησιακά αντικείμενα, αλλά και γνωστικά πεδία με εξωτερικούς εξεταστές.
4	Το Γενικό Λύκειο αποτελεί σημαντική βαθμίδα με ΒΑΘΜΟΥΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ για τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς, και τις σχολικές μονάδες. Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα για πρώτη φορά, πριν το Πανεπιστήμιο, να επιχειρήσουν να χαράξουν τον προσωπικό τους δρόμο προς ένα ισότιμο πτυχίο. Οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να καθορίσουν οι ίδιοι ένα ποσοστό της διδακτέας ύλης ώστε να ανταποκρίνεται περισσότερο στα ενδιαφέροντα και στις δυνατότητες των μαθητών τους και της τοπικής κοινωνίας στην οποία διαμένουν. Η σχολική μονάδα έχει τη δυνατότητα να προσαρμόσει ένα ποσοστό του προγράμματος σπουδών (κυρίως των μαθημάτων επιλογής) στην ιστορική, κοινωνική και πολιτιστική διάσταση της τοπικής κοινωνίας).
5	Το Γενικό Λύκειο αποτελεί βαθμίδα με υψηλή ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ στις τοπικές κοινωνίες, και άρα με αναβαθμισμένο κοινωνικό ρόλο.
6	Το Γενικό Λύκειο αποτελεί βαθμίδα που εκπαιδεύει τους μαθητές στη συστηματική και με ερευνητική μεθοδολογία ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΑΞΙΟΠΙΣΤΩΝ ΑΤΟΜΙΚΩΝ και ΟΜΑΔΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ , μέσω των οποίων α) κατακτώνται βασικές ικανότητες που προβλέπονται από το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς, β) αναπτύσσονται ουσιαστικές και γνήσιες σχέσεις παιδαγωγικής καθοδήγησης μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών και γ) ευαισθητοποιούνται οι μαθητές σε όλο το φάσμα των κοινωνικών, πολιτιστικών, περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών της τοπικής κοινωνίας.
7	Το Γενικό Λύκειο αποτελεί ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ και όχι προθάλαμο μιας επόμενης. Για το λόγο αυτό, χορηγεί Εθνικό Απολυτήριο για όλους. Οι ρήτρες που προτείνεται να επιβάλουν οι σχολές για την εισαγωγή των φοιτητών τους μπορούν να αναφέρονται, αλλά δεν αφορούν και δεν αντιμετωπίζονται από το Γενικό Λύκειο.

Επιπλέον σχόλια:

- Η κατάργηση των δεσμών/κατευθύνσεων δεν σημαίνει ότι ο υποψήφιος για την τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν έχει επιλογή μαθημάτων συγγενών με την κατεύθυνση που θέλει να σπουδάσει, αλλά αφού δεν δεσμεύεται από το κλειστό αναλυτικό πρόγραμμα της δέσμης/ κατεύθυνσης έχει τη δυνατότητα και να τα διευρύνει (αν το ωρολόγιο πρόγραμμα διευρυνθεί πέραν το 34 διδακτικών ωρών).
- Η ύπαρξη Υποχρεωτικών μαθημάτων σε όλες τις τάξεις του Γενικού Λυκείου υπηρετεί το χαρακτήρα της **Γενικής Παιδείας** που όλοι συμφωνούν ότι θα πρέπει να χαρακτηρίζει τη συγκεκριμένη βαθμίδα. Στα υποχρεωτικά μαθήματα η ύλη περιορίζεται και αποφεύγεται η συστηματική εξειδίκευση
- Μεγαλύτερη εξειδίκευση έχουν τα **Κατ' επιλογήν** υποχρεωτικά μαθήματα, και τα μαθήματα **ελεύθερης επιλογής**.
- Τα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα και τα μαθήματα επιλογής επιτρέπουν την εξοικείωση του αυριανού φοιτητή με τη δόμηση της **προσωπικής του διαδρομής** προς την κατάκτηση του **ισότιμου** τίτλου, που θα συναντήσει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Η αποδέσμευση αρκετών από τα μαθήματα επιλογής (π.χ. μαθήματα τέχνης) από το κλασικό σύστημα αξιολόγησης (τεστ, γραπτά διαγωνίσματα κ.λ.π) και την αντικατάστασή τους με μεθόδους αξιολόγησης μη γνωστικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων θα πρέπει να θεωρηθεί μια επιπλέον καινοτομία που θα αναβαθμίσει στη συνείδηση των μαθητών την αξία τους.
- Τα μαθήματα **τέχνης** δεν αφορούν μόνο εκείνους που ενδιαφέρονται να σπουδάσουν τις τέχνες, αλλά τον «**εν δυνάμει φιλότεχνο**». Η συμβολή των συγκεκριμένων μαθησιακών αντικειμένων και πειθαρχιών, στην καλλιέργεια της φαντασίας, της δημιουργικότητας και της παραγωγής καινοτομίας, αποτελούν και τους λόγους που συστήνονται από όλα τα κείμενα της ΕΕ για την ανάπτυξη των βασικών δεξιοτήτων των νέων στην Ευρώπη του 21^{ου} αιώνα.
- Η διενέργεια **Ατομικών/Ομαδικών εργασιών** στο Γενικό Λύκειο είναι σημαντική και σε αυτό συμφωνούν όλοι. Ωστόσο, στην πρόταση της ΟΙΕΛΕ, πρώτα εκπαιδεύονται οι μαθητές στη μεθοδολογία ανάπτυξης μιας ατομικής/ομαδικής εργασίας (στην Α Λυκείου, όπου η ατομική εργασία είναι άσκηση εφαρμογής της συγκεκριμένης μεθοδολογίας), και μετά ανατίθεται στις επόμενες τάξεις η εκπόνηση ομαδικών ή ατομικών εργασιών ανάλογα και με τα ενδιαφέροντα και τα μαθήματα επιλογής, με τη συστηματική επίβλεψη εκπαιδευτικού, ώστε να μειώνονται οι κίνδυνοι απαξίωσής τους. Ο γενικευμένος χαρακτήρας των ατομικών/ομαδικών εργασιών στην πρόταση του Υπουργείου Παιδείας (6 τουλάχιστον εργασίες) είναι μαζιστικός.
- Η αλλαγή του τρόπου **διδασκτικής παρέμβασης** δεν μπορεί να επιτευχθεί μέσω της συγγραφής νέων βιβλίων, αφού κάτι τέτοιο έχει αποκλειστεί από το Υπουργείο Παιδείας. Ως εκ τούτου το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών κάθε μαθησιακού αντικειμένου θα πρέπει με σαφήνεια να περιγράφει παραδείγματα, πιθανές πλοηγήσεις, και επιπλέον πηγές, προκειμένου ο εκπαιδευτικός να ανταποκριθεί στους διδακτικούς του στόχους, και οι μαθητές να επιτύχουν το επιθυμητό αποτέλεσμα. Από τις απαντήσεις των ιδιωτικών εκπαιδευτικών στο ερωτηματολόγιο της ΟΙΕΛΕ γίνεται σαφές ότι μόνο ένα σημαντικό εξειδικευμένο πρόγραμμα **επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών όλων των ειδικοτήτων που υπηρετούν στο Γενικό Λύκειο**, θα καταστήσει αποτελεσματικό το όποιο νέο πρόγραμμα σπουδών του Γενικού Λυκείου.
- Η θεσμοθέτηση **βαθμών ελευθερίας** για τον εκπαιδευτικό κρίνεται απολύτως απαραίτητη προκειμένου η διδακτική του παρέμβαση και να υπηρετεί τους συγκεκριμένους στόχους, που θέτει το αναλυτικό πρόγραμμα, αλλά να ανταποκρίνεται και στην ιδιαίτερη διδακτική ικανότητα κάθε εκπαιδευτικού και ταυτόχρονα να τον βοηθάει να προσαρμόσει τη διδακτέα ύλη στις ανάγκες, τις δυνατότητες, και τα ενδιαφέροντα των μαθητών του. Αυτό σημαίνει ότι οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να μπορούν να επιλέγουν το μέρος της διδακτέας ύλης που κρίνουν αναγκαίο, τη μεθοδολογία προσέγγισης των διδακτικών στόχων που θα ακολουθήσουν, τα απαιτούμενα εκπαιδευτικά υλικά, το ρυθμό ανάπτυξης της διδασκόμενης ύλης και φυσικά τον τρόπο άσκησης και αξιολόγησης των μαθητών τους. Για όλα τα παραπάνω απαιτείται εξειδικευμένη επιμόρφωση.
- Η ενίσχυση του **κοινωνικού ρόλου** του Γενικού Λυκείου ουσιαστικά συνίσταται στην αμφίδρομη επικοινωνία του με την τοπική κοινωνία, την ευαισθητοποίηση των μαθητών στην κοινωνική αλληλεγγύη και δράση και στην εξωστρέφεια της σχολικής μονάδας με τη διοργάνωση αθλητικών, καλλιτεχνικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντικών εκδηλώσεων. Η λειτουργία σχετικών ομάδων εργασίας από μαθητές ή και θεματικών ομίλων θα μπορούσαν να δώσουν βαθύτερο περιεχόμενο σ' αυτήν την προσέγγιση από τον κοινότοπο χαρακτήρα των σχολικών εκδηλώσεων.
- Η αύξηση του διδακτικού χρόνου από τις 34 ώρες στις 40 διδακτικές ώρες, στην προοπτική του **ολοήμερου Γενικού Λυκείου**, κρίνεται απολύτως αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί ένας πιο «**ήρεμος**» τρόπος ανάπτυξης της σχολικής ζωής που θα επιτρέψει επιπλέον ώρες προσωπικής μελέτης και έρευνας σε ψηφιακές και συμβατικές βιβλιοθήκες.

Ας σημειωθεί ότι στο παράδειγμα συστημικής προσέγγισης των προγραμμάτων σπουδών που η ΟΙΕΛΕ κατέθεσε στο ΣΠΔΕ (2009, βλ. Παράρτημα της παρούσας πρότασης), όλα τα μαθησιακά αντικείμενα της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και του Γενικού Λυκείου είχαν διακριθεί σε τέσσερα γνωστικά πεδία: α) **Λόγος και έκφραση**, β) **Ο άνθρωπος, το άτομο, ο πολίτης**, γ) **Οι κοινωνίες στο χώρο και στο χρόνο** και δ) **Η γνώση του κόσμου**. Αυτή διάκριση ακολουθήθηκε και στην σύνταξη της παρούσας πρότασης για το Πρόγραμμα Σπουδών του Γενικού Λυκείου. Στις τελευταίες στήλες των πινάκων με το πρόγραμμα σπουδών του Γενικού Λυκείου που ακολουθούν στις επόμενες σελίδες, καταγράφονται κατά τάξη **πόσα μαθησιακά αντικείμενα** (αριθμητικά και ως ποσοστό) **μετέχουν στο ίδιο γνωστικό πεδίο**. Για παράδειγμα, τα μαθήματα της «Ελληνικής γλώσσας», των

«Ξένων γλωσσών» αλλά και όλα τα μαθήματα «Τέχνης» συνυπάρχουν στο γνωστικό πεδίο «Ο λόγος και η έκφραση» που ως κοινή ικανότητα-δεξιότητα έχουν την **επικοινωνία** και τη **δημιουργία**.

Η δευτερογενής αυτή ομαδοποίηση διαφορετικών μαθησιακών αντικειμένων υποδηλώνει την υιοθέτηση τρόπων αξιολόγησης **μη γνωστικών δεξιοτήτων/ ικανοτήτων**, όπου η επίδοση των μαθητών σε αυτές συνεκτιμάται από περισσότερους του ενός διδάσκοντες. Έτσι, η κλασική αξιολόγηση των γνώσεων που έχουν κατακτηθεί σε κάθε μάθημα μπορεί να διατηρηθεί, αλλά παράλληλα διευκολύνεται η συζήτηση μεταξύ εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων για την πρόοδο των ικανοτήτων/δεξιοτήτων κάθε μαθητή/-τριας.

Στην περίπτωση αυτή η αυτενέργεια κάθε μαθητή/-τριας, η αναγνώριση των δικαιωμάτων και η ανάληψη των υποχρεώσεων του/της προς την ομάδα, η έμφαση στη συλλογικότητα και τις δημοκρατικές διαδικασίες, η αποδοχή της διαφορετικότητας, η αποτίμηση της προσωπικής έκφρασης και δημιουργίας, αλλά και της εθε-

λοντικής δράσης και προσφοράς, αποκτούν ουσιαστικό **παιδαγωγικό και μορφωτικό περιεχόμενο και αποτελούν μέρος του προβληματισμού των παιδαγωγικών συναντήσεων σε κάθε σύλλογο διδασκόντων**. Με αυτή την έννοια η συγκεκριμένη ομαδοποίηση αποτελεί ποιοτικό γνώρισμα της πρότασης για το πρόγραμμα Σπουδών του Γενικού Λυκείου.

Κλείνοντας, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ΟΙΕΛΕ ουδέποτε διεκδίκησε την αποκλειστικότητα, ή τη μοναδικότητα των προτάσεών της. Προσβλέπουμε στη συμπληρωματικότητα, στην από κοινού διαμόρφωση ποιοτικότερων προτάσεων μέσα από τη γόνιμη ανταλλαγή ιδεών με ολόκληρη την εκπαιδευτική κοινότητα για το καίριο ζήτημα της αναβάθμισης του μορφωτικού και κοινωνικού ρόλου του Γενικού Λυκείου, εκτιμώντας ότι η συγκεκριμένη ερευνητική μας πρωτοβουλία μπορεί να γεννήσει ιδέες και προτάσεις στον κοινό στόχο για ένα **ανθρώπινο και δημοκρατικό** σχολείο.

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΕΛΕ ΓΙΑ ΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ

Πρακτικά ΣΠΔΕ-ΕΣΥΠ (2011)

Η διαχρονική αδυναμία του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και της αγοράς εργασίας να προσδιορίσουν τα χαρακτηριστικά μιας ποιοτικής και πιστοποιημένης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΤΕΕ), την υποβάθμισε και ανέδειξε το Γενικό Λύκειο ως μόνη επιλογή στο επίπεδο της **ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**. Η υποβάθμιση αυτή απαξίωσε πλήρως στην κοινωνική συνείδηση την ΤΕΕ και, κατ' επέκταση, αναδείχθηκε σε αίτιο για την ανάπτυξη σημαντικών παθογενειών στη λειτουργία της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Για δεκαετίες η ανάπτυξη των Προγραμμάτων Σπουδών της ΤΕΕ περιορίστηκε στην υιοθέτηση αποσπασματικών προτύπων επαγγελματικής **κατάρτισης**. Οι δημόσιες και ιδιωτικές σχολικές μονάδες της ΤΕΕ, εποπτευόμενες από διαφορετικούς τομείς ευθύνης της κρατικής διοίκησης (υπουργεία), κατακερματισμένες σε ένα πλήθος τομέων και ειδικοτήτων, δεν κατάφεραν να εκσυγχρονιστούν και να υιοθετήσουν ένα ενιαίο, δομημένο και συνεκτικό Πρόγραμμα Σπουδών για την Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση, που να ορίζει με σαφήνεια τους εκπαιδευτικούς στόχους και, ταυτόχρονα, να καθορίζει συγκεκριμένους και σαφείς δείκτες και κριτήρια ποιότητας. Επιπλέον η απουσία κατάλληλου και αποτελεσματικού εκπαιδευτικού υλικού, που να προϋποθέτει τη συμπληρωματικότητα **βιώματος** και **θεωρητικής σκέψης**, η έλλειψη επιμόρφωσης του εκπαιδευτικού και τεχνικού προσωπικού, η μη αξιόπιστη λειτουργία της πρακτικής άσκησης και η απουσία ελέγχου ποιότητας του αναγκαίου θεσμού της μαθητείας στο χώρο εργασίας, τραυμάτισαν τον επαγγελματικό, τον παιδαγωγικό, τον κοινωνικό και ευρύτερα το μορφωτικό ρόλο της ΤΕΕ, ευτελίζοντάς την σε βαθμίδα επαγγελματικής κατάρτισης για απόφοιτους Γυμνασίου με μέτρια ή χαμηλά εκπαιδευτικά αποτελέσματα, που συνειδητοποιούσαν ότι δεν μπορούσαν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του Γενικού Λυκείου και του συστήματος πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Έτσι η υπαρκτή κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική υστέρηση αναπαράγεται μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος ως παράγοντας ανισότητας, ταξικής διαφοροποίησης και κοινωνικής αδικίας.

Η αναβάθμιση των σπουδών της ΤΕΕ, που θα την καταστήσει ωφέλιμη και ελκυστική για τον απόφοιτο του Γυμνασίου, ο οποίος επιθυμεί η μαθητεία του στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση να τον προετοιμάζει και να τον εξασφαλίζει περισσότερο για την αγορά εργασίας, αποτελεί διαχρονικό σαφές και έγκαιρα διατυπωμένο από την ΟΙΕΛΕ αίτημα, που υποδείχθηκε ως λύση και για πολλές από τις παθογένειες του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

«Η δευτεροβάθμια Τεχνική Επαγγελματική εκπαίδευση, που κανονικά θα έπρεπε να είναι το πιο φροντισμένο και μελετημένο τμήμα του εκπαιδευτικού μας συστήματος, αν δεν είναι νεκρή βρίσκεται σε νεκροφάνεια. Η Ο.Ι.Ε.Λ.Ε. έχει καταθέσει στον Εθνικό Διάλογο για την Παιδεία συγκροτημένη πρόταση που προβλέπει ένα ενισχυμένο δευτεροβάθμιο επαγγελματικό σχολείο, σύγχρονο, με ισορροπία γενικής παιδείας και επαγγελματικής κατάρτισης, με ελευθεροκοινωνία από και προς το Γενικό Λύκειο και προς τα Ανώτατα Επιστημονικά και Τεχνολογικά Ιδρύματα» (βλ. Ο Ιδιωτικός Εκπαιδευτικός, τ. 243, Ιαν.-Μαρ. 2005, σ.5).

Η αναβάθμιση του μορφωτικού και κοινωνικού ρόλου της ΤΕΕ, που συνομολόγησαν τα μέλη του ΣΠΔΕ στις προτάσεις τους προς την πολιτική ηγεσία του ΥΠΔΒΜΘ (ΣΠΔΕ 2009), αφορά στην ανάδειξη της **ισότιμης κατ' αντιστοιχία και συμπληρωματικής** θέσης της με το Γενικό Λύκειο στο επίπεδο της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Ο προσδιορισμός «**ισότιμη και κατ' αντιστοιχία**» ουσιαστικά αναφέρεται στη διασφάλιση και στις δύο βαθμίδες επιλογής (Γενικό Λύκειο και Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση):

α) των **βασικών χαρακτηριστικών** που διακρίνουν το κοινό τους **επίπεδο εκπαίδευσης** (ανώτερη δευτεροβάθμια) και τα οποία διαφοροποιούνται στα άλλα επίπεδα εκπαίδευσης (πρωτοβάθμια, κατώτερη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση),

β) των **δυνατοτήτων αμφίδρομης μεταξύ τους επικοινωνίας** (κινητικότητα του μαθητικού πληθυσμού),

γ) των υψηλών **προδιαγραφών ποιότητας** (υλικοτεχνικής υποδομής, προσωπικού που υπηρετεί και προγραμμάτων σπουδών),

δ) της δυνατότητας για απασχόληση των αποφοίτων τους με **επαγγελματικά προσόντα** ανώτερα των προηγούμενων βαθμίδων ή/και **συνέχισης των σπουδών** τους στις επόμενες βαθμίδες της εκπαίδευσης, και φυσικά,

ε) της απονομής ισότιμου και αντιστοιχού **τίτλου σπουδών** (απολυτηρίου) στους αποφοίτους τους.

Ο προσδιορισμός «**συμπληρωματική**» ουσιαστικά αναφέρεται στην αναγνώριση της **διαφορετικής εκπαιδευτικής ταυτότητας** των δύο βαθμίδων που καλύπτουν από κοινού τους εκπαιδευτικούς στόχους υπαρκτών κοινωνικών αναγκών. Η συμπληρωματικότητα αυτή θα πρέπει κυρίως να αναδεικνύει ότι η μία βαθμίδα, προκρίνει την **ακαδημαϊκή** προσέγγιση (Γενικής Παιδείας), έναντι της **τεχνικής-επαγγελματικής** (Εξειδίκευση) που επιχειρεί η δεύτερη.

Η ισότιμη και συμπληρωματική θέση της ΤΕΕ στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση δεν αρκεί να προβλέπεται από το Νομοθετικό πλαίσιο (Ν. 1566/ 1985). Θα πρέπει να είναι εμφανής σε όλα τα επίπεδα ανάπτυξης των δύο βαθμίδων, στο επίπεδο της διοίκησης και παιδαγωγικής καθοδήγησης των σχολικών τους μονάδων, στην επαρκή στελέχωση και στην αναβάθμιση των υποδομών τους, αλλά πρέπει να αποτυπώνεται με σαφήνεια και το **Πρόγραμμα Σπουδών** τους.

Το Πρόγραμμα Σπουδών της ΤΕΕ θα πρέπει να αναδεικνύει τα βασικά της χαρακτηριστικά, ώστε να αναστρέφονται από **μειονέκτημα σε εκπαιδευτικό πλεονέκτημα**. Ότι δηλαδή:

α) είναι η πρώτη βαθμίδα του εκπαιδευτικού συστήματος που, παράλληλα με τον ακαδημαϊκό τίτλο, απονέμει **πιστοποιημένο επαγγελματικό πτυχίο** (πιστοποιημένη αρχική επαγγελματική εκπαίδευση),

β) αξιοποιεί πλήρως όλα τα σύγχρονα εκπαιδευτικά μέσα και τεχνολογίες, και

γ) ότι προβλέπει **πολλαπλές επιλογές** για την επαγγελματική ή/και ακαδημαϊκή εξέλιξη των αποφοίτων της.

Η πολιτική ηγεσία του ΥΠΔΒΜΘ ανακοίνωσε στα μέσα Μαΐου 2011, την πρόταση της για το Πρόγραμμα Σπουδών του Τεχνολογικού Λυκείου, την οποία έθεσε σε δημόσια διαβού-

λευση. Η συγκεκριμένη πρόταση αποτελεί, μια επεξεργασμένη και βελτιωμένη εκδοχή της πρότασης που ο εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ είχε παρουσιάσει στο ΣΠΔΕ το 2009.

Οι ερευνητές του Κλαδικού Ινστιτούτου Εκπαίδευσης ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΟΙΕΛΕ μελετώντας τη συγκεκριμένη πρόταση με γνώμονα τις προτάσεις των φορέων που αναφέρθηκαν στη 2^η σελίδα, διαπίστωσαν ότι είναι :

- **καλά δομημένη** και με **συνοχή** ως προς τον καθορισμό των μαθησιακών αντικειμένων Γενικής Παιδείας, Τομέων και Ειδικότητας ανά τάξη.
- **επαρκής**, αφού λαμβάνει πρόνοια και για τη μετεξέλιξη και τον εκσυγχρονισμό σημαντικών υποδομών, όπως τα Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα (ΣΕΚ), με την παράλληλη αξιοποίησή τους τόσο από τις δομές τις ΤΕΕ, όσο και από τις δομές της Δια Βίου Μάθησης.
- **καινοτόμος**, αφού:
 - α) η ΤΕΕ αποτελεί την πρώτη βαθμίδα της εκπαίδευσης που στο σχεδιασμό του Προγράμματος Σπουδών της καταγράφεται η σχέση της με τη Δια Βίου Μάθηση (μέσω των ΙΕΚ),
 - β) τα προγράμματα σπουδών της ΤΕΕ είναι συμβατά με τα εθνικά πρότυπα «Επαγγελματικών Προσόντων» και προσαρμοσμένα στο «Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Πιστωτικών Μονάδων», και
 - γ) παρέχει βαθμούς ελευθερίας στις σχολικές της μονάδες να καθορίζουν σε διάλογο με το κοινωνικό τους περιβάλλον (Δήμος και Περιφέρεια) τους αναγκαίους τομείς και ειδικότητες που εκτιμούν ότι θα συμβάλουν στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της περιοχής τους.
- **παιδαγωγικά σύγχρονη**, αφού:
 - α) κάνει σαφή αναφορά στην ανάγκη καλλιέργειας δεξιοτήτων και ευρύτερων ικανοτήτων (Κοινωνική Μάθηση), των οποίων ωστόσο δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητα, αν δεν προσδιοριστεί το μέτρο αξιολόγησης των διαμορφούμενων αναλυτικών προγραμμάτων των επί μέρους μαθησιακών αντικειμένων, αλλά και των προτεινόμενων ατομικών/ομαδικών δραστηριοτήτων,
 - β) ενσωματώνει στο Πρόγραμμα Σπουδών της τη Διδακτική Υποστήριξη των μαθητών σε θέματα Γλώσσας και Μαθηματικών, και
 - γ) εντάσσει στο περιεχόμενο επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών της ως βασικό αντικείμενο την ευαισθητοποίησή τους στην αντιμετώπιση των φαινομένων της σχολικής διαρροής και των χαμηλών εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων.
- **προνοητική για**:
 - α) τη διασφάλιση της αμφίδρομης και πολλαπλής επικοινωνίας μεταξύ Τεχνολογικού και Γενικού Λυκείου,
 - β) τη δυνατότητα συμμετοχής των τελειοφοίτων της (Γ τάξη) στις Γενικές Εξετάσεις για την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (Τμήμα Γενικής Παιδείας), αλλά και τη δυνατότητα φοίτησή τους στα ΙΕΚ για αλλαγή ειδικότητας (πτυχίο Επιπέδου Γ').
 - γ) την επαγγελματική αναβάθμιση των αποφοίτων της ΤΕΕ: (1) με την παράλληλη απονομή Απολυτήριου Λυκείου και Πτυχίου Επιπέδου Β' στους αποφοίτους της, και (2) με τη δυνατότητα αναβάθμισης του Πτυχίου σε Επίπεδο Γ' μετά τη μονοετή φοίτηση στο Τμήμα Ειδικευση ΤΕΕ (με Πρακτική Άσκηση και μαθητεία) και την επιτυχία τους σε σχετικές Εξετάσεις Πιστοποίησης.

Ωστόσο, είναι **πολιτικά άτολμη**, γιατί δεν υπάγει στην εποπτεία του ΥΠΔΒΜΘ τις μονάδες της ΤΕΕ των άλλων Υπουργείων, ρύθμιση που θα εξασφάλιζε την εφαρμογή ενιαίου συστήματος διασφάλισης της ποιότητας.

Όμως επειδή σε ένα σύστημα η αποτυχία στο *επί μέρους* συχνά ερμηνεύεται ως μερική αποτυχία *του όλου*, δεν γίνεται εμφανές πως το Μέρος της ΤΕΕ μπορεί να θεωρηθεί ως διασφαλισμένης ποιότητας.

Δευτερογενώς η συγκεκριμένη πρόταση υποδεικνύει ελλείψεις και αδυναμίες στο σχεδιασμό προγενέστερων βαθμίδων, όπως της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης, όπου η αξία των δραστηριοτήτων κατασκευών, πρακτικών και χειρωνακτικών εργασιών, αλλά και εργαστηρίων Τεχνολογίας και Πειραματικών Κατασκευών, έχει για δεκαετίες υποτιμηθεί, στερώντας από τους μαθητές τη χαρά της δημιουργίας «με το μυαλό και τα χέρια τους». Όμως στην ισόρροπη ανάπτυξη «της χειρωνακτικής επιδεξιότητας και της διανοητικής ικανότητας» αναδύονται για τον σύγχρονο παιδαγωγό πολλαπλές όψεις τόσο της «αριστείας» όσο και κυρίως της ίδιας της καινοτομίας.

Στη διαφοροποιημένη πρόταση της ΟΙΕΛΕ, που διατυπώνεται στη συνέχεια, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ισχύουν και στην περίπτωση της ΤΕΕ τα **Βήματα** (βασικές αρχές του Προγράμματος Σπουδών), τα οποία περιγράφηκαν από την ΟΙΕΛΕ στη μεθοδολογία επεξεργασίας του Προγράμματος Σπουδών της **Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης** που πρότεινε η ΟΙΕΛΕ, και συγκεκριμένα:

Βήμα (1): «**Το πρόγραμμα σπουδών είναι πλαίσιο και πεδίο μαθητείας των νέων ανθρώπων ώστε με ενεργό και δημιουργικό τρόπο να μετέχουν στο κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό και πολιτισμικό γίγνεσθαι, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, διασφαλίζοντας την ισόρροπη συναισθηματική, πνευματική και φυσική τους ανάπτυξη...**»,

Βήμα (2): «**Σκοπός του Προγράμματος Σπουδών είναι να συμβάλλει στη διαμόρφωση προσώπων που... Α) κατέχουν ένα συνεκτικό και επαρκές σώμα γνώσεων ... Β) Αναπτύσσουν στάσεις και αξίες που χαρακτηρίζουν τον κοινωνικό άνθρωπο και το δημοκρατικό πολίτη, και Γ) Αναπτύσσουν ιδιότητες ικανότητες και δεξιότητες που απαιτούνται στην κοινωνία του 21^{ου} αιώνα...**»,

Βήμα (3): «**Οι στόχοι του Προγράμματος Σπουδών παρέχονται, λειτουργούν και, ως αξίες, εμπνέουν την καθημερινότητα μιας συνειδητοποιημένης σχολικής κοινότητας, ενός ανθρώπινου και δημοκρατικού σχολείου**».

Σε επίπεδο στρατηγικού σχεδιασμού της εκπαίδευσης δεν μπορεί να νοηθεί σχολική μονάδα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (κατώτερης και ανώτερης, Γενικό Λύκειο και ΤΕΕ, Ημερήσια και Εσπερινή) που να μην συγκλίνει/συμβάλλει, με το δικό της διακριτό τρόπο στην διασφάλιση των παραπάνω αρχών και ποιοτήτων.

Η πρόταση της ΟΙΕΛΕ για την ΤΕΕ, υιοθετεί, επεξεργάζεται και προεκτείνει την πρόταση του ΥΠΔΒΜΘ για το Πρόγραμμα Σπουδών της ΤΕΕ, συνεκτιμώντας τη βαρύτητα των διακριτών χαρακτηριστικών της ΤΕΕ, που αναφέρθηκαν παραπάνω, με τις αντίστοιχες ποιοτικές παραμέτρους που ανέδειξε στην πρότασή της για το Πρόγραμμα Σπουδών της **Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης** (ΣΠΔΕ 2011), και –κυρίως- τις βασικές αρχές της πρότασης που δημοσιοποίησε για την «**Αναβάθμιση του μορφωτικού και κοινωνικού ρόλου του Γενικού Λυκείου**» (Μάιος 2011).

Συγκεκριμένα, στις προτάσεις της ΟΙΕΛΕ τα βασικά χαρακτηριστικά της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γενικό Λύκειο και ΤΕΕ) λειτουργούν ως **σημεία κλειδιά**, και όχι ως μηχανιστικοί αγωγοί του Προγράμματος Σπουδών. Στην περίπτωση της ΤΕΕ ως σημεία κλειδιά έχουν αξιοποιηθεί:

- α) η θέση της ΤΕΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα και κατ' επέκταση η **ηλικιακή ομάδα του μαθητικού της πληθυσμού**,
- β) Ο **τεχνολογικός και επαγγελματικός** χαρακτήρας της ΤΕΕ,
- γ) η ποιότητα των **παραγόμενων εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων** από το μαθητικό πληθυσμό της ΤΕΕ και ο χαμηλός **Δείκτης Συγκράτησης** του μαθητικού πληθυσμού που παρουσιάζει συγκεκριμένη βαθμίδα, και
- δ) η **διακριτή και ισότιμη σχέση του Τεχνολογικού & Επαγγελματικού με το Γενικό Λύκειο** και η μεταξύ τους αμφίδρομη επικοινωνία.

Ως προς την ηλικιακή ομάδα των μαθητών της ΤΕΕ, η πρόταση της ΟΙΕΛΕ επικεντρώνεται στο ότι και το **Τεχνολογικό & Επαγγελματικό Λύκειο**, όπως και το Γενικό, αποτελούν εκπαιδευτικές βαθμίδες εφήβων. Αυτό το χαρακτηριστικό τις διαφοροποιεί τόσο από το Γυμνάσιο (προεφηβεία), όσο και από την τριτοβάθμια εκπαίδευση (νεότητα). Επομένως, το πρόγραμμα σπουδών του Τεχνολογικού και Επαγγελματικού Λυκείου θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τις βασικές βιολογικές, συναισθηματικές και κοινωνικές ανάγκες της συγκεκριμένης ηλικίας για διαφοροποίηση, προσωπική έκφραση και δημιουργία, συλλογική έκφραση και κοινωνική δράση. Ουσιαστικά στις συγκεκριμένες βαθμίδες ο/η μαθητής/-τρια

εδραιώνει την προσωπική του αναζήτηση, επαναπροσδιορίζεται και δοκιμάζει τις γνώσεις, τις στάσεις-αξίες, και τις ικανότητες-δεξιότητες που έχει κατακτήσει στο σχολικό και ευρύτερο περιβάλλον του, εντασσόμενος στην κατηγορία των πολιτών που ενδιαφέρονται και συνδιαμορφώνουν το κοινωνικό τους περιβάλλον. Αυτή η διαλεκτική ανάμεσα στην προσωπική διαδρομή και την κοινωνική συνείδηση ίσως να αποτελεί το **νεωτερισμό** που θα καταστήσει το Τεχνολογικό και το Γενικό Λύκειο ελκυστικότερες και πιο αγαπητές στους εφήβους βαθμίδες, απ' ότι η κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο), της οποίας ο υποχρεωτικός χαρακτήρας δεν επιτρέπει ως σήμερα σημαντικούς βαθμούς ελευθερίας.

Με αυτή την έννοια το Τεχνολογικό Λύκειο μορφωτικά αναβαθμίζεται στην εκπαιδευτική εκείνη βαθμίδα που, πριν από την τριτοβάθμια, πριν από την μετα-δευτεροβάθμια (μη τριτοβάθμιου επιπέδου) εκπαίδευση, αλλά και πριν από την αγορά εργασίας (για όσους δεν επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους), διευκολύνει την επικοινωνία «αυτονομούμενων» εφήβων με βασικούς τομείς της τεχνολογικής εξέλιξης και της κοινωνικής ένταξης, αξία που προδιαγράφει είτε τη συνέχιση των σπουδών, είτε την ποιότητα της επαγγελματικής, κοινωνικής και προσωπικής ζωής των αποφοίτων του.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνονται τα βασικά χαρακτηριστικά του Τεχνολογικού & Επαγγελματικού Λυκείου επί των οποίων στηρίζεται η πρόταση της ΟΙΕΛΕ για το Πρόγραμμα Σπουδών του.

Πίνακας 2: Πρόταση της ΟΙΕΛΕ (2011) - Βασικά χαρακτηριστικά του Τεχνολογικού & Επαγγελματικού Λυκείου

ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	
1	Το Τεχνολογικό & Επαγγελματικό Λύκειο αποτελεί ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΦΗΒΩΝ και όχι μονάδα επαγγελματικής κατάρτισης ενηλίκων. Στα μαθήματα Γενικής Παιδείας, στα μαθήματα ειδίκευσης (Τομέων και Ειδικοτήτων) και στα μαθήματα επιλογής του Τεχνολογικού & Επαγγελματικού Λυκείου αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία στην προσωπική εμπλοκή και δημιουργικότητα των μαθητών .
2	Το Τεχνολογικό & Επαγγελματικό Λύκειο αποτελεί βαθμίδα ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ μεσαίων στελεχών, επομένως βαθμίδα Εξειδίκευσης, όπου τα μαθήματα Γενικής Παιδείας, Ειδίκευσης και Επιλογής προάγουν ευρύτερα τις γνώσεις και τις επικοινωνιακές δεξιότητες των μαθητών/-τριών.
3	Το Τεχνολογικό & Επαγγελματικό Λύκειο αποτελεί κατεξοχήν ΨΗΦΙΑΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ . Στη συγκεκριμένη βαθμίδα θα πρέπει να γίνει η μεγαλύτερη επένδυση σε ψηφιακό εξοπλισμό, και το προσωπικό του να εκπαιδευτεί, ώστε το σύνολο σχεδόν των διδακτικών προσεγγίσεων να προβλέπει την αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ).
4	Το Τεχνολογικό & Επαγγελματικό Λύκειο δεν είναι ένα ΔΥΣΚΟΛΟ σχολείο για τις επιλογές των μαθητών του, ούτε ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟ για την ικανοποίηση των αναγκών τους. Στο Τεχνολογικό & Επαγγελματικό Λύκειο τα μαθησιακά αντικείμενα, η διδακτέα ύλη, ο τρόπος παρουσίασης, άσκησης και προετοιμασίας των μαθητών/-τριών έχει έντονα τα βιωματικά στοιχεία, αναγνωρίζουν και προσαρμόζονται στο επίπεδο του μαθητή καθιστώντας εφικτά τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα, ώστε ο μαθητής να δοκιμάζει την πρόδοό του στην πράξη και να ενισχύει την αυτοεκτίμησή του. Στα μαθήματα Τομέων και Ειδικότητας η θεωρητική και εργαστηριακή/πρακτική άσκηση κατανέμονται εξ ίσου προκειμένου να συνδέεται βιωματικά η θεωρία με τη πράξη.
5	Το Τεχνολογικό & Επαγγελματικό Λύκειο αποτελεί βαθμίδα με σημαντικούς ΒΑΘΜΟΥΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ και πολλαπλές επιλογές για τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς, και τις σχολικές μονάδες. Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να χαράξουν τον προσωπικό τους δρόμο προς ένα ισότιμο απολυτήριο πτυχίο. Οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να προσαρμόσουν τη διδακτέα ύλη ώστε να ανταποκρίνεται περισσότερο στα ενδιαφέροντα και στις δυνατότητες των μαθητών τους και του κοινωνικού τους περιβάλλοντος. Η σχολική μονάδα έχει τη δυνατότητα να προσαρμόσει τους Τομείς και τις Ειδικότητες στην αναπτυξιακή, οικονομική και πολιτιστική διάσταση του άμεσου κοινωνικού της περιβάλλοντος.

ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

6	Το Τεχνολογικό & Επαγγελματικό Λύκειο αποτελεί βαθμίδα που εκπαιδεύει τους μαθητές στη συστηματική ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΑΞΙΟΠΙΣΤΩΝ ΑΤΟΜΙΚΩΝ και ΟΜΑΔΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ , μέσω των οποίων: α) κατακτώνται βασικές ικανότητες που προβλέπονται από το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς, β) αναπτύσσονται ουσιαστικές και γνήσιες σχέσεις παιδαγωγικής καθοδήγησης μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών και γ) ευαισθητοποιούνται οι μαθητές σε όλο το φάσμα των κοινωνικών, πολιτιστικών, περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών της τοπικής κοινωνίας.
7	Το Τεχνολογικό & Επαγγελματικό Λύκειο αποτελεί βαθμίδα με υψηλή ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ στις τοπικές κοινωνίες, και άρα με αναβαθμισμένο κοινωνικό ρόλο. Η μαθητεία, οι πρακτικές άσκησης, οι ατομικές/ομαδικές δραστηριότητες, έχουν άμεση αναφορά στο φυσικό, οικονομικό, πολιτιστικό και ευρύτερα κοινωνικό περιβάλλον της σχολικής μονάδας.
8	Τέλος, το Τεχνολογικό & Επαγγελματικό Λύκειο ως μέρος ενός εκπαιδευτικού συστήματος ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ , στηρίζεται σε ένα σοβαρό και αξιόπιστο σύστημα αξιολόγησης των παρεχόμενων υπηρεσιών, που εγγυάται την ακαδημαϊκή και επαγγελματική επάρκεια των αποφοίτων του.

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ

- Η ύπαρξη Υποχρεωτικών μαθημάτων σε όλες τις τάξεις του Τεχνολογικού & Επαγγελματικού Λυκείου υπηρετεί το χαρακτήρα της **Γενικής Παιδείας** που είναι απαραίτητη και στη συγκεκριμένη βαθμίδα. Μεγαλύτερη εξειδίκευση έχουν τα **Μαθήματα Τομέων και Ειδικότητων**.
- Τα **μαθήματα τέχνης**, που προτείνονται ως **Μαθήματα Επιλογής**, δεν αφορούν μόνο εκείνους που ενδιαφέρονται να ασχοληθούν με τις τέχνες, αλλά τον «εν δυνάμει φιλότεχνο». Η συμβολή των συγκεκριμένων μαθησιακών αντικειμένων και πειθαρχιών στην καλλιέργεια της φαντασίας, της δημιουργικότητας και της παραγωγής καινοτομίας, αποτελούν και τους λόγους που συστήνονται από όλα τα κείμενα της ΕΕ για την ανάπτυξη των βασικών δεξιοτήτων των νέων στην Ευρώπη του 21^{ου} αιώνα. Η αποδέσμευση των μαθημάτων επιλογής (μαθήματα τέχνης) από το κλασικό σύστημα αξιολόγησης (τεστ, γραπτά διαγωνίσματα κ.λ.π) και την αντικατάστασή τους από μεθόδους αξιολόγησης μη γνωστικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων θα πρέπει να θεωρηθεί μια επιπλέον καινοτομία που θα αναβαθμίσει στη συνείδηση των μαθητών την αξία τους.
- Τα **προαιρετικά Μαθήματα Υποστήριξης** επιβάλλεται να ακολουθούν **διαβαθμίσεις** ανάλογα με τις πραγματικές ανάγκες των μαθητών που θα τα παρακολουθήσουν, και συγκεκριμένα:
 - 1^ο επίπεδο:** Βασική υποστήριξη για μαθητές που δυσκολεύονται να κατακτήσουν το βασικό προαπαιτούμενο επίπεδο γνώσεων για την προαγωγή, ή την απόλυσή τους, και
 - 2^ο επίπεδο:** Ενισχυμένη υποστήριξη για μαθητές που έχουν κατακτήσει το απαραίτητο επίπεδο και έχουν την πρόθεση να εμβαθύνουν στα συγκεκριμένα μαθησιακά αντικείμενα (Γλώσσα & Μαθηματικά) ώστε να διευκολυνθεί η φοίτησή τους σε ανώτερη βαθμίδα εκπαίδευσης.
- Η διενέργεια **Ατομικών/Ομαδικών Δραστηριοτήτων** στο Τεχνολογικό & Επαγγελματικό Λύκειο είναι σημαντική. Στη συγκεκριμένη βαθμίδα η δραστηριότητα αυτή δεν είναι θεωρητική, αλλά προσαρμόζεται στο περιεχόμενο της βαθμίδας, στα ενδιαφέροντα και στο επίπεδο των μαθητών της. Ωστόσο, στην πρόταση της ΟΙΕΛΕ, πρώτα εκπαιδεύονται οι μαθητές στη μεθοδολογία ανάπτυξης μιας ατομικής/ομαδικής δραστηριότητας (στην Α Λυκείου, όπου η ατομική δραστηριότητα είναι άσκηση εφαρμογής του πώς αναπτύσσεται η δραστηριότητα), και μετά ανατίθεται στις επόμενες τάξεις η υλοποίηση των δραστηριοτήτων, με τη συστηματική επίβλεψη εκπαιδευτικού, ώστε να μειώνονται οι κίνδυνοι απαξίωσής τους.
- Το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών κάθε μαθησιακού αντικείμενου θα πρέπει με σαφήνεια να περιγράφει παραλλαγές, **διαφοροποιημένα επίπεδα**, παραδείγματα, πιθανές πλοηγήσεις, και επιπλέον ψηφιακές πηγές, προκειμένου ο εκπαιδευτικός να ανταποκριθεί στους διδακτικούς του στόχους, και οι μαθητές να επιτύχουν το επιθυμητό αποτέλεσμα.
- Η θεσμοθέτηση **βαθμών ελευθερίας για τον εκπαιδευτικό** του Τεχνολογικού & Επαγγελματικού Λυκείου κρίνεται απολύτως απαραίτητη προκειμένου η διδακτική του παρέμβαση και να υπηρετεί τους συγκεκριμένους στόχους, που θέτει το αναλυτικό πρόγραμμα, αλλά και να ανταποκρίνεται στην ιδιαίτερη διδακτική ικανότητα κάθε εκπαιδευτικού και ταυτόχρονα να τον βοηθάει να προσαρμόσει τη διδακτέα ύλη στις ανάγκες, τις δυνατότητες, και τα ενδιαφέροντα των μαθητών του. Αυτό σημαίνει ότι οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να μπορούν να επιλέγουν το μέρος της διδακτέας ύλης που κρίνουν αναγκαίο, τη μεθοδολογία προσέγγισης των διδακτικών στόχων που θα ακολουθήσουν, τα απαιτούμενα εκπαιδευτικά υλικά, το ρυθμό ανάπτυξης της διδασκόμενης ύλης και, φυσικά, τον τρόπο άσκησης και αξιολόγησης των μαθητών τους. Για όλα τα παραπάνω απαιτείται εξειδικευμένη επιμόρφωση.
- Η ενίσχυση του **κοινωνικού ρόλου** του Τεχνολογικού Λυκείου ουσιαστικά συνίσταται στην αμφίδρομη επικοινωνία του με την τοπική κοινωνία, την ευαισθητοποίηση των μαθητών στην κοινωνική αλληλεγγύη και δράση και στην εξωστρέφεια της σχολικής μονάδας με τη διοργάνωση αθλητικών, καλλιτεχνικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντικών εκδηλώσεων. Η λειτουργία σχετικών ομάδων εργασίας από μαθητές ή και θεματικών ομίλων θα μπορούσαν να δώσουν βαθύτερο περιεχόμενο σ' αυτήν την προσέγγιση από τον κοινότοπο χαρακτήρα των σχολικών εκδηλώσεων.

- Η αύξηση του **διδασκτικού χρόνου** από τις 35 ώρες στις 40 διδακτικές ώρες, στην προοπτική του ολοήμερου Τεχνολογικού & Επαγγελματικού Λυκείου, κρίνεται αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί ένας πιο «**ήρεμος**» τρόπος ανάπτυξης της σχολικής ζωής, που θα επιτρέψει επιπλέον ώρες προσωπικής μελέτης και έρευνας σε ψηφιακές και συμβατικές βιβλιοθήκες.

«ΨΗΦΙΑΚΟ» ΣΧΟΛΕΙΟ

Δεδομένου ότι η εκπαιδευτική στρατηγική για το «ψηφιακό σχολείο» έχει ως στόχο την πλήρη ένταξη και ενσωμάτωση των Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στο Πρόγραμμα Σπουδών και στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική, η Τεχνολογική & Επαγγελματική Εκπαίδευση αποτελεί την κατ' εξοχήν βαθμίδα εφαρμογής της. Το «ψηφιακό» Τεχνολογικό & Επαγγελματικό Λύκειο, μπορεί να αποτελέσει:

- για τους εκπαιδευτικούς ένα μέσο υποστήριξης των σύγχρονων παιδαγωγικών προσεγγίσεων για τη μάθηση, ανταλλαγής καλών πρακτικών με τους συναδέλφους τους στο «παγκόσμιο χωριό» αλλά και δυνατοτήτων για διαρκή επιμόρφωση.
- για τους μαθητές ένα χρήσιμο εργαλείο μάθησης, επίλυσης προβλημάτων, ανάπτυξης της κριτικής σκέψης και της δημιουργικής τους ικανότητας.
- για όλη τη σχολική κοινότητα (μαθητές και εκπαιδευτικούς) ένα εργαλείο συνεργασίας των μελών της αλλά και επικοινωνίας με τον υπόλοιπο κόσμο μέσω της συ-

γκρότησης πολλαπλών «ψηφιακών κοινοτήτων μάθησης»

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Η άρτια εργαστηριακή εκπαίδευση των μαθητών της Τεχνικής & Επαγγελματικής Εκπαίδευσης προϋποθέτει την ύπαρξη πλήρως οργανωμένων εργαστηρίων, στα οποία οι μαθητές όλων των ειδικοτήτων θα λαμβάνουν την κατάλληλη τεχνική και εργαστηριακή εκπαίδευση, προκειμένου με την αποφοίτησή τους να είναι σε θέση να ασκήσουν το επάγγελμά τους με επιτυχία, να ενταχθούν ομαλά στο εργασιακό και κοινωνικό περιβάλλον. Κομβικό σημείο για την αναβάθμιση της παρεχόμενης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, η ποιοτική και ποσοτική αναδιοργάνωση και ενίσχυση των εργαστηρίων, των χώρων όπου πραγματώνεται η ουσία της επαγγελματικής εκπαίδευσης πριν από την έξοδο στην αγορά εργασίας.

Κλείνοντας, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ΟΙΕΛΕ ουδέποτε διεκδίκησε την αποκλειστικότητα, ή τη μοναδικότητα των προτάσεών της. Προσβλέπουμε στη συμπληρωματικότητα, στη διαμόρφωση ποιοτικότερων προτάσεων μέσα από τη γόνιμη ανταλλαγή ιδεών από κοινού με ολόκληρη την εκπαιδευτική κοινότητα για το καίριο ζήτημα της αναβάθμισης του μορφωτικού και κοινωνικού ρόλου του Τεχνολογικού & Επαγγελματικού Λυκείου, εκτιμώντας ότι η συγκεκριμένη πρότασή μας μπορεί να γεννήσει ιδέες και προτάσεις στον κοινό στόχο για ένα **ανθρώπινο** και **δημοκρατικό** σχολείο.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΑΡΑΘΕΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΩΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ ΤΟΥ ΣΠΔΕ - ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η επί τετραετία πολιτική αναφορά στο πόρισμα του ΣΠΔΕ δεν είναι τυχαία. Πράγματι το 2009 ήταν η πρώτη φορά που η **ατζέντα συζήτησης** του Συμβουλίου δεν καθορίστηκε από τις πολιτικές λειτουργικές προτεραιότητες του Υπουργείου Παιδείας, όπως κατά κόρον έγινε κατά την επόμενη σύγκλιση του (2011), αλλά από τις προτεραιότητες που έθεταν οι τοποθετήσεις των μελών του και οι οποίες είχαν επικεντρωθεί στη συνολική αναβάθμιση της ποιότητας και του μορφωτικού ρόλου ολόκληρου του εκπαιδευτικού συστήματος. Κατά την πεντάμηνη εργασία του ΣΠΔΕ (2009) η συζήτηση μεταξύ των μελών, με τις αδυναμίες και τις ελλείψεις που πάντα έχει ο ελεύθερος προφορικός λόγος, και η οποία αποτυπώθηκε ολόκληρη στα πρακτικά του Συμβουλίου, ήταν πράγματι πολύ-επίπεδη και ουσιαστική, επιχειρούσε να αναλύσει σε βάθος τα ζητήματα, και με το πόρισμα της ανέδειξε ως αρχή και κορυφαίο στοιχείο αλλαγής την ανάγκη για το **στρατηγικό σχεδιασμό** του ελληνικού συστήματος. Αξίζει να σημειωθεί, ακριβώς ως δείγμα της ποιότητας και του εύρους της συζήτησης, ότι στις διαδικασίες του ΣΠΔΕ ζήτησαν να μετάσχουν –χωρίς δικαίωμα ψήφου- η ΠΟΣΔΕΠ, η ΟΣΕΠ-ΤΕΙ, καθώς και εκπρόσωποι των Συνόδων των Πρυτάνεων και των Προέδρων των ΑΤΕΙ, δίνοντας με σαφήνεια την άποψη και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για τη χάραξη μιας ενιαίας στρατηγικής για το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας.

Χαρακτηριστικό της απήχησης των πορισμάτων του Συμβουλίου του 2009, αποτελεί και το γεγονός ότι τον Νοέμβριο του 2009 η ΠΟΣΔΕΠ οργάνωσε ειδική εκδήλωση με αντικείμενο «**Το Γενικό Λύκειο και το Σύστημα Πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση**» εκδίδοντας τα πρακτικά σε ειδικό τόμο, ενώ το Μάιο του 2011 η ΟΙΕΛΕ παρουσιάζοντας έρευνα που πραγματοποίησε για το «**Γενικό Λύκειο**» σε δική της εκδήλωση ήταν πλέον προφανές ότι οι συνδικαλιστικοί φορείς είχαν ήδη διαμορφώσει ένα επίπεδο σύγκλισης, σύνθεσης και διατύπωσης αρχών σε θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής, που πραγματικά διευκόλυναν την χάραξη ενός στρατηγικού σχεδιασμού για την αναβάθμιση της ποιότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Τα τελευταία χρόνια η επίκληση των συμπερασμάτων του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του ΕΣΥΠ (2009) είναι συχνή. Τα συμπεράσματα όμως αυτά έχουν κατά το δοκούν αξιοποιηθεί από τις εκάστοτε πολιτικές ηγεσίες του Υπουργείου Παιδείας, που προτάσσοντας δικές τους επιλογές, επιλέγουν «αλα καρτ» από τα συγκεκριμένα συμπεράσματα και τα στρεβλώνουν. Στα τέσσερα χρόνια που πέρασαν, οι πολιτικές ηγεσίες του Υπουργείου Παιδείας ακύρωσαν το θεσμικό διάλογο για την Παιδεία, και τον αντικατέστησαν με Ειδικές Επιτροπές «προθύμων» Ειδικών και με τις ατομικές καταχωρήσεις στην ηλεκτρονική διαβούλευση.

1) Απόρροια πολύχρονου διαλόγου το πρόσφατο Σ/Ν; Ποια είναι η συγγένειά του με το πόρισμα του ΣΠΔΕ (2009); Μύθος ή πραγματικότητα;

	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΠΔΕ (2009) ΓΙΑ ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ – Γενικά χαρακτηριστικά	Σ/Ν
1	Απεξάρτηση λυκείου από τις εισαγωγικές εξετάσεις. Έμφαση στην <u>παιδευτική αυτοτέλεια</u> του λυκείου.	
2	Κατάργηση γνωστικών πεδίων (κύκλων σπουδών) και δεσμών με τόνωση του <u>μορφωτικού χαρακτήρα</u> του λυκείου.	
3	Σε κάθε τάξη υποχρεωτικά μαθήματα, ο αριθμός των οποίων <u>μειώνεται</u> από την Α' προς τη Γ' Λυκείου.	
4	Σε κάθε τάξη μαθήματα επιλογής, ο αριθμός των οποίων <u>αυξάνεται</u> από την Α' προς τη Γ' Λυκείου, με πολλαπλές δυνατότητες επιλογών.	
5	Σταδιακή επέκταση της διεύρυνσης του <u>σχολικού ωραρίου</u> για όλους τους μαθητές του Γενικού Λυκείου μέχρι τις 16:00 για παιδευτικούς και κοινωνικούς λόγους (δραστηριότητες, πολιτιστικά, προετοιμασία, υποβοήθηση – όχι διδασκαλία πρόσθετων μαθημάτων).	
6	Συνυπολογισμός για την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση της επίδοσης (τελικών βαθμών) όλων των τάξεων του Γενικού Λυκείου, μετά από έγκυρη, αντικειμενική αξιολόγηση των μαθητών από τους <u>διδάσκοντες</u> με τρόπους που θα εξειδικευτούν από το Συμβούλιο στη δεύτερη φάση της λειτουργίας του.	
7	Λειτουργία Λυκείων <u>2^{ης} ευκαιρίας</u> για τους εργαζόμενους που θα επιθυμούσαν να διευρύνουν τα ακαδημαϊκά τους προσόντα, κατά το πρότυπο των Γυμνασίων 2ης ευκαιρίας, τα οποία έχουν αποδώσει καρπούς.	

Πηγή: Αναβάθμιση του μορφωτικού και κοινωνικού ρόλου του Γενικού Λυκείου. Διατύπωση πρότασης για το Πρόγραμμα Σπουδών του Γενικού Λυκείου, σύμφωνα με τις επισημάνσεις των εκπροσώπων της ΟΙΕΛΕ στο ΣΠΔΕ (2009) και σχετικής έρευνας γνώμης των Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών.

Σύμβολο	Ερμηνεία
	<u>Δεν υιοθετείται</u> από το σχέδιο νόμου
	Υιοθετείται <u>με επιφυλάξεις</u> από το σχέδιο νόμου
	<u>Υιοθετείται</u> από το σχέδιο νόμου

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΠΔΕ (2009) ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΒΑΣΙΚΟΙ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ		Σ/Ν
1	Κύριος στόχος: η <u>ποιότητα</u> της προσφερόμενης σχολικής παιδείας.	
2	Η <u>ελευθερία</u> του δασκάλου για την επίτευξη των στόχων.	
3	Σύνταξη νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων που θα στηρίζονται στο τρίπτυχο " <u>γνώσεις - ικανότητες - δεξιότητες</u> ".	
4	Ενιαίοι <u>εκπαιδευτικοί στόχοι</u> στο Λύκειο (τόσο στη Γενικό όσο και στην Τεχνολογικό-Επαγγελματικό).	

Πηγή: Αναβάθμιση του μορφωτικού και κοινωνικού ρόλου του Γενικού Λυκείου. Διατύπωση πρότασης για το Πρόγραμμα Σπουδών του Γενικού Λυκείου, σύμφωνα με τις επισημάνσεις των εκπροσώπων της ΟΙΕΛΕ στο ΣΠΔΕ (2009) και σχετικής έρευνας γνώμης των Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΠΔΕ (2009) ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΑ		Σ/Ν
1	Αυξημένη ελευθερία επιλογών μαθημάτων στο Γενικό Λύκειο.	
2	Υποχρεωτικά και Επιλεγόμενα μαθήματα στο Γενικό λύκειο	
3	Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών στο Γενικό Λύκειο με προβλεπόμενους βαθμούς ελευθερίας για πρωτοβουλίες των εκπαιδευτικών, καθορισμός, ενότητων, εκπαιδευτικών στόχων και αναμενόμενων αποτελεσμάτων.	
4	Καθιέρωση ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας παράλληλα προς τη συμβατική.	
5	Ζώνη πολιτισμού εντός του σχολικού προγράμματος με παράλληλη διάχυση σε όλα τα μαθήματα	
6	Επιτρέπουν τη διάχυση των περιεχομένων της μάθησης και να προωθούν την εκπαίδευση για την ειρήνη, για την αειφόρο ανάπτυξη, για την ισότητα των φύλων, καθώς και την Τοπική Ιστορία, τον ελληνικό πολιτισμό και την ελληνική παράδοση, την περιβαλλοντική εκπαίδευση και συνείδηση, την Αγωγή Υγείας, την Αγωγή του Καταναλωτή κ.ο.κ.	
7	Δίνουν τη δυνατότητα ώστε, ανάλογα με το αντικείμενο, να αναπτύσσονται δραστηριότητες οι οποίες θα λαμβάνουν υπόψη τα ενδιαφέροντα των μαθητών (καθιέρωση ζώνης πολιτισμού και δραστηριοτήτων σε όλο το εύρος της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και επιλεγόμενων μαθημάτων στο πλαίσιο του ολοήμερου σχολείου)	
8	Προβλέπουν την αξιοποίηση των ποικίλων πηγών πληροφοριών (Διαδίκτυο, ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες, βιβλιοθήκες κ.ά.)	
9	Υποστηρίζουν την ποικιλότητα των πηγών μάθησης και να προωθούν ενεργητικές, συμμετοχικές, διαλογικές, διερευνητικές - ανακαλυπτικές και αυτοκατευθυνόμενες μορφές μάθησης (με τη μορφή project και με έμφαση στις διεπιστημονικές προσεγγίσεις), με παράλληλους θεσμοθετημένους μηχανισμούς ελέγχου και έγκρισης των πηγών.	
10	Περιορίζουν δραστικά τον όγκο της ύλης σε ένα επαρκές σώμα γνώσεων με στόχο την ουσιαστικότερη και σε βάθος κατανόηση της ύλης με μεγαλύτερη συνάφεια της παρεχόμενης εκπαίδευσης με τις πραγματικές και ουσιαστικές ανάγκες της καθημερινής ζωής. Προς τούτο σε κάθε γνωστικό αντικείμενο ο διατιθέμενος διδακτικός χρόνος ισοκατανέμεται ανάμεσα : α) στις γνώσεις που πρέπει να κατακτήσουν οι μαθητές, β) τις ικανότητες και δεξιότητες που πρέπει να αναπτύξουν και γ) τις αξίες και στάσεις που πρέπει ως πολίτες να καλλιεργήσουν.	

Πηγή: Αναβάθμιση του μορφωτικού και κοινωνικού ρόλου του Γενικού Λυκείου. Διατύπωση πρότασης για το Πρόγραμμα Σπουδών του Γενικού Λυκείου, σύμφωνα με τις επισημάνσεις των εκπροσώπων της ΟΙΕΛΕ στο ΣΠΔΕ (2009) και σχετικής έρευνας γνώμης των Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών.

	ΠΟΡΙΣΜΑ ΣΠΔΕ 2009	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΥΠ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ 2011	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΥΠ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ 2013
	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	Δεν δομήθηκε	Δεν δομήθηκε
	Επισημάνσεις		
1	Κεντρικός πυρήνας το συμφέρον του μαθητή	Αναφέρθηκε δεν τεκμηριώθηκε	Δεν αναφέρθηκε
2	Άρση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων	Αγνοήθηκε	Αγνοήθηκε
3	Προβλέψεις για τα ΑΜΕΑ	Αγνοήθηκε	Αγνοήθηκε
4	Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της εκπαίδευσης	Υποτιμήθηκε	Αγνοήθηκε
5	Προετοιμασία των εκπαιδευτικών	Υποτιμήθηκε	Αγνοήθηκε
6	Αναλυτικά προγράμματα σπουδών	Δεν δομήθηκε	Αγνοήθηκε
7	Μείωση της σχολικής διαρροής στην ΤΕΕ	Αγνοήθηκε	Αγνοήθηκε
8	Λύκεια 2ης ευκαιρίας	Αγνοήθηκε	Αγνοήθηκε
9	Αξιοκρατικό σύστημα επιλογής των στελεχών της εκπαίδευσης	Δεν τεκμαίρεται	Δεν τεκμαίρεται
I.	ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ		
	ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ		
1	Απεξάρτηση του Λυκείου από τις εισαγωγικές εξετάσεις	Παρέμεινε ισχυρή	Ισχυροποιήθηκε περαιτέρω
2	Κατάργηση γνωστικών πεδίων (κύκλων σπουδών) και δεσμών	Δεν υλοποιήθηκε	Δεν υλοποιήθηκε
3	Τόνωση του Μορφωτικού χαρακτήρα του Λυκείου	Υποτιμήθηκε	Υποτιμήθηκε
4	Αριθμός υποχρεωτικών μαθημάτων μειούμενος από την Α προς τη Γ Λυκείου	Υλοποιήθηκε	Υλοποιήθηκε
5	Αριθμός μαθημάτων επιλογής αυξανόμενος από την Α προς τη Γ Λυκείου	Δεν υλοποιήθηκε	Δεν υλοποιήθηκε
6	Συνυπολογισμός για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια της επίδοσης όλων των τάξεων του Λυκείου, μετά από έγκυρη και αντικειμενική αξιολόγηση από τους διδάσκοντες με τρόπους που μπορούν να εξειδικευτούν	Δεν υλοποιήθηκε	Παρέμεινε μόνο σε επίπεδο γνωστικού τομέα και σύνδεσε περισσότερο το Γενικό Λύκειο με το σύστημα πρόσβασης
7	Αύξηση των υποστηρικτικών εκπαιδευτικών δομών και στελέχωσή τους	Έγινε το αντίθετο	Έγινε το αντίθετο
II.	ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ		
1	Αναλυτικά προγράμματα σπουδών με στόχο την ποιότητα της προσφερόμενης παιδείας, με ελευθερία του εκπαιδευτικού στην επίτευξη του στόχου, στηριγμένα στο τρίπτυχο "γνώσεις- ικανότητες- δεξιότητες"	Δεν υλοποιήθηκε	Δεν υλοποιήθηκε
2	Υποχρεωτικά - Επιλεγόμενα μαθήματα - Ζώνη πολιτισμού	Δεν υλοποιήθηκε	Δεν υλοποιήθηκε
III.	ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	Δεν υλοποιήθηκε	Δεν υλοποιήθηκε
IV.	ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ	Δεν προβλέπονται	Δεν προβλέπονται
V.	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	Έγινε προσπάθεια με τη Τεχνολογική διάσταση που της αποδόθηκε	Υποτιμήθηκε άμεσα σε επίπεδο επαγγελματικής καθαρά εκπαίδευσης
VI.	ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ	Αγνοήθηκε	Αγνοήθηκε
VII.	ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	Έμεινε σε πειραματικό και χωρίς σχέδιο επίπεδο	Αγνοήθηκε
	ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΑ ΑΕΙ/ΑΤΕΙ	Δεν ανακοινώθηκαν	Αύξηση της φροντιστηριοποίησης

	ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΕΣ/ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΕΛΕ ΣΤΟ ΣΠΔΕ-ΕΣΥΠ (2009 & 2011)	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΥΠ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ 2011	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΥΠ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ 2013
1	Αναβάθμιση και συνεχή λειτουργία του ΣΠΔΕ	Αγνοήθηκε και υποτιμήθηκε	Αγνοήθηκε και υποτιμήθηκε
2	Προτεραιότητα και δόμηση του πλαισίου του προγράμματος σπουδών της Υποχρεωτικής εκπαίδευσης	Δεν έγινε	Δεν έγινε
3	Κατά προτεραιότητα ο ψηφιακός εξοπλισμός στις σχολικές μονάδες εκπαιδευτικής προτεραιότητας	Δεν προκρίθηκε	Δεν έγινε
4	Αποτύπωση ανάλυση και δόμηση των βασικών μεγεθών της εκπαίδευσης	Ξεκίνησε αλλά δεν έδωσε αποτελέσματα	Υποτιμήθηκε
5	Ιδιαίτερη μέριμνα στις ιδιομορφίες των νησιωτικών, ορεινών και ακριτικών περιοχών της χώρας - προτεραιότητα στην επένδυση	Αγνοήθηκε και υποτιμήθηκε	Αγνοήθηκε και υποτιμήθηκε
6	Ιδιαίτερη μέριμνα για τις υποβαθμισμένες περιοχές των αστικών περιοχών - προτεραιότητα στην επένδυση	Αγνοήθηκε και υποτιμήθηκε	Αγνοήθηκε και υποτιμήθηκε
5	Αποκατάσταση του κύρους των εκδιδόμενων τίτλων/πτυχίων των επι μέρους βαθμίδων	Αγνοήθηκε και υποτιμήθηκε	Αγνοήθηκε και υποτιμήθηκε
7	Ενίσχυση του ρόλου του Συλλόγου Διδασκόντων	Ο Σύλλογος υποβαθμίστηκε	Ο Σύλλογος υποβαθμίστηκε
8	Αύξηση των βαθμών ελευθερίας των ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ προς την επίτευξη των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων	Αγνοήθηκε και υποτιμήθηκε	Αγνοήθηκε και υποτιμήθηκε
9	Αύξηση των βαθμών ελευθερίας των ΜΑΘΗΤΩΝ προς την κατάκτηση του ισότιμου πτυχίου	Αγνοήθηκε και υποτιμήθηκε	Αγνοήθηκε και υποτιμήθηκε
6	Έμφαση και εξωστρέφεια της σχολικής μονάδας προς την τοπική κοινωνία	Πειραματικές προσπάθειες	Αγνοήθηκε και υποτιμήθηκε
10	Εθνικό Απολυτήριο της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και portfolio μαθητή η μόνη προϋπόθεση εισαγωγής στην τριτοβάθμια	Δεν λήφθηκε υπόψη	Δεν λήφθηκε υπόψη
11	Το κόστος της δαπάνης για τις εισαγικές εξετάσεις (25 εκατ.€) να μεταφερθεί για την αναβάθμιση του κύρους της πολύ-επίπεδης αξιολόγησης των μαθητών από τους εκπαιδευτικούς τους.	Αγνοήθηκε και υποτιμήθηκε	Αγνοήθηκε και υποτιμήθηκε
12	Υιοθέτηση της Ανεξάρτητης αρχής για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην υποχρεωτική εκπαίδευση με έμφαση στην αξιολόγηση στρατηγικών επιλογών, διοικητικών δομών, διοικητικής και επιστημονικής καθοδήγησης μονάδων και παραγόμενων εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων σε επίπεδο εκπαιδευτικών μονάδων.	Αγνοήθηκε και υποτιμήθηκε	Αγνοήθηκε και υποτιμήθηκε
13	Ουσιαστική δόμηση, εποπτεία και συλλειτουργία της Μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τις προηγούμενες και επόμενες βαθμίδες	Έγινε προσπάθεια εποπτείας	Περιπλέχτηκε και αποσυνδέθηκε ακόμα περισσότερο
14	Έλεγχος του σχεδίου να λειτουργήσει σε πραγματικές συνθήκες σύμφωνα με τις υποδομές το προσωπικό και τις ιδιομορφίες των περιοχών	Δεν πέτυχε	Αγνοήθηκε

2) Η αποδέσμευση του Γενικού Λυκείου από την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.**Μύθος ή πραγματικότητα:**

Μάλλον με αυτήν την πρόφαση υποτιμάται περαιτέρω ο ρόλος του εκπαιδευτικού της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αλλά και η αυτοτέλεια του Λυκείου ως εκπαιδευτικής βαθμίδας.

Τα θέματα των προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων, που είναι ενδοσχολικές, προκύπτουν:

α) κατά ποσοστό 50%, με κλήρωση από τράπεζα θεμάτων εξετάσεων διαβαθμισμένης δυσκολίας (για τη δημιουργία και λειτουργία της οποίας είναι αρμόδιος ο Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων) και

β) κατά ποσοστό 50%, από το διδάσκοντα ή τους διδάσκοντες.

Τα γραπτά διορθώνονται από τον οικείο διδάσκοντα.

Παρ' όλα αυτά, για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση απαιτούνται νέες γραπτές εξετάσεις, με θέματα που προκύπτουν:

α) κατά ποσοστό 50%, με κλήρωση από τράπεζα θεμάτων εξετάσεων διαβαθμισμένης δυσκολίας και

β) κατά ποσοστό 50%, από την Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων, που ορίζεται ετησίως από τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, με τη σύμφωνη γνώμη του Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων.

Τα γραπτά διορθώνονται από βαθμολογητές, για τον ορισμό των οποίων διατυπώνει πρόταση ο Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων.

Για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση λογίζονται οι βαθμοί των τεσσάρων (4) πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων πολλαπλασιασμένοι επί τον συντελεστή βαρύτητας του κάθε μαθήματος και ο Β.Π.Α. (Βαθμός Προαγωγής και Απόλυσης), **μετά την αναπροσαρμογή του.**

Ο συντελεστής βαρύτητας καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, η οποία εκδίδεται το αργότερο την 15η Μαρτίου εκάστου έτους ανά Σχολή, Τμήμα ή Εισαγωγική Κατεύθυνση του τρέχοντος έτους. Ο καθορισμός του συντελεστή βαρύτητας σε ένα (1) μάθημα ανά Σχολή, Τμήμα ή Εισαγωγική Κατεύθυνση πραγματοποιείται μετά από πρόταση της γενικής συνέλευσης του αρμόδιου Τμήματος προς τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, η οποία περιέρχεται σε αυτόν της 1η Μαρτίου εκάστου έτους.

Καθénνας από τους Γενικούς Βαθμούς Προαγωγής (Γ.Β.Π.) στις τάξεις Β' και Γ' και ο Γενικός Βαθμός Απόλυσης (Γ.Β.Α.) από τη Γ' τάξη αναπροσαρμόζεται ως εξής:

- αν είναι μεγαλύτερος της μιας μονάδας σε σχέση με το μέσο όρο των τεσσάρων ανά Ομάδα Προσανατολισμού μαθημάτων που εξετάζονται σε πανελλήνιες εξετάσεις (Μ.Ο.), αναπροσαρμόζεται ώστε να μην απέχει περισσότερο από μία μονάδα από τον Μ.Ο.,
- αν είναι μεγαλύτερος μέχρι και μία μονάδα σε σχέση με το μέσο όρο των τεσσάρων ανά Ομάδα Προσανατολισμού μαθημάτων που εξετάζονται σε πανελλήνιες εξετάσεις (Μ.Ο.), δεν αναπροσαρμόζεται, και
- αν είναι μικρότερος σε σχέση με το μέσο όρο των τεσσάρων ανά Ομάδα Προσανατολισμού μαθημάτων που εξετάζονται σε πανελλήνιες εξετάσεις (Μ.Ο.), αναπροσαρμόζεται προς τα άνω κατά μία το πολύ μονάδα (και μέχρι του ορίου του Μ.Ο.).

Μετά την αναπροσαρμογή:

$$\text{Β.Π. Α.} = \frac{\text{Γ.Β.Π. Α' τάξ.} * 0,4 + \text{Γ.Β.Π. Β' τάξ.} * 0,7 + \text{Γ.Β.Α. Γ' τάξ.} * 0,9}{2}$$

Η διαφοροποίηση των εισαγωγικών από τις απολυτήριες εξετάσεις και η αναπροσαρμογή του Βαθμού Προαγωγής και Απόλυσης στο μέσο όρο των τεσσάρων ανά Ομάδα Προσανατολισμού μαθημάτων που εξετάζονται σε πανελλήνιες εξετάσεις (Μ.Ο.), με μέγιστη απόκλιση αυτή της μίας (1) μονάδας, φαίνεται να αποδεσμεύει το Λύκειο από το σύστημα εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Ταυτόχρονα όμως βάλλει κατά της αυτοτέλειας και της αξιοπιστίας του Λυκείου, πολύ περισσότερο όταν τα θέματα των προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων, που είναι ενδοσχολικές, προκύπτουν: α) κατά ποσοστό 50%, με κλήρωση από τράπεζα θεμάτων εξετάσεων διαβαθμισμένης δυσκολίας (για τη δημιουργία και λειτουργία της οποίας είναι αρμόδιος ο Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων) και β) κατά ποσοστό 50%, από το διδάσκοντα ή τους διδάσκοντες.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΙΕΛΕ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ «ΝΕΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ»

Η νομοθετική πρωτοβουλία της κυβέρνησης για το Νέο Λύκειο αποτελεί αντι-μεταρρύθμιση που οδηγεί την εκπαίδευση πολλά χρόνια πίσω. Είναι πρόταση **αντι-εκπαιδευτική, αναχρονιστική, πρόχειρη** και με **σαφή ταξικό προσανατολισμό**. Η δε πρόταση της για την τεχνική εκπαίδευση είναι επίσης **αναχρονιστική, ασύνδετη** με την αντίστοιχη του προτεινόμενου Νέου Λυκείου, **ουσιαστικά ανεφάρμοστη** και **πολιτικά ύποπτη**.

ΑΝΤΙ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΚΑΙ ΑΝΑΧΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΤΟ ΝΕΟ ΛΥΚΕΙΟ

Λίγο πριν ξεσπάσει η βαθιά κοινωνική και οικονομική κρίση στη χώρα μας, το ΣΠΔΕ του 2009 είχε διαγνώσει ορισμένες θεμελιώδεις **αρχές** που θα έπρεπε να διέπουν το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα στο σύνολό του και το λύκειο ως μέρος αυτού. Το Λύκειο θα έπρεπε σταδιακά να χάσει το χαρακτήρα του προθαλάμου για την εισαγωγή στο Πανεπιστήμιο, να συγκροτηθεί ως αυτόνομη εκπαιδευτική μονάδα με έμφαση στην αναδιάρθρωση των Αναλυτικών Προγραμμάτων και των σχολικών εγχειριδίων, με την παραχώρηση μεγαλύτερου βαθμού ελευθερίας στους εκπαιδευτικούς, με αυξημένη τη δυνατότητα επιλογής αντικειμένων από τους μαθητές, με έμφαση στην έρευνα, αποβλέποντας σε ένα περισσότερο ανθρώπινο, δημοκρατικό και ελκυστικό σχολείο, απαλλαγμένο από την παρωχημένη λογική των δεσμών και των «γνωστικών πεδίων».

Το σχέδιο νόμου για το Νέο Λύκειο έχει αντι-εκπαιδευτικό και αναχρονιστικό χαρακτήρα, διότι:

- Αποτελεί ανακύκλωση **παλιών υλικών** χωρίς να προτείνει επανασχεδιασμό Αναλυτικών Προγραμμάτων και εγχειριδίων,
- Ισχυροποιεί την **εξετασιοκεντρική** λογική του Λυκείου σε κάθε τάξη μέχρι και τις εισαγωγικές για την τρίτοβάθμια εκπαίδευση,
- Επιστρέφει το Λύκειο στη νοοτροπία της δεκαετίας του '70 και του '80 με την επαναφορά των δεσμών και της κρίσης του ακαδημαϊκού μέλλοντος του μαθητή μέσα από ένα σκληρό σύστημα που απαιτεί **αποσπίθιση** κι όχι ενεργητική συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία,
- Συρρικνώνει την απαραίτητη στο σύγχρονο εκπαιδευτικό γίνεσθαι εκμάθηση **ερευνητικών δεξιοτήτων** και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών,
- Εμμένει στη λογική του σχολείου μιας άλλης εποχής με **«αυτόνομα»** γνωστικά αντικείμενα, χωρίς αυτά να διέπονται από διεπιστημονικότητα,
- Το Νέο Λύκειο είναι ένα εξαιρετικά **δύσκολο** και επίπονο για τους μαθητές σχολείο λόγω του φόρτου εργασίας και της αναγκαιότητας για αποσπίθιση. Δεν υπηρετεί διόλου τους αναγκαίους στόχους για ένα σχολείο πιο ανθρώπινο, πιο ελκυστικό, πιο σύγχρονο και δημιουργικό, και δεν μεριμνά για τους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες και αναπηρία.
- Ο βαθμός δυσκολίας του Λυκείου και ο τριετής μαραθώνιος βαθμοθηρίας οδηγούν χιλιάδες μαθητές στην αγκαλιά των **φροντιστηρίων** που, πέρα από τη βαρύτερη οικονομική επιβάρυνση, αφαιρούν από αυτούς

και τα τελευταία ψήγματα ελεύθερου χρόνου που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί για άθληση, ψυχαγωγία και κοινωνική δραστηριοποίηση.

Η ΠΡΟΧΕΙΡΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Το σχέδιο νόμου για το Νέο Λύκειο αποτελεί μνημείο προχειρότητας και προϊόν πολιτικής «υποχρέωσης», κι όχι απόρροια σοβαρού **στρατηγικού σχεδιασμού** για το εκπαιδευτικό σύστημα, διότι:

- Η ανακοίνωσή του έγινε εν μέσω θέρους, με υποτυπώδη δημόσια διαβούλευση, με απόντες και απρόσκλητους τους κοινωνικούς φορείς και την εκπαιδευτική κοινότητα, ενώ τελικά θα ψηφιστεί στη Βουλή μετά την έναρξη της σχολικής χρονιάς από την οποία θα ισχύει, χωρίς να είναι δυνατός ο νηφάλιος και προσχεδιασμένος προγραμματισμός των σχολικών μονάδων, με αποτέλεσμα δημόσια και ιδιωτικά σχολεία να είναι αιφνιδιασμένα και απροετοίμαστα για τις (όποιες) αλλαγές.
- Η αντιμετώπιση του Λυκείου ως μια εντελώς ξεχωριστή οντότητα, χωρίς διασύνδεση με τις άλλες βαθμίδες της εκπαίδευσης (Δημοτικό, Γυμνάσιο) και ο επί χάρτου και της τελευταίας στιγμής καθορισμός του ωρών ανά ειδικότητα, χωρίς να έχουν προηγηθεί αλλαγές στο Αναλυτικό Πρόγραμμα, αποδεικνύει ότι η όλη επεξεργασία έγινε στο πόδι.
- Οι αλλαγές κατά τη διάρκεια των τελευταίων εβδομάδων ήταν προϊόντα πολιτικών πιέσεων και διευθετήσεων, με απώτερο στόχο την αποφυγή αντιδράσεων και όχι την ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης.

ΠΑΙΔΑ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΩΝ ΦΤΩΧΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΤΟ ΝΕΟ ΛΥΚΕΙΟ

Το 2009 το ΣΠΔΕ είχε διαπιστώσει ότι υπάρχει ανάγκη ανακοπής της **σχολικής διαρροής** που στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είχε διαφοροποιηθεί σε υψηλό βαθμό (**2,2%** από το ΓΕΛ, **16,8%** από την ΤΕΕ). Ταυτόχρονα το ποσοστό των μαθητών με **«χαμηλά εκπαιδευτικά αποτελέσματα»** (επαναλαμβάνουν τάξη ή προάγονται οριακά με μ.ο. από 9,5-11) υπολογίζεται στο **35,0%** περίπου στο ΓΕΛ και στο **54,9%** περίπου στην ΤΕΕ. Με την αυστηροποίηση του πλαισίου προαγωγής είναι εξαιρετικά πιθανόν ότι περισσότεροι από 1 στους 3 μαθητές του Νέου Γενικού Λυκείου και περισσότεροι από τους μισούς μαθητές του Νέου Τεχνικού Λυκείου θα διατρέξουν κίνδυνο να βρεθούν εκτός εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η εφιαλτική αυτή προοπτική ανοίγεται κατά κύριο λόγο για τους μαθητές που προέρχονται από φτωχές οικογένειες και ευάλωτες γενικότερα κοινωνικές ομάδες, οι οποίες δεν διαθέτουν την οικονομική δυνατότητα, ώστε τα παιδιά τους να μπορέσουν να ανταποκριθούν στον τριετή εξεταστικό και βαθμοθηρικό μαραθώνιο με φροντιστηριακή υποστήριξη. Με δεδομένη την βαρύτερη οικονομική κρίση, γίνεται φανερό ότι το Νέο Λύκειο θα λειτουργήσει ως παγίδα για τα παιδιά των μη προνομιούχων και ως παράγοντας όξυνσης των κοινωνικών, των εκπαιδευτικών και των κοινωνικών ανισοτήτων.

ΑΝΑΧΡΟΝΙΣΤΙΚΟ, ΑΝΕΦΑΡΜΟΣΤΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΥΠΟΠΤΟ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΕ

Το σύνολο του πολιτικού κόσμου, των κοινωνικών φορέων και των πολιτών συμφωνεί ότι η ανασυγκρότηση της ελληνικής οικονομίας και η καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του δυναμικού της χώρας δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς μια αναβαθμισμένη, ποιοτική, ελκυστική και σύγχρονη ΤΕΕ. Οι κυριότερες προτάσεις, όμως, για την αναβάθμισή της, όπως έχουν διατυπωθεί και από το ΣΠΔΕ και από τους κοινωνικούς εταίρους (γενναία χρηματοδότηση της ΤΕΕ, ισότιμη πρόσβαση των μαθητών της στην ανώτατη εκπαίδευση, πλήρης εκσυγχρονισμός και κατά προτεραιότητα αξιοποίηση των ΤΠΕ) δεν έχουν ληφθεί υπόψη, ενώ ταυτόχρονα με την κατάργηση δεκάδων, με υπαρκτό αντίκρισμα στην αγορά εργασίας, ειδικοτήτων, η ΤΕΕ ακρωτηριάζεται. Με βάση τις διατάξεις του υπό ψήφιση νομοσχεδίου, το σχέδιο για την ΤΕΕ θεωρούμε ότι είναι:

- **Αναχρονιστικό**, όχι μόνο, διότι δεν γίνεται λόγος για Αναλυτικά Προγράμματα, όχι μόνο διότι δεν υπάρχουν καν σχολικά εγχειρίδια, αλλά διότι και με το παρόν σχέδιο νόμου η ΤΕΕ εξακολουθεί να είναι ο παράδειγμα του εκπαιδευτικού συστήματος. Οι μαθητές θεωρούνται τέκνα ενός κατώτερου Θεού, μη έχοντας ισότιμη πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση και με τις κυριότερες και πιο εμπορικές ειδικότητες στα χέρια πλέον των επιχειρηματικών της εκπαίδευσης.
- **Ανεφάρμοστο**, διότι η έλλειψη χρηματοδότησης, υλικοτεχνικής υποδομής, βιβλίων σε συνδυασμό με την παραχώρηση των πιο εμπορικών ειδικοτήτων στους ιδιώτες καθιστούν την ΤΕΕ εκπαιδευτικό «φάντασμα».
- **Πολιτικά ύποπτο**, διότι η χωρίς σχεδιασμό εισαγωγή της μαθητείας σε συνδυασμό με την τεράστια μαθητική διαρροή, που πιθανότατα θα προωθηθεί από το ΓΕΛ προς την ΤΕΕ, δημιουργεί ανησυχία ότι εξυπηρετεί ένα πλάνο για την παροχή πληθώρας δωρεάν εργατικών χεριών σε επιχειρηματίες, ώστε αυτοί να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους κι όχι για την ουσιαστική πρακτική εκπαίδευση των μαθητών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ

Η ανακοίνωση του Σχεδίου Νόμου της κυβέρνησης για την «**Αναβάθμιση της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις**» επιβεβαίωσε τους χειρότερους φόβους της εκπαιδευτικής κοινότητας, αλλά και της ελληνικής κοινωνίας ότι, πλέον, το **δημόσιο και κοινωνικό αγαθό της Παιδείας εκχωρείται στις ασύδοτες δυνάμεις της αγοράς**. Το Λύκειο μετατρέπεται, με τις ρυθμίσεις του υπό ψήφιση νομοσχεδίου σε μία αρένα βαθμοθηρίας και οξύτατου ανταγωνισμού, που θα

αναγκάσει τους γονείς να καταφύγουν σε δομές παραπαιδείας για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις ενός ακραία αντι-εκπαιδευτικού συστήματος. Οι δρακόντειοι όροι προαγωγής θα οδηγήσουν χιλιάδες παιδιά, κυρίως μη προνομιούχων οικογενειών, έξω από την εκπαιδευτική διαδικασία. Ταυτόχρονα, η έλλειψη κάθε είδους στρατηγικού σχεδιασμού οδηγεί στη δημιουργία μιας εκπαίδευσης «Φρανκενστάιν», που θέλει το εκπαιδευτικό σύστημα σχηματισμένο ως μια αδόμητη συνένωση ανόμοιων και ετεροβαρών μερών, και όχι ως ένα οργανικό και δομημένο σύστημα που διατρέχεται από **κοινές αρχές, αντιλήψεις και στοχεύσεις**. Τέλος, η εμμονή στην παραδοσιακή δόμηση του αναλυτικού προγράμματος με γνωστικά αντικείμενα αποκομμένα και «ατάκτως ερμηνεία», χωρίς διεπιστημονική προσέγγιση, χωρίς τη δυνατότητα για μαθήματα επιλογής και με περιθωριοποιημένη την διδασκαλία της έρευνας, αποδεικνύει ότι το Λύκειο που οραματίζεται η ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας είναι αναχρονιστικό και δεν έχει καμία σχέση με τις σύγχρονες ανάγκες των νέων ανθρώπων, της κοινωνίας και της οικονομίας.

Η λειτουργία μιας σχολικής μονάδας χωρίς επαρκή χρηματοδότηση, με εκπαιδευτικούς μισθολογικά εξαθλιωμένους, με αμφίβολη την λειτουργία σχολικών μονάδων σε νησιωτικές και ορεινές περιοχές, σηματοδοτεί την πρόθεση της κυβέρνησης να απαξιώσει πλήρως την δημόσια εκπαίδευση και να ανοίξει το δρόμο στην εκχώρησή της σε αυτούς επιχειρηματίες, οι οποίοι ουδόλως ενδιαφέρονται για την αναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης παιδείας, αλλά μόνο για το οικονομικό τους κέρδος. Η πολιτική αυτή θα οξύνει τις εκπαιδευτικές, τις κοινωνικές και τις οικονομικές ανισότητες και θα μετατρέψει εν τέλει το δημόσιο εκπαιδευτικό αγαθό σε εμπόρευμα και σε προνόμιο για λίγους. Η τιμωρητική, μάλιστα, διάσταση των όρων προαγωγής θα γιγαντώσει τη σχολική διαρροή με χιλιάδες μαθητές κυρίως από τα φτωχά στρώματα της κοινωνίας να εγκαταλείπουν την εκπαιδευτική διαδικασία, όταν – ιδιαίτερα σε περίοδο κρίσης – το σχολείο θα έπρεπε να ενισχύσει υποστηρικτικές δομές για τους μαθητές, όπως η ενισχυτική διδασκαλία, κι όχι να τους διώχνει στο περιθώριο και στην εξαθλίωση. Τέλος, η χωρίς κανένα σχεδιασμό πρόταση για την ΤΕΕ και με την πλειοψηφία των καλύτερων ειδικοτήτων καταργημένες από τη δημόσια εκπαίδευση και παραχωρημένες ως δώρο πολλών εκατομμυρίων ευρώ σε ιδιώτες οδηγεί ουσιαστικά στην σταδιακή εξαφάνισή της, ενώ η εισαγωγή του θεσμού της μαθητείας δεν έχει κανένα άλλο εμφανή στόχο, πλην της χορήγησης χιλιάδων δωρεάν εργατών για να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις ασύδοτων επιχειρηματικών κύκλων.

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

Διεύθυνση: Χαλκοκονδύλη 13, 10432 Αθήνα

Τηλ.: 210 5230819, Fax: 210 5238148

E-mail: oiELE@otenet.gr, Ιστότοπος: www.oiELE.gr